

SOTAVETERAANI KRIIGSVETERANEN

N:o 5/2005

Tarkastettu levikki 68 225

Marraskuun 2. päivänä 2005

Sotaveteraanityöstä palkittiin (sivu 3)

Sotaveteraaniliiton myöntämää ansiomitalia kiinnittää kenraalimajuri Jan Laukan rinnukseen sosiaalisihteeri Anni Grundström.

Neuvottelupäivillä palkittiin kannattajajäsenten hankinnassa parhaiten menestyneet piirit. Palkintoja noutamassa vas. Varsinais-Suomen Sotaveteraanipiirin puheenjohtaja Eeri Hyrkkö, Keski-Suomen Risto Isännäinen ja Etelä-Pohjanmaan Jalo E. Liinamaa.

**Liiton neuvottelupäivät
Tuusulassa** (sivu 9)

**Liiton vanhin jäsen
105 vuotias** (sivu 5)

Kuntoutus muutoksessa
(sivu 2)

**95-vuotias sotaveteraani
pyöräili 73 kilometriä** (sivu 33)

**Sotiemme veteraanien
varainhankinta
uusiutuu** (sivut 2 ja 6)

Pia Mikkonen selvitti Sotaveteraaniliiton neuvottelupäivien osanottajille uudistuvaa varainhankintaa.

Sotaveteraanien tuki- ja perinnesäätiö avustaa (sivu 4)

Helsingissä 2. marraskuuta 2005

Kuntoutushuolia

Yksi valtioneuvoston vuosi sitten julkistamien veteraanipoliittisten linjausten myönteisiä asioita oli rintamaveteraanien kuntoutusmäärärahan korottaminen kolmanneksella eli peräti 12 miljoonalla eurolla vuonna 2005. Tällä korotuksella sekä avokuntoutuksen osuutta lisäämällä arvioitiin päästävän tavoitteeseen eli turvaamaan kaikille kuntoutusta haluaville vuosittainen kuntoutus. Lisämäärärahan tarpeen arveltiin vuonna 2006 olevan enää 7 miljoonaa ja vuonna 2007 vain 2 miljoonaa euroa.

Kuntoutusmäärärahan pudotus 5,5 miljoonalla eurolla sisältyykin hallituksen talousarvioesitykseen vuodelle 2006. Veteraaniliitot

ovat huolissaan. Kuntoutus- uudistuksen käytännön toteutuksesta on tietoa vielä puutteellisesti. Kunnista on kantautunut viestejä varojen loppumisesta jo alkusyksystä. Eräissä kunnissa liikkeelle lähtö on pahasti kangerrellut. Kustannustason tuntuva nousun tiedetään senkin vaikeuttavan määrällisen tavoitteen saavuttamista.

Veteraaniliittojen valtuuskunta on ryhtynyt tuumasta toimeen. Syksyn mittaan se on lähestynyt muun muassa eduskuntaryhmiä ja rintamaveteraaniasiaain neuvottelukuntaa esityksin, että ne kannanotoillaan tukisivat veteraanien kuntoutusmäärärahan säilyttämistä vuonna 2006 kuluvaan vuoden tasolla eli 47,8 miljoonana eurolla.

Kuntoutusasiat olivat esillä myös Sotaveteraaniliiton syyskuisilla neuvottelupäivillä Tuusulassa. Määrärahojen riittävyydestä kannettiin sielläkin huolta, mutta myös onnistumisesta kuntoutuksen sisällön uudistamisesta. Pitäisi päästä siihen, että veteraani kutsutaisiin vuosittaiseen terveys- ja kuntotarkastukseen, jossa hänelle laadittaisiin henkilökohtainen kuntoutussuunnitelma. Samalla selvitetäisiin muutkin hänen kotona selviytymiseensä liittyvät seikat.

E erityisen selvästi neuvottelupäivien keskusteluissa tulivat esille kuntoutus- ja kotipalveluiden käytäntöjen kirjavuus kunnissa ja siitä aiheutuva eriarvoisuus. Veteraanikuntoutuk-

sen uudistuksen tulisi vielä jatkaa kuntoutuskäsitteen monipuolistamisella niin, että osana laajentuvaa avo-

kuntoutusta voitaisiin antaa myös veteraaneille tuiki tarpeellisia kotipalveluja.

Katseet tulevaisuuteen

Liiton neuvottelupäivillä käytiin antoisa keskustelu myös tulevaisuussuunnitelman jatkotyöstä. Keskustelu kosketteli muun muassa liiton taloutta ja voimavarojen riittävyyttä, sotaveteraanien yhteistyön huoltotoiminnan laajentamista myös puolisoihin ja leskiin kohdentuvaksi, jäsenyhdistysten päätöksentekojärjestelmän muuttamista kannattajajäsenen äänioikeuden sallivaksi sekä pienten ja heikkojen sotaveteraanijyhdistysten toimintaa ja yhteydenpidon

järjestämistä niiden jäseniin.

Tulevaisuussuunnitelman aikataulu on tiukka. Joulukuun kokouksessaan liiton hallitus päättää suunnitelman peruslinjauksista ja ehkä jo yksityiskohdistakin. Heti vuodenvaihteessa käynnistetään kentän eli jäsenyhdistysten lausunto- kierros, jotta suunnitelma saataisiin viimeistellyksi hyvissä ajoin ennen Mikkelissä kesäkuun alussa pidettävää liittokokousta.

AARNO STRÖMMER

Veteraanikeräys 2006

Kolme valtakunnallista veteraanijärjestöä – Suomen Sotaveteraaniliitto, Rintamaveteraaniliitto, Rintamanaisten Liitto sekä Kaatuneitten Omaisten Liitto ovat keväästä lähtien suunnitelleet ensi vuoden alussa käynnistyvän yhteisen uusi-

muotoisen varainhankinnan toimenpiteitä. Heinäkuussa Etelä-Suomen lääninhallitus myönsi järjestöille rahankeräyslupan. Syyskuussa aloitti varainhankkijaksi nimitetty Pia Mikkonen ke-

räystöimien yksityiskohtaisen suunnittelun. Lokakuun loppupuolella kutsuttiin neljään alueelliseen tapaamiseen kaikista mukana olevista järjestöistä edustajia käsittelemään suunnitelmia sekä sopimaan piirikohtaisesti käynnistettävistä toimista.

Kentän osalta varainhankinta noudattaa aikaisempina vuosina toteutettuja toimia: varusmiesten, eri maanpuolustusjärjestöjen ja partiolaisten suorittamia lista- ja lipaskeräyksiä sekä

muita tapahtumia ja tempauksia. Varusmiesten ohjaamiseen kiinnitetään aikaisempaa enemmän huomiota. Keräysmuotona tulee olemaan myös oppilaiden suorittama päivätyökeräys. Näin koululaisnuoriso voi osoittaa arvostusta sotiemme veteraaneille ohjaamalla päivätyönsä tuoton heidän hyväkseen.

Valtakunnallista varainhankinnan keinovalikoimaa täydennetään aloittamalla lahjoittajatoiminta. Myös yritysten suuntaan ollaan

aikaisempaa aktiivisemmin yhteydessä. Tavoitteena on löytää yrityksiä, jotka kokevat sotiemme veteraanien tukemisen mielekkääksi.

Aikaisemmissa keräyksissä on jo hankittu kokeimuksia puhelinkeräyksestä ja lahjoittamisesta internetissä. Tuottaakseen nämä toimet tarvitsevat huomattavasti lisää näkyvyyttä ja tunnettua. Televisio tulee tietoisuuden välittämään tietoa sotiemme veteraaneista ja keräyksestä.

Usean järjestön yhteis-

keräys edellyttää motivoitunutta ja sitoutunutta ydinjoukkoa kaikilla tasoilla niin liitoissa kuin piiri- ja paikallistasolla. Käydyt keskustelut piirien, partiolaisten ja maanpuolustusjärjestöjen edustajien kanssa ovat olleet rohkaisevia. Vastuuntuntoisia toimijoita yhteisen asiamme hyväksi on saatavissa kaikille tasoille. Tästä on hyvä jatkaa.

MARKKKU SEPPÄ

Suomen veteraaniliittojen valtuuskunnan jäsenten käynti tapaamassa sosiaaliministereitä sekä eduskuntaryhmiä ajoittui hallituksen talousarvioesityksen julkistamisaikaan.

Veva eduskunnassa

Suomen veteraaniliiton valtuuskunnan, Vevan edustajat tapasivat 14. syyskuuta sosiaali- ja terveysministeri Sinikka Mönkäreen, valtiosihteeri Terttu Savolaisen sekä eduskuntaryhmien edustajia.

Valtuuskunta esitti huolensa valtion ensi vuoden talousarviossa esitettyyn kuntoutusmäärärahan laskemiseen 5,5 milj. eurolla tähän vuoteen verrattuna. Järjestöjen mielestä kuntoutuksen vuosittaisuus uhkaa jäädä toteutumatta. Vaikka ve-

teraanien määrä vähenee, toisaalla kuitenkin maksut nousevat. Entistä vähemmän veteraaneja pääsee kuntoutukseen.

Sotainvalidien toiveena on nopeuttaa prosenttirajan laskua, jolla laitoshoidon pääsy ja kuntien järjestämät avopalvelut tulisivat useamman sotainvalidin saataville.

Veteraanien ja sotainvalidien puolisoiden pääsy kuntoutukseen tulisi myös lisätä.

Sotaveteraaniliiton ansiomitalien Helsingin Katajanokalla pidettyyn luovutustilaisuuteen 6. lokakuuta saapui 23 sotaveteraanityön päämäärien hyväksi palkittua henkilöä.

Sotaveteraaniliitto palkitsi

Suomen Sotaveteraaniliiton hallitus myönsi syyskuussa pidetyssä kokouksessa Sotaveteraanien kultaisen ansioristin 59 henkilölle kiitoksena ja tunnustuksena erittäin merkittävästä ja pitkään jatkuneesta työstä sotaveteraanien hyväksi sekä Sotaveteraaniliiton ansiomitalin 57 henkilölle tunnustuksena ja kiitoksena merkittävästä toiminnasta sotaveteraanityön päämäärien hyväksi.

Sotaveteraanien kultainen ansioristi myönnettiin seuraaville henkilöille:

Ahonen Antti, Haapajarvi
Annala Aarre, Savonlinna
Ervasti Seppo, Vantaa
Heponen Olavi, Vaajakoski
Häkkinen Mielikki, Sulkava
Häkkinen Sauli, Kanada
Isokangas Perttu, Oulu
Isoniemi Reino, Oulu
Jaatinen Toivo, Lammi
Jokipii Mauno, Korpilahti
Karvinen Erkki, Heinävesi
Kaskinen Ester, Vehmaa
Koistinen Veikko, Kaavi
Koivumäki Alpo, Karvia
Koski Onni, Kangasala
Kujala Pentti, Kotka
Laasanen Pentti, Lestijärvi
Lahdensuo Joel, Lapua
Lampinen Heikki, Turku
Lassi Ahti, Valkeala
Luokkakallio Tuomas, Jalasjärvi
Luutonen Lauri, Vaasa
Mansikkamäki Martti, Kauhava
Martikkala Saima, Nurmo
Merikoski Lauri, Suonenjoki
Mustonen Viljo, Ristijärvi
Orpana Ahti, Lahti
Palho Tapio, Nurmijärvi
Peipinen Heikki, Koijärvi
Pekonen Mauri, Mikkeli
Priia Tauno, Harjavalta
Punkki Eino, Alastaro
Puranen Eino, Mouhijärvi
Päkkilä Veikko, Oulu
Rahikainen Lauri, Rantsila
Rajala Martti, Kuru
Rautio Eino, Oulainen
Ruskokivi Risto, Pori
Rytilä Aaro, Helsinki
Sandberg Erik, Ulvila
Savutie Helvi, Lahti
Seppä Einar, Köyliö

Sinisalo Severi, Kuopio
Sohlo Kaarlo, Oulu
Ståhlhammar Tapio, Kerava
Suomalainen Eelis, Sysmä
Sykäräinen Olavi, Kokkola
Söderholm Claes, Mariehamn
Tammi Lauri, Kuusamo
Tammivuori Erkki, Tampere
Tietäväinen Unto, Kylmäkoski
Toivola Alpo, Mäntsälä
Valtonen Unto, Eura
Venemies Eino, Ilomantsi
Viinikainen Viljo, Seinäjoki
Vilponiemi Väinö, Pori
Virolainen Ilmari, Imatra
Ylönen Antti, Hankasalmi
Ölander Harry, Nagu

Sotaveteraanien ansioristi myönnettiin:

Brandt Tor, Kauniainen

Sotaveteraaniliiton ansiomitali myönnettiin seuraaville:

Prikaatikenraali Aspara Ilkka, Hämeenlinna
Sotilaspastori Aurén Vesa, Vehkalahti
Toimitusjohtaja Brandt Stefan, Vantaa
Valtiotieteen maisteri Carpen Jussi, Helsinki
Toimitusjohtaja Ehrström Harry, Helsinki
Toimitusjohtaja Furuhjelm Johan, Kerava
Viestintäjohtaja Heikkinen Erkki, Helsinki
Toimitusjohtaja Ijäs Jorma, Hämeenlinna
Kunnanjohtaja Jaakkola Heikki, Padasjoki
Kirkkoneuvos Junttila Risto, Helsinki
Yhteiskuntasuhdepäällikkö Kajaste Kimmo, Helsinki
Valtiovarainministeri Kalliomäki Antti, Helsinki

Tiedotuspäällikkö Kervinen Ossi, Helsinki
Metsänhoitaja Kiikka Markku, Helsinki
Puheenjohtaja Kilpinen Asko, Helsinki
Amiraali Klenberg Jan, Helsinki
Toiminnanjohtaja Kosonen Janne, Helsinki
Musiikkikapteeniluutnantti Kotilainen Timo, Turku
Överste Koukkula Ossi, Stockholm
Ekonomi Kujanpää Pentti, Kurikka, Lähetystöneuvos Kurkivuori Nyyrikki, Espoo
Työnjohtaja Laine Pentti, Pori
Taiteilija Lamberg Henrik, Nurmijärvi
Taiteilija Lastumäki Leo, Simo
Kenraalimajuri Laukka Jan, Helsinki
Puheenjohtaja Lehti Eero, Kerava
Ekonomi Leinonen Irja, Vantaa
Arkkikiispa Leo, Kuopio
Fil.maisteri Löyttyniemi

Veikko, Helsinki
Musiikkikapteeni Mikkola Pasi-Heikki, Mikkeli
Puheenjohtaja Mikkonen Jorma, Kontiolahti
Kaupunginpuutarhuri Neuvonen Hannu, Lahti
Taiteilija Nevala Risto, Seinäjoki
Muusikko Niemitalo Esa, Muurame
Pääjohtaja Nuorteva Jussi, Helsinki
Eversti Paakkinen Juhani, Imatra, Läänin sos. ja terveysneuvos Paatero Pekka, Turku
Liikkeenharjoittaja Pajarinen Timo, Kouvola
Myyntipäällikkö Parkkinen Harri, Hirvensalmi
Kenraaliluutnantti Puheloinen Ari, Mikkeli
Toimistosiihteeri Rantanen Eija, Lappeenranta,
Everstiluutnantti Raunio Ari, Helsinki
Toimitusjohtaja Ruohola Ilkka, Hattula
Everstiluutnantti Saharinen Teuvo, Suomussalmi
Varatuomari Savonen Martti, Espoo
Puheenjohtaja Sihvo Sami, Espoo
Kanslianeuvos Siltala Lauri, Helsinki
Toimitusjohtaja Sipilä Matti, Helsinki
Everstiluutnantti Skogström Leo, Pyhtää
Lääninrovasti Taipale Jorma, Lappeenranta,
Kenraaliluutnantti Tarvainen Esa, Helsinki
Ravitsemustöyönjohtaja Tuula Rantanen, Lappeenranta
Tilintarkastaja Tynjälä Markku, Seinäjoki
Ambassadör Vahlquist Fredrik, Stockholm
Toimitusjohtaja Vihervuori Matti, Hämeenlinna
Johtaja Wilska Veli Matti, Helsinki
Hallituksen jäsen Wolff-Brandt Carina, Vantaa

Sotaveteraaniliiton ansiomitalin saanut arkkikiispa Leo ja liiton kunniapuheenjohtaja Simo Kärävä etualalla, taaempana oikealta mitalin saaneet kirkkoneuvos Risto Junttila, metsänhoitaja Markku Kiikka ja filosofian maisteri Veikko Löyttyniemi luovutustilaisuudessa.

Alttarifreskon saarna

Varkauteen, paperitehtaiden kaupunkiin valmistui talvisodan syksynä 1939 kirkko. Jos tuon 1 100 istumapaikkaisen kirkon avaruus jo ulko-ovella tulijaa puhuttelee, niin sitäkin enemmän sen tekee koko alttariseinään maalattu fresko. Se on tiettävästi Pohjoismaiden suurin ja sen on maalannut taiteilija, professori Lennart Segerstråle.

On lauantai-ilta. Kohta olisi ehtookellojen aika. Seison kirkon keskikäytävällä ja kuuntelen nuoren opiskelijan selostusta. Alttaritauluun hän katsoo ja koen, että sen, mitä hän meille kertoo, sen hän on sisäistänyt.

Freskon nimi on ”*Tulkoon sinun valtakuntasi*”. Taiteilija on eläytynyt syvästi tuon Herramme opettaman rukouksen sisältöön. Täältä, ihmisten maailmasta, keskeltä ihmisten armottomuutta ja kovuutta, täältä, missä jumalan kielteisyyttä ja katkeruus ovat läsnä, täältä, missä epäusko ja syntisen elämän seuraukset hallitsevat elämää, täältä kohoaa yhä rukous elävän Jumalan puoleen. Eikä turhaan.

Keski-osaa alttaritaulusta hallitsee Kristus-hahmo. Siihen, nauhojen lävistämien käsien alle on polvistunut ihminen. Hän on nähnyt elämänsä tyhjyyden ja toivottomuuden. Tämä on pakottanut hänet etsimään armoa ja anteeksiantamusta. Vain Kristus, joka on kantanut meidän syntimme, ruumiissansa ristinpuuhun, voi elämämme virheet korjata ja antaa anteeksi.

Jumalan rakkaus ihmisiä kohtaan on alttaritaulun väkevä sanoma, saarna. Kristus jakaa siunausta ihmisten elämään kaikkialla. Hänen ojennetut kätsensä yltävät arkeen ja juhlaan. Paperitehtaan työntekijä yhtä hyvin kuin kylvövakansa kanssa pellolleen rientävä isä, jota pieni poika saattelee, saavat toimia ja tehdä työtä hoitavien käsien alla.

Taulun yläosassa enkelit auttavat ihmisiä. Samalla siinä on muistutus siitä, kuinka meidän on jokapäiväisessä katumuksessa ja parannuksessa upotettava ja kuolettettava meissä asuva vanha ihminen, jotta tilalle voisi nousta uusi luomus.

Yli koko freskon heijastuvat kyyhkysen, Pyhän Hengen vertauskuvan, lähettämät säteet kaikkeen ihmiselämään. Taiteilija on jättänyt signeerauksensa, pienen kyyhkysen, freskon alnurkkaan. Se kertoo hänen luottamuksestaan Jumalan johdatukseen työssään.

Tämä on alttarifreskon saarna elokuisena lauantai-ehtoon vuonna 2005. Seuraavana päivänä tämän kirkon täyttävät Pohjois-Savon veteraanit. Päivän tekstistä ja tästä nyt kuulemastani minun pitäisi heille jakaa. Sisimmästäni nousee pyyntö, että pienikin Pyhän Hengen kyyhkyselästä lähtevä säde heijastuisi saarnatuolin kautta kirkkokansaani niin, että sana ruokkisi ja vahvistaisi uskoamme ja voisimme yhtyä alttaritaulun rukoukseen: ”Tulkoon sinun valtakuntasi.”

JAAKKO GRANLUND

Sotaveteraanien tuki- ja perinnesäätiö avustaa

Sotaveteraanien tuki- ja perinnesäätiö myöntää avustuksia sotiemme veteraanien sosiaaliseen tukemiseen sekä perinnetyöhön. Sotiemme veteraanien ja heidän puolisoitensa sosiaaliseen tukemiseen vuodelle 2006 on säätiö varannut 40 000 euroa ja perinnetyöhankkeisiin 10 000 euroa. Perinnetyöhön tarkoitettujen avustushakemusten tulee olla säätiöllä 31.12.2005 mennessä. Muut hakemukset käsitellään kunnes avustusraja on käytetty.

Perinnetyössä painotetaan uusia hankkeita, joita ei aikaisemmin ole avustettu. Kohdekohtainen avustus on enintään 1 000 euroa. Toiminnan ylläpitokuluihin ei avustusta myönnetä.

Sosiaaliseen tukeen tarkoitettuja avustuksia myönnetään lähinnä veteraaneille, jotka saavat ylimääräistä rintamalisää, sekä veteraanien puolisoille tai leskille, joiden taloudellinen tila on vaikea. Avustusta voidaan myöntää asunnonkorjauksiin, lääkeliikkeen ja hoitokulujen omavastuuosuuksiin, erikoissilmälasein hankintaan tms. Suurin avustus on 500 euroa. Liitteenä tarvitaan selvitys tuloista, varallisuudesta, asunnonkorjausneuvojan lausunto, selvitykset kokonaiskustannuksista, sairauden laadusta, avustuksen käyt-

tötarkoituksesta ja jäljennökset maksukuiteista.

Sosiaalisen tuen hakemukset lähetetään sotaveteraaniyhdistysten kautta säätiölle. Perinnetyön hakemukset suoraan säätiölle.

Avustuslomakkeita on saatavana sotaveteraaniyhdistyksiltä, sotaveteraanipiireistä, Sotaveteraaniliitosta, Sotaveteraanien tuki- ja perinnesäätiöltä sekä Suomen Sotaveteraaniliiton internet-sivulta www.sotaveteraaniliitto.fi

Säätiön osoite:

Sotaveteraanien tuki- ja perinnesäätiö
 Korkeavuorenkatu 41 A 7
 00130 Helsinki
 Puh. (09) 612 6200

Avustuksia JR 7:n veteraaneille säätiön Ehrnroothin rahastosta

Sotaveteraanien tuki- ja perinnesäätiön Adolf Ehrnroothin rahastosta myönnetään avustuksia taloudellisissa vaikeuksissa oleville JR 7:n Tyrjän Rykmentin veteraaneille. Avustuksen saamisen edellytyksenä on, että veteraani saa ylimääräistä rintamalisää tai hänen, vaimonsa tai leskensä taloudellinen tila on vaikea. Avustusta voidaan myöntää sosiaaliin tarkoitukseen kuten asuntokorjauksiin, lääkeliikkeen ja terveydenhoitokustan-

nuksiin, erikoissilmälasein hankintaan tms.

Avustusta haetaan JR 7:n perinnetoimikunnalle osoitettulla hakemuksella. Siinä tulee olla liitteenä mm. selvitys tuloista, varallisuudesta ja palveluksesta JR 7:n riveissä, asunnonkorjausneuvojan lausunto, selvitykset kokonaiskustannuksista, sairauden laadusta, avustuksen käyttötarkoituksesta ja jäljennökset maksukuiteista. Hakemukset tulee toimittaa 15.12. mennessä JR 7:n perinnetoimikunnalle osoitteella:

Juhani Hämäläinen
 Linnankatu 30 A 1
 57130 Savonlinna
 puh. (015) 533 964
 tai 0500 252 798

Hakemuslomakkeita on saatavana perinnetoimikunnan jäseniltä. Avustusten jako tapahtuu helmikuussa jalkaväenkenraali Adolf Ehrnroothin syntymäpäivän (9.2.) aikoihin. Eri veteraaniliittojen paikallisyhdistysten toivotaan auttavan hakijoita.

JR 7:N PERINNETOIMIKUNTA
 JUHANI HÄMÄLÄINEN

Jalkaväenkenraali Adolf Ehrnroothin nimikkorahaston synty

Suomen Sotaveteraaniliiton yhteyteen perustettiin 1980 Sotaveteraanien tukisäätiö, joka 2001 muutti nimekseen Sotaveteraanien tuki- ja perinnesäätiö.

Toukokuussa 2001 liiton kunniajäsen, jalkaväenkenraali Adolf Ehrnrooth jätti tukisäätiölle jäljennöksen allekirjoittamastaan asiakirjasta joka koski hänen hautajaistensa yhteydessä suoritettavia muistamisia. Siinä hän ilmoitti tahtovansa, että hautajaisten yhteydessä hänen ja hänen elämätyönsä muistoa voidaan kunnioittaa sekä surua osoittaa myös siten, että samalla tuetaan sotaveteraanityötä. Hän katsoi, että muistaminen voinee parhaiten tapahtua samalla tavalla kuin hänen 95-vuotispäivänsä johdosta eli tukisäätiön tiliä kar-

tuttamalla. Hän esitti toivomuksen, että kertyvistä varoista muodostetaan säätiöön hänen nimeään kantava rahasto, jonka säännöistä ja käytöstä säätiön hallitus päättää. Lisäksi hän ilmaisi pitävänsä tärkeänä, että jatkosodan aikaisen Jalkaväkirykmentti 7:n sotureita ja lottia sekä myös hänen alaisuudessaan toimineiden erillis-, tuki- ja alistettujen yksiköiden sotureita ja lottia voidaan tukea näillä varoilla.

Otettuaan vastaan asiakirjan jäljennöksen tukisäätiö ilmoitti kenraalille, että sen kenraalin syntymäpäivän vieton yhteydessä saamat varat ja hautajaisten yhteydessä kertyvät varat muodostavat säätiönsä hänen nimeään kantavan rahaston, jonka käytössä säätiön hallitus ottaa huomioon hänen

esittämänsä toivomukset. Koska asiakirja oli kuolemanvarainen, sitä ei tuolloin julkistettu, vaan se jäi vain säätiön hallituksen tietoon.

Kenraali Ehrnrooth kuoli 26.2.2004 ja haudattiin 13.3.2004. Kuolinilmoituksessa kerrottiin hänen tahtoneen, että muistamista voidaan osoittaa tukemalla sotaveteraanityötä Sotaveteraanien tuki- ja perinnesäätiön kautta. Säätiön tilille nimikkorahastoon lisättäväksi kertyi tuolloin 772 henkilöltä sekä 65 yhteisöltä ja säätiöltä yhteensä 43 300 euroa.

Ensimmäisen kerran rahastosta myönnettiin avustuksia kenraali Ehrnroothin syntymän 100-vuotispäivänä 9.2.2005. Seuraavan kerran avustuksia jaetaan 9.2.2006.

Onnittelemme

Valde Tenhula 105 vuotta

Kolmen sodan veteraani Valde Tenhula täyttää 105 vuotta Oulussa 8. joulukuuta.

Temmeksellä syntynyt Valde Tenhula osallistui Oulun valtauksen 1918, oli mukana sekä talvi- että jatkosodassa ja pääsi siviiliin korpraaliksi ylennettynä iän perusteella 1942. Sotilaspasi mainitsee taistelupaikoiksi

muun muassa Pelkosennien talvisodassa ja Kiestingin Sohjanan jatkosodassa.

Amerikan vuosien jälkeen 1920-luvulla Tenhula asettui Ouluun. Rahat talon ostoon oli hankittu kovalla seitsemän vuoden työllä Astorissa Tyynen meren rannalla. Kuusi vuotta hän palveli poliisina Oulussa, sitten Al-

kon myyjänä kolmattakymmenettä vuotta eläkevuosiin saakka. Vaimon kuoltua 1989 hän jatkoi eloa omassa kodissaan Tuiran palvelukeskuksessa, kunnes viime maaliskuussa muutti Hiironen hoivakotiin. Omaisten kertoman mukaan hän voi kohtalaisesti, käy omin jaloin aterialla, huumori pelaa.

Veteraaniyhdistykset kutsuivat vapaussoturit Oulussa kunniajäsenikseen 1971. Valde Tenhula on heistä viimeinen. Vielä satavuotiaanakin hän oli veteraanien tilaisuudessa mieluusti nähty ja kunioitettu vieras. Viisi vuotta sitten hän haastattelijalle kertoi syyn pitkään ikäänsä: ”Kun piti tehdä kovvaa työtä

heti vekarana. Sieltä se hyvä kunto oli lähtöisin”.

Vanhin oululainen Valde Tenhula viettää juhlapäiväänsä Hiironen kodin muiden asukkaiden ja omien läheistensä seurassa. (A.S.)

Asko Airola 80 vuotta

torjuntataisteluihin Karjalan Kannakselle. Taistelujen tie Vaskisavotta – Siiranmäki – Äyräpää, johti lopuksi 18-vuotiaan soturin reserviupseerikouluun luoden pohjan hänen myöhemmin valitsemalleen upseerin uralle.

Erottuaan täysin palvelleena vakinaisesta palveluksesta 1985, hänet kutsuttiin 1986 Lappeenrannan Sotaveteraanit ry:n puheenjohtajaksi.

Sotaveteraanipiirin hallitukseen Airola on kuulunut vuodesta 1986, aluksi varapuheenjohtajana ja vuodesta 2004 puheenjohtajana. Suomen Sotaveteraaniliiton valtuustoon hän on kuulunut 1988–2003 ja vuodesta 2004 liiton hallitukseen. Liittomme edustajana Suomen fyysioterapialiitossa hän on toiminut vuodesta 1994 ja Punaharjun kuntoutuslaitoksen hallituksessa 1986–2003.

Lappeenrannan seudun veteraanikuoron toiminnassa Airola on ollut mukana vuodesta 1993 vastaten ansiokkaasti kuoron Muistojen iltakonserttien ohjelmien suunnittelijana, käsikirjoittajana ja juontajana. Kuoron puheenjohtajana Airola on toiminut vuodesta 1999.

Ansioistaan Asko Airola on saanut lukuisia kunniamerkkejä, joista mainittakoon sodanaikaiset VM 2 ja Panssarituhoojan merkki sekä rauhan ajalta SVR ja SL K sekä VR 2 ra. Myös liittomme korkeimman ansioristin, Airola sai ensimmäisten joukossa.

Onnittelut merkkipäiväänsä perhepiirissä viettävälle.

AARRE TURUNEN

Väinö Vilponiemi 80 vuotta

Väinö Antero Vilponiemi täytti 80 vuotta 3. marraskuuta Porissa. Hän on syntynyt ja asunut nuoruutensa Noormarkussa.

Lokakuussa 1943 Vilponiemestä tuli krh-komppanian alokas Hyrylän varuskunnassa. Aliupseerikurssin jälkeen yksikkö kuljetettiin Käkisalmeen. Seuraavat kohteet olivat Hiitola, Viipuri ja läntinen Kannas. Ensimmäinen taistelukosketus 9. kesäkuuta 1944 alkaneen Neuvostoliiton suurhyökkäyksen jälkeen oli Kaukjärvellä. Vilponiemen sotilaspasissa on merkintä myös Säiniön ja Ylä-Sommen taisteluista. Asepalvelus päättyi 15. lokakuuta 1945.

Väinö Vilponiemi toimi kansanedustajana 1962–75, kuuden valiokunnan jäsenenä

ja talousvaliokunnan puheenjohtajana. Kunnallisia luottamustehtäviä hän on hoitanut mm. Porin kaupunginvaltuustossa.

Tarmokas aseveli on ollut Porin kaupungin rintamaveteraanien tukitoimikunnan puheenjohtaja, veteraanien neuvottelukunnassa 1992 alkaen, Porin Sotaveteraanien hallituksessa 1992 lähtien ja puheenjohtaja 1999–2005, Satakunnan Sotaveteraanipiirin hallituksessa vuodesta 1998 ja piirin puheenjohtaja vuodesta 2005, Kaatuneiden Muistosäätiön hallituksessa 1998 alkaen, varapuheenjohtaja vuodesta 2001. Satakunnan Sotaveteraanipiirin Tukisäätiön hallituksessa hän on ollut vuodesta 1994.

Väinö Vilponiemelle on

myönnetty SVR R 1, Suomen Teatteriliiton kultainen ansiomerkki, Suomen Urheilun pronssinen kunniamerkki ja Suomen Sotaveteraaniliiton kultainen ansioristi. Hän on SDP:n kunniajäsen.

VEIJO-LASSI HOLOPAINEN

Kuolleita

Mannerheim-ristin ritari Väinö Hämäläinen 1920–2005

Mannerheim-ristin ritari n:o 167 Väinö Alpiin Hämäläinen, menehtyi Hyvinkään sairaalassa 26.10.2005. Hän oli syntynyt 1.3.1920 Kerimäellä. Ritarnimityksensä hän sai kersant-

tina toimiessaan Tyrjän Rykmentin II Pataljoonan jääkärijoukkueen johtajana.

Ritari Väinö Alpiin Hämäläisen muistokirjoitus julkaistaan lehtemme seuraavassa numerossa.

Seppo Eiho 1947–2005

Helsingin Seudun Sotaveteraanipiirin toiminnanjohtaja, kapteeniluutnantti evp Seppo Eiho sai äkillinen sairauskohdauksen piirin 40-vuotisjuhlien jälkeen illalla 14. syyskuuta. Hän menehtyi tajuihinsa tulematta 28.9. Seppo Eiho oli syntynyt Kajaanissa 30.5.1947.

Seppo Eiho antautui isänmaan palvelukseen sotilasuralle. Hän palveli ensin rannikkotyöstössä ja kenttätyöstössä, kunnes hänet kutsuttiin Pääesikuntaan 1975. Kolmen vuoden palvelun jälkeen siellä hän sai siirron merivoimiin ensin Merisotakouluun ja sitten Merivoimien Esikuntaan.

Seppo Eihon erikoisalana olivat henkilöstöhallinto ja huolto. Hän kehittyikin näillä aloilla erinomaiseksi asiantuntijaksi. Sitä kuvaa hyvin se, että hän oli luutnanttikurssilla linjansa priimus.

Palvelustoverit ja esimiehet tunsivat hänet tunnollisena ja tarkkana. Hän ei tarvinnut ohjekirjoja vastataksaan suoraan mihin tahansa alaltaan esitettyyn ratkaisua vaativaan kysymykseen.

Seppo Eiho siirtyi reser-

viin kahdentoista Merivoimien Esikunnassa palvelleen vuoden jälkeen 2000. Melko pian sen jälkeen hänet värvättiin veteraanipiirin toiminnanjohtajaksi. Hänen osuutensa piirin johtamisessa oli ratkaisevan tärkeä. Hän omaksui nopeasti uuden tehtävänsä vaatimukset ja tuli hyvin toimeen monenlaisten ihmisten kanssa.

Seppo Eiho ei hylännyt aselajiaan eläkkeelläkään ollessaan. Hän toimi Helsingin Laivastokillan tilintarkastajana ja oli neljä vuotta killan hallituksen jäsen. Kiltä palkitsi hänet mm. pronssisella ansioristillä ja pienoislipulla.

Hänelle Suomen Valkoisen Ruusun ritarimerkki. Sotilasurallaan Seppo Eiho saavutti opistoupseerin korkeimman kapteeniluutnantin arvon.

PENTTI LAAMANEN

Veteraanien yhteisellä varainhankinnalla uusi ilme

Suomen Sotaveteraaniliitto on ottanut vetovastuuta sotiemme veteraanien yhteisestä varainhankinnasta 2006. Varainhankkijaksi nimettiin kauppatieteen maisteri Pia Mikkonen syyskuun alusta lukien. Veteraanikeräyksen ja muun varainhankinnan koordinointi on haastava tehtävä.

Puolitoista kuukautta työskennellyään Pia Mikkonen on energisesti ja myönteisin näkymin latautunut, kiittäen tästä mukana olevien järjestöjen tarjoamaa hyvää yhteishenkeä.

Rohkaisevana Pia pitää nuorempien voimien mukaantuloa keräystoimintaan. Reserviläisjärjestöt, Naisten valmiusliitto, Maanpuolustuskiltojen Liitto, partiolaiset ym. ovat innostuneita pitäen asiaa kunniatehtävänä. Yleisestikin veteraanien asialle tahdotaan puhaltaa myötätuulta niin yritysten kuin eri sukupolvia edustavien ihmisten taholta. Yhteiskeräyksessä olevat Sotaveteraaniliitto, Rintamaveteraaniliitto, Rintamanaisten Liitto ja Kaatuneitten Omaisten Liitto ovat pohjustaneet keräyksen kehukset otollisiksi. Vankkana perusrunkona on keräystoiminnan pitkä perinne, johon näkyvän osuuden on tuonut puolustusvoimien ja varusmiesten aulius. Tällaisessa ilmapiirissä on ilo toimia, Pia Mikkonen sanoo.

Valtakunnallinen hanke

Keskeisenä haasteena varainhankinnalle Pia Mikkonen pitää valtakunnallisen ilmeen rakentamista toiminnalle. Informaatiotulva rahankeräys- ym. varainhankintatoiminnassa maassamme on valtava. Tähdellistä tässä on saada veteraanien tukeminen erottumaan asia- ja tunnetasolla muista hankkeista. Kaikkia ikäluokkia on

sosiaaliryhmästä riippumatta saatava motivoitumaan asialle. Tämä aika on kyllä suosiollinen veteraanien ja nuorempien ikäryhmien erilaisille vuorovaikutuksille. Oma usko vie pitkälle, kun kaikki ovat myönteisiä.

Tehtävien kirjo

Pia Mikkosen työkenttä on yhteiskunnan kattava. Keskeisin lähtökohta on kuitenkin tiivis yhteistyö keräykseen osallistuvien organisaatioiden kanssa liitto-, piiri- ja yhdistystasolla. Toisena laajana tehtävänä on varainhankinnan monipuolistaminen yritysmaailmaan ja yhteiskunnallisiin vaikuttajiin yhteyttä pitämällä.

– Olen kentän tukena mitä erilaisimmissa varainhankintaan liittyvissä asioissa. Piirien ja yhdistysten

varainhankintaa on esimerkiksi erilaisten tapahtumien järjestely – näyttelyt, teatterit, huutokaupat, asemiesiltojen tapaiset tapahtumat, veteraanikuorojen esiintymiset yritysten pikkujouluissa ja erilaisissa tilaisuuksissa ovat yhteistä asiaa edistävää toimintaa. Näissä kuten erilaisen käytännöllisten asioiden hoitamisessa eteen tulevista ongelmista tai muissa eteen tulevista asioissa olen mielelläni avuksi.

– Alueilta tulee erilaisia käyttökelpoisia ideoita, joita välitän eteenpäin ympäri Suomea. Veteraanikeräyksen yhtenä vahvuutena on jako keräysalueisiin; näin lahjoittajat ovat motivoituneita tietäessään luovuttavansa varoja lähialueensa veteraaneille.

Pia Mikkonen on kentän tukena jämpittä tilinpidossa ym. sekä yhdistys- että piiritasolla – iloista ja innostunutta otetta työhön tartuttaen.

MARKKU RÄMÖ

Pia Mikkonen on auliisti kentän apuna rahankeräys- ym. varainhankinta-asioissa.

Ilmoitushankinta johti vankeustuomioon

Helsingin käräjäoikeus tuomitsi 3. lokakuuta 35-vuotiaan miehen törkeästä petoksesta, rahankeräysrikoksesta ja rekisterimerkintärikkomuksesta 11 kuukaudeksi vankeuteen. Tuomio on ehdoton.

Tuomioistuimien katsoi selvitettyksi, että syytetty oli

vuosina 2003–2005 kerännyt noin 280 yritykseltä, yhteisöltä ja yksityiseltä henkilöltä yli 44 000 euroa, joista ei yhtäkään päätyntä sotiemme virolaisille vapaaehtoisille, vaikka ilmoitustilaa verkkosivuille myytäessä oli internetissä ja puhelinmyynnissä kerrottu maksujen menevän

tähän tarkoitukseen Suomen-poikien Perinneyhdistyksen kautta. Syytetyn mielestä kyseessä ei ollut rahankeräys, vaan myyntitoiminta, jossa maksajat saivat vastineeksi ilmoitustilaa.

Osa maksaneista vaati syytettyä maksamaan heiltä saamansa varat. Oikeus tuomitsi syytetyn maksamaan asianomistajille noin 35 000 euroa korkoineen sekä perinneyhdistykselle vahingonkorvausta 5 000 euroa.

Veteraanikeräys 2005:n tavoite saavutetaan

Kuudentena peräkkäisenä vuotena järjestetty veteraanijärjestöjen yhteinen valtakunnallinen Veteraanikeräys 2005 ”TULE TUEKSEMME” on lista- ja lipaskeräyksen osalta päättynyt.

Keräyspuhelin 0600 12060 on lahjoittajien käytettävissä vuoden loppuun saakka (puhelu maksaa 10,10€ + pvm). Samoin lahjoitustilit ovat avoimina koko vuoden (Nordea 144930-104068, Osuuspankki 555409-225771 ja Sampo 800015-66015).

Sotiemme veteraanien arvostus kansalaistemme keskuudessa kasvaa vuosi vuodelta. Se näkyi myös vuoden 2005 Veteraanikeräyksessä. Vuoden 2003 Veteraanikeräyksen tuotto oli yli 600 000 euroa ja viime vuonna hie- man yli 800 000. Tänä vuonna suomalaiset osoittivat jälleen kiitollisuutensa vuosien 1939-1945 sodissa vapautemme puolesta taistelleille lahjoittamalla Veteraanikeräykseen tavoitteeksi asetetut 800 000 euroa.

Kerääjäorganisaatioina toimivat edellisten vuosien tapaan Puolustusvoimat ja Rajavartiolaitos sekä Naisten Valmiusliitto ry:n alueelliset alueneuvottelukunnat paikallisyhdistyksineen. Puolustusvoimissa ja Rajavartiolaitoksessa keräyksen suorittivat varusmiehet. Keräystä suorittivat myös jo toista

vuotta mukana olleet Suomen Reserviupseeriliitto ry ja Reserviläisliitto ry sekä Suomen Partiolaiset-Finlands Scouter ry. Keräyksen ohessa on myös hyvällä tavalla viety eteenpäin sanomaa veteraanien teoista ja niiden merkityksestä maamme historiassa.

Veteraanikeräys 2005:n järjestäneet veteraaniliitot (Suomen Sotaveteraaniliitto ry, Rintamaveteraaniliitto ry, Rintamanaisten Liitto ry, Sotavangit ry ja Kaatuneitten Omaisten Liitto ry) haluavat lausua parhaimmat kiitoksensa kaikille kerääjille sotiemme veteraanien ja sotalieskien hyväksi tehdystä arvokkaasta työstä. Kiitokset kohdistetaan luonnollisesti myös kaikille keräysvarojen lahjoittajille ja muille tukijoille.

Varat kohdistetaan pääsääntöisesti kotona selviytymisen tukemiseen ja pyritään mahdollistamaan veteraanien ja sotalieskien asuminen omassa kodissaan mahdollisimman pitkään. Keräyksen järjestäneet veteraaniliitot ovat sopineet keskenään keräystuoton jakamisesta liittojen kesken. Veteraanikeräys 2005:n varojen jakaminen on aloitettu.

Lisätietoa keräyksestä saa Internet-kotisivuilta: www.veteraanikerays.com.

MATTI JÄÄSÄRÖ
Keräysjohtaja

Rahankeräyslakia uudistetaan

Eduskunnalle annettiin elokuussa hallituksen esitys rahankeräyslaiksi sekä laeiksi henkilötietojen käsittelystä poliisitoimissa annetun lain ja rikoslain muuttamisesta.

Nykyinen rahankeräyslaki on vuodelta 1980 ja on osoittautunut puutteelliseksi. Se korvataan uudella lailla, jota on valmisteltu keräystoiminnassa etenkin viime vuosina ilmenneiden epäkohtien ja väärinkäytösten johdosta.

Muutosesitysten tavoitteena on selvittää yleishyödyllisten toimijoiden rahankeräystoiminnan ja muun varainhankinnan, eri-

toten kaupallisen toiminnan keskeistä eroa, tehostaa rahankeräysten viranomaisvalvontaa sekä tarkoituksenmukaisella säädöstasolla aikaansaada sääntely, joka on riittävän täsmällinen.

Hallituksen esityksen julkistamisen jälkeen on tiedonvälittimissä korostettu tarvetta kehittää myös kuluttajansuojasäännöksiä siten, että voitaisiin tähänastista tehokkaammin estää vilpillistä markkinointia, jolla petokselisesti, hyväntekeväisyyden varjolla hankitaan varoja itsekkäässä ansaintatarkoituksessa.

Kuvatallenne sotaveteraanikuorojen laulujuhlasta saatavilla

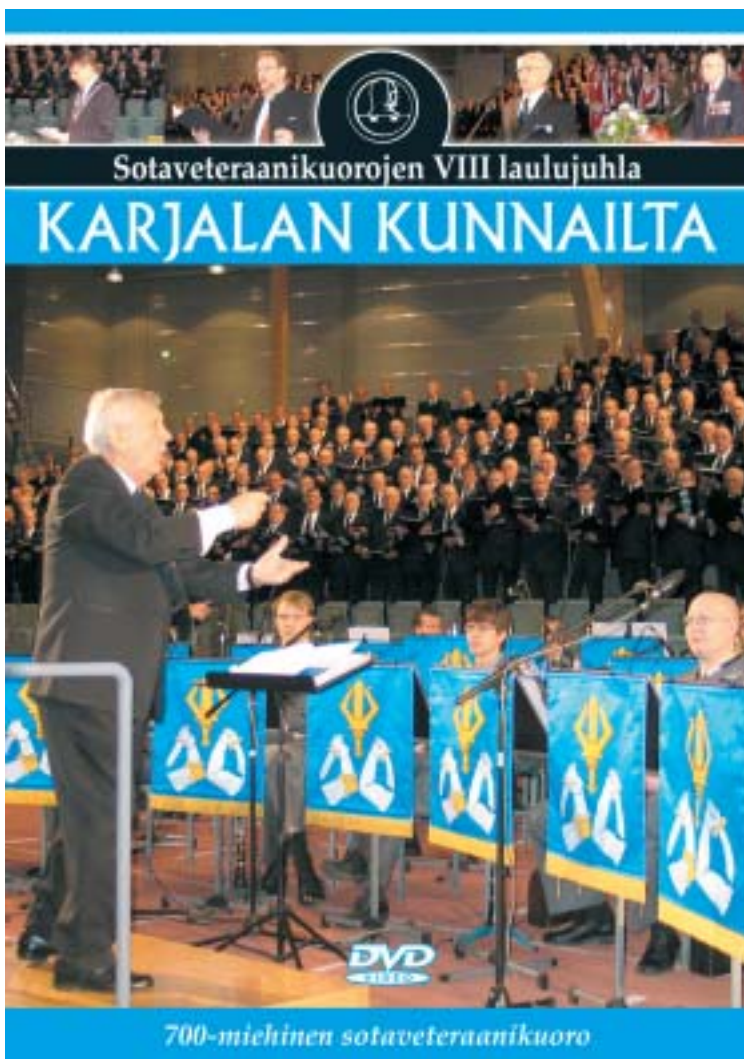
Sotaveteraaniliitto ja Poptori Oy julkistivat 15. syyskuuta pääesikunnassa Sotaveteraanikuorojen VIII laulujuhlasta tehdyn kuvatallenteen *Karjalan kunnailta*.

Tiedotustilaisuudessa eversti **Jorma Jokisalo** sanoi puolustusvoimien kunnioittavan samoja tavoitteita ja arvoja kuin sotiemme veteraanit ja tuntevansa isännän ominaisuudessa mieluisana asiana toivottaa tervetulleiksi kaikki veteraanit ja muut läsnäolijat.

Poptorin toimitusjohtaja **Erkki Puumalainen** esitti otteita DVD-kuvatallenteesta sekä kertoi ja vastaili kysymyksiin levyn teknisestä toteuttamisesta.

Valtioneuvos **Riitta Uosukainen** kiitteli veteraaneja ja Sotaveteraaniliittoa laulun voimannäytteestä. Hän totesi monien sotaveteraanien kertoneen, että musiikki oli asia joka auttoi myös kestä-
mään rintamalla. – Sotilas-
musiikin, klassisen ja hen-
gellisen musiikin merkitys on
korostunut kovina aikoina.
Marssilauluja laulettiin uskon
ja voiman kohottamiseksi.
Kovan paikan tullen laulettiin
virsiiä.

Sotaveteraaniliiton puheenjohtaja **Aarno Strömmer** arveli, että sotaveteraanikuoro-

rot lauloivat Joensuussa viimeisen kerran nykyisen muotoisessa kokoonpanossa, mutta jatkavat perinnekuorojen vahvistamina. Hän kiitti paikalla olleita laulujuhlan eteen töitä tehneitä sekä Poptoria mittavasta taltiointityöstä.

Tallenne hankittavissa

DVD-levyn tai VHS-kasetin voi hankkia Poptorin noin 1200 jälleenmyyntipisteestä. Sen saa myös Suomen Sotaveteraaniliitosta, yhteys: Helena Hornborg, Korkeavuorenkatu 41 A 7, 00130 Helsinki, puh. (09) 6126 2015. DVD-levyn hinta on 18 € ja VHS-kasetin 20 € + postikulut.

tin voi hankkia Poptorin noin 1200 jälleenmyyntipisteestä. Sen saa myös Suomen Sotaveteraaniliitosta, yhteys: Helena Hornborg, Korkeavuorenkatu 41 A 7, 00130 Helsinki, puh. (09) 6126 2015. DVD-levyn hinta on 18 € ja VHS-kasetin 20 € + postikulut.

Eturivissä eversti Jorma Jokisalo, Sotaveteraaniliiton puheenjohtaja Aarno Strömmer, valtioneuvos Riitta Uosukainen ja Pohjois-Karjalan Sotaveteraanipiirin puheenjohtaja Juhani Soila pääesikunnassa seuraamassa otteita sotaveteraanikuorojen laulujuhlita esittävistä kuvatallenteista.

Suomen Sotaveteraaniliiton toimisto
ja Sotaveteraanipiirit hakevat

vapaaehtoisia

hoitamaan toimistoissa tilapäisesti erilaisia tehtäviä.

Etelä-Pohjanmaan, Helsingin Seudun, Kainuun, Keski-Pohjanmaan, Keski-Suomen, Lapin, Pirkanmaan, Satakunnan, Ruotsin, Suur-Savon, Södra Finland ja Vaasan Sotaveteraanipiireihin haemme

sosiaalineuvoja

Koulutus ja ohjaus tehtävään toteutetaan yhteistyössä Suomen Sotaveteraaniliiton kanssa.

Edellytämme

- sosiaali- tai terveysalan koulutusta ja kokemusta
- halua auttaa ja tukea yhdessä yhdistysten ja sidosryhmien kanssa sotiemme veteraaneja heidän arkisissa toimissaan

Lisäksi haemme ensi vuoden alussa käynnistyvään neljän veteraanijärjestön yhteiseen varainhankintaan

keräyspäälliköitä

hoitamaan varainhankinnan tehtäviä paikallisesti tai alueellisesti

Yhteydenotot Sotaveteraaniliiton tehtävien ja sosiaalineuvojen osalta sosiaalishteeri Anni Grundström, puhelin (09) 6126 2013 tai 040 822 3998 sekä sotaveteraanipiirien tehtävien osalta piireihin.

Kaikki tehtävät ovat vapaaehtoisuuteen perustuvia. Tehtävät sopivat parhaiten juuri eläkkeelle siirtyneille, jotka haluavat käyttää aikaansa sotiemme veteraanien hyväksi tehtävään työhön.

Etelä-Karjala	Vilho Malinen	(05) 411 9435
Etelä-Pohjanmaa	Pertti Kortensniemi	(06) 423 3510
Helsingin Seutu	Seppo Lindell	(09) 270 93491
Kainuu	Seppo Tähtäpää	(08) 681 495
Kanta-Häme	Pertti von Hertzen	(03) 675 6839
Keski-Pohjanmaa	Seppo Yli-Norppa	(08) 870 554
Keski-Suomi	Seppo Liettu	(014) 612 313
Kymenlaakso	Toivo Hartikainen	(05) 375 3383
Lahti	Eero Lehtonen	(03) 783 2328
Lappi	Martti Koskela	0400 601 634
Pirkanmaa	Seija Vehmas	(02) 223 5808
Pohjois-Karjala	Esko Inkinen	040 580 1465
Pohjois-Pohjanmaa	Martti Lamminaho	(08) 311 2066
Pohjois-Savo	Mauno Luukkonen	(017) 262 3099
Satakunta	Sirkka Kanerva	(02) 633 6343
Suur-Savo	Jukka Lehtinen	0400 787 749
Södra Finland	Solveig Hyöty	(09) 612 7003
Uusimaa	Jouko Mattila	050 343 7144
Vaasa	Rune Sandelin	(06) 312 6061
Varsinais-Suomi	Jari-Matti Autere	(02) 233 3602

Nauti Joulu Peurungassa

Tervetuloa valmiiseen joulupöytään, rentoudu saunoen ja uiden sekä osallistu joulunajan ohjelmiin!

Joulu 3 vrk
24.-26.12.
+ 1 vrk **342 €/hlö**

Joululoma 5 vrk
24.-26.12.
+ 3 vrk **455 €/hlö**

Hintoihin sisältyy majoitus pääraennuksessa 2 hh, aamiaiset, jouluaaton illallinen, joulupäivän lounas, lisävuorokaudet puolihoitolla, perinteistä ja liikunnallista joulunajan ohjelmaa, saunan, allasosaston sekä kuntosalien vapaa käyttö, sisäänpääsy tanssiravintolaan sekä paljon uusia ystäviä.

PLUSSA

Kylpylähotelli
PEURUNKA

Myyntipalvelu puh. (014) 839 6300
Peurungantie 85, 41340 Laukaa

Muotokuva ritari Väinö Hämäläisestä

Mannerheim-ristin ritari n:o 167, sotilasmestari Väinö

Alpiin Hämäläinen, 85, oli itse paikalla, kun hänen muotokuvansa paljastettiin 14.10.

Tuusulassa. Samalla hän palasi sodanjälkeisen uransa ensimmäiseen palvelupaik-

kaan Taistelukoululle. Koulua johti silloin oma komentaja, eversti **Adolf Ehrnrooth** ja hän otti kovan tiedustelujoukkueen johtajansa siipiensä suojaan.

Kersantti Hämäläinen aloitti palvelunsa Taistelukoulun viestivälinevaraston hoitajana 1950, mistä hän siirtyi Helsinkiin ja jäi eläkkeelle 1971 Helsingin sotilaspiirin esikunnan viestiasentajien esimiehen tehtävästä. Helsingin sotilasläänin komentaja, kenraalimajuri **Jan Laukka**, kertoi Väinö Hämäläisen poikkeuksellisesta elämästä. Muotokuvan paljasti Lottamuseon johtaja **Missu Saloheimo**. Mannerheim-ristin ritarin juhlaa todistamaan oli saapunut amiraali **Juhani Kaskealan** lisäksi huomattava joukko maanpuolustuksen ystäviä. Taistelukoulu toi aikanaan lähes kaikki ammat- tiupseerit hetkellisesti koske-

tuksiin Väinö Hämäläisen kanssa. Eikä kuulijoista puuttunut hänen ritariveljiäänkään. **Pentti Iisalo**, **Tuomas Gerdt** ja **Heikki Nykänen** olivat saapuneet paikalle. Väinö Hämäläisen hiljaisen hymyilevä henkilö jäi hänen kanssaan tekemisiin joutuneiden mieleen eikä varmaan moni menneiden vuosien lyhytaikainen tuttu osannut mieltää hänessä kylmäverisen rohkeaa taistelijaa. Taidemaalari **Igor Muslimov**in maalaama upea muotokuva siirtyy sen teettäneen kenraalimajuri Laukan johtamaan Helsingin sotilasläänin esikuntaan.

KARI NORKOLA

Muotokuvan paljastuksen jälkeen: Vasemmalta Mannerheim-ristin ritari Väinö Hämäläinen muotokuvansa vieressä ja oikealla puolella muotokuvatoimikunnan puheenjohtaja kenraalimajuri Jan Laukka ja ritarit Pentti Iisalo, Tuomas Gerdt ja Heikki Nykänen.

Ritari Mikko Anttosesta muotokuva

Mannerheim-ristin ritari n:o 166, Mikko Johannes Anttonen (15.3.1911–22.2.2005) sai taiteilija **Igor Muslimov**in tekemän muotokuvan synnyinpitäjänsä Parikkalaan. Kunnantalolla sen paljastivat 9. syyskuuta kapteeni **Mauno J. Jantunen** ja kunnanjohtaja **Alpo Kosunen**.

Ritariristinsä kersantti

Anttonen ansaitsi kk-joukkueenjohtajana tehden yksittäistaistelijanakin usein uhrautuvasti tuhoisaa jälkeä lukumääräisesti ylivoimaisessa vihollisessa. Ritariksi hänet nimitettiin 21.12.1944. Vääpeliksi hänet ylennettiin 1968.

Muotokuvahankkeen alulepanija oli prikaatinkenraali **Antti Lankinen**, joka luo-

vutti muotokuvan Parikkalan kunnanvaltuuston puheenjohtajalle **Heimo Tikkiselle**. Ritarisäätiön tervehdyksen toi kapteeni, ritari **Tuomas Gerdt**.

Rakuunasoittokuntaa johti musiikkimajuri **Raimo Maaranen** ja Punkaharjun Mieslaulajia **Eino Logrén**.

Imatralaisneiton **Heidi Tiimonen** on tehnyt suuren palveluksen isänmaalle ja jälkipolville tallentamalla ritari Anttosen muisteluksia. Vii-

me syksyn ja alkutalven aikana hän kävi viikoittain tapaa- massa Anttosta Punkaharjun kuntokeskuksessa, jossa tämä vietti viimeiset vuotensa. Äänityslaitteen Tiimonen oli saanut Vapaussodan Imatran seudun perinneyhdistyksen puheenjohtajalta **Jorma Ignatiukselta**. Heidi teki tallennustyönsä vapaaehtoisen maanpuolustustyön nimissä. Muotokuvan paljastustilaisuudessa Heidi Tiimonen luovutti äänitteet puheen-

pitäneelle puolustusministeri **Seppo Kääriäiselle** saate- sanoin:

– Mie olen antanut Mikko Anttoselle kunniasanani, että näitä äänityksiä tullaan käyttämään vain Isänmaata kunnioittavissa tilaisuuksissa. Ja niitä luovutetaan vain henkilöille joilla on sinivalkoinen sydän.

RAIMO LASKUJÄRVI

Ritariveljet Tuomas Gerdt ja Pentti Iisalo Mikko Anttosen muotokuvan vierellä. Vasemmalla Anttosen muistelmien taltioija Heidi Tiimonen ja puolustusministeri Seppo Kääriäinen

OKSAT TAIPUVAT- vetreitten nivelten sankarit

Turkulainen Oksan pariskunta on tyytyväinen elämäänsä. Vuokon polvi nousee nyt portaissa kuin nuorena tyttönä. Vuokon mieliharrastukseksi on muodostunut sauvakävely ja kiropraktisen hierojan suosittelemat Bioteekin Hainrusto+Viwersimpukat ovat jatkuvassa käytössä.

Suomalaisena miehenä Leo ei usko mihinkään humpuukiin. ”Suoraan sanoen en uskonut, että luontaistuotteesta olisi mihinkään”, myöntää Leo nolona. ”Nyt on kuitenkin pakko tunnustaa, että Hainrusto + Viwersimpukka on saanut mieleni kääntymään. Päivittäiset kävelylenkit ovat

pidentyneet kymmenistä metreistä kilometreihin. Suosittelen mielelläni Hainrusto + Viwersimpukkaa niin tutuille kuin tuntemattomillekin!”

Tuhansia tyytyväisiä käyttäjiä

Vetreitten
nivelten
sankarit

- hainrusto-
jauhe ja -uute
- viwersimpukka
- tuplaraken-
nusa-

Vuoden
2005 Terveys-
tuote
Suomen Luontaistuote-
kauppiainien Liitto

BIOTEEKKI OY

Myynti: terveyskaupat,
-osastot ja apteekit

Puh. (02) 434 7000 • www.bioteekki.fi

Kuntoutus- ja tulevaisuusasiat puhuttivat neuvottelupäivillä

Sotaveteraanien kuntoutus ja huolenpito sekä tulevaisuus- ja perinneasiat olivat keskeisiä puheenaiheita Sotaveteraaniliiton neuvottelupäivillä Gustavelundissa Tuusulassa 20–21. syyskuuta. Paikalle oli kutsuttu hallituksen jäsenet ja varajäsenet, valtuuston puheenjohtajat, piirien toiminnanjohtajat ja sosiaalineuvojat.

LL Riitta Leskinen selostaa veteraanitutkimuksen 2004 tuloksia neuvottelupäivien osanottajille.

Lääket.lisenssiaatti **Riitta Leskinen** Oulusta kertoi veteraanitutkimus 2004:stä, jossa postikyselynä selvitettiin 5 750 veteraanin ja sotainvalidin elinolot, asumista, terveydentilaa, omaishoitajakysymyksiä sekä kuntoutusta. Vastausprosentti oli 87 ja tuloksia verrattiin vuoden 1992 veteraanitutkimuksessa saatuihin tuloksiin.

Veteraanit olivat yleensä tyytyväisiä elämäänsä, asuntojen varustetaso on hyvä ja elinolosuhteet parantuneet vuodesta 1992. Tarvetta ilmeni kotiapuun, kuntoutukseen ja apuvälineisiin. Arkipäivässä selviytymistä vaikeuttivat kivut sekä näön ja kuulon heikkeneminen. Osa vastaajista koki taloudellisen tilanteensa epävarmaksi. Vastaajista lähes 20 prosenttia ei ollut käynyt yhtään kertaa laitostuntoutuksessa; avokuntoutuksessa vastaava luku oli yli 40 prosenttia.

Loppuraportti tutkimuksesta valmistunee vielä tämän vuoden puolella, jolloin sen tulokset ovat laajemmin käytettävissä.

Pohjois-Savon sosiaalineuvoja **Riitta Huittinen** kertoi kokemuksiaan ja näkemyksiään työstään kuluneen vuoden aikana. Puheenvuorossaan hän korosti lisääntyneitä neuvonnan ja ohjauksen tarvetta. Yhteistyötä tarvitaan niin veteraanien kuin heidän omaistensa, mutta myös kuntien ja Kelan kanssa, että veteraanien kuntoutus ja muut etuuskysymykset tulevat tasavertaisesti hoi-

dettua. Ongelmana hän näki syrjäytymisuhan alla olevien veteraanien saattamisen palvelujen piiriin.

Hänen mielestään yhteydenottojen ja kysymysten määrä osoittaa työn tarpeellisuuden ja tehtäväkenttä laajenee koko ajan. Pohjois-Savossa on 21 yhdistystä. Riitta toivookin että yhdistyksissä olisi oma sosiaali-terveydenhuoltoon perehtynyt henkilö apuna tässä merkittävässä työkentässä.

Sosiaalisihteeri **Anni Grundström** esitteli kuntoutuksen lainsäädännölliset muutokset sekä muita käytännön läheisiä kysymyksiä liittyen veteraanietuuksiin ja kotona selviytymisen tukemiseen.

Tulevaisuuden haasteet

Aarno Strömmer mainitsi että syksyllä laaditaan liiton tulevaisuussuunnitelma ja siitä pyydetään palautetta yhdistyksiltä. **Aarno Lampi** esitteli keväällä tehtyä yhdistyskyselyä, joka laadittiin tulevaisuussuunnitelman toisen vaiheen evästyksiksi.

Tulevaisuussuunnitelmas- ta käydyssä keskustelussa tuotiin esiin piirien ja yhdistysten erilaiset lähtökohdat mm. tietotekniikan hyväksikäyttöön. Kannattajajäsen- ten saamista eri tehtäviin pidettiin välttämättömänä. Toivottiin että veteraanikeräykseen vuonna 2007 saatai-

siin molempien asepalvelukseen tulevan saapumiserän varusmiehiä. Reserviläisistä toivottiin kokemusta omaavaa lisävoimaa. Puolisoiden ja leskien äänioikeutta perättiin. Naisten roolia korostettiin voimavarana tulevaisuudessa.

Kunniapuheenjohtaja **Simo Kärävä** käytti puheenvuoron sotaveteraaniyhteisöjen sääntöjen muutoksesta.

Toisena neuvottelupäivänä käsiteltiin sotiemme veteraanien yhteistä varainhankintaa 2006. **Markku Seppä** taustoitti tapahtumia, jotka johtivat Suomen Sotaveteraaniliiton vetovastuuseen yhteisestä varainhankinnasta.

Varainhankkijaksi nimetty KTM **Pia Mikkonen** selvitti varainhankinnan kokonaisuutta, joka muodostuu varusmiesten suorittamasta veteraanikeräyksestä, yhteysien pitämisestä yrityksiin sekä markkinaviestinnästä, jossa median rooli on entistä enemmän esillä.

Tammenlehvän Perineliiton toimintaa esitteli vuoden alusta liiton asiamiehenä toiminut eversti evp. **Pertti Suominen**. Monitahoisen veteraaniperinteen kartoitus jakautuu aiheittain työryhmien tehtäväksi. Ensimmäisiä työryhmiä ovat tallenne-, kansallisen veteraanipäivän, museo-, muistomerkki-, opetusaineisto- ja koordinoitutyöryhmä.

Sotaveteraaniliiton sosiaalineuvoja Riitta Huittinen kertoi kokemuksistaan sosiaalineuvojana.

Tammenlehvän Perineliiton asiamies Pertti Suominen puhumassa veteraaniperinteen kartoitustunäkömystä.

Sotaveteraaniliiton osanottajia neuvottelupäivillä Tuusulassa 20. syyskuuta.

VETERAANIKUNTOUTUS MUUTOKSESSA – ONKO SUUNTA OIKEA

Ylilääkäri Raimo Varis

Kuntoutuksen sisältö ja tavoitteet

Yli 80-vuotiailla veteraaneilla on ikääntymisen mukanaan tuomien elimistön rappeutumismuutosten lisäksi lähes poikkeuksetta monia toimintakykyyn enemmän ja vähemmän vaikuttavia sairauksia ja monilla on lukuisia eri lääkkeitä käytössään. Useilla heistä on ongelmia muistin ja muun kognitiivisen toimintakyvyn (mm puheen tuotto, kätevyys, päättelykyky jne) kanssa ja myös yksinäisyys ja masentuneisuus vaikuttavat monien veteraanien toimintakykyyn. Jotta tällaista veteraania voidaan kuntouttaa hyvin, pitää hänen kokonaistilanteensa tuntea kunnolla. Perustana suunnittelulle on hyvä kuntoutustiimi: innostunut lääkäri, jolla on kokemusta vanhusten hoidosta (mielenterapeutti, fysioterapeutti,

sosiaalityöntekijä ja sairaanhoitaja. Usein tarvitaan myös toimintaterapeutin ja psykologin sekä ravitsemusterapeutin asiantuntemusta. Tiimin jäsenillä pitää olla aikaa perehtyä kunnolla kuntoutujan ongelmiin.

Hyvän kuntoutusjakson pitää lähteä kuntoutujan tarpeista ja hyvinvoinnista. Se voi sisältää esim. diagnoosien tarkennuksen, lääkehoidon arvioinnin ja toimintakyvyn monipuolisen kartoituksen. Kuntoutuksen aikana arvioidaan apuvälineiden tarve, ohjataan niiden hankinnassa ja käytön opastuksessa ja tarvittaessa tehdään kodinmuutostöiden tarpeiden arviointi. Tavoitteena fyysisen, psyykkisen ja sosiaalisen toimintakyvyn kohentuminen, mielen virkistymisen, masennuksen ja yksinäisyyden tunteiden

vähentyminen. Ohjauksen ja innoituksen kautta pyritään omatoimiseen fyysisen, psyykkisen ja sosiaalisen toimintakyvyn ylläpitoon. Koen tärkeänä veteraanikuntoutujien keskinäisen kanssakäymisen jakson aikana. Se tukee yhteisöllisyyttä ja kaveria ei jätetä –henkeä.

Joskus on tarpeen lähettää kuntoutuja jatkotutkimuksiin tai hoitoon jonkin havaitun tai epäillyn sairauden takia. Kuntoutusjakson jälkeen on tärkeää, että kuntoutujan omatoimisuutta voidaan tukea myös avohoidossa. Tarvitaan yhteistyötä omaisten ja muiden jatkohoidosta vastaavien kanssa.

Eroaako laitostuntoutus päivä kuntoutuksesta?

Miten päivä kuntoutus eroaa edellä kuvattujen tavoitteiden

den osalta laitostuntoutuksesta? Ei kovin paljoa. Kun laitostuntoutujille on kuitenkin illan tunteina tai erityisesti viikonloppuna monesti ohjelmaa tai ”vapaa-aikaa”, joka kokoa heitä istumaan ja keskustelemaan yhdessä, jää päivä kuntoutujien keskinäinen vertaistuki siten ehkä vähemmäksi. Päiväkuntoutuksen kuljetusmatkat voivat myös olla rasittavia ja siksi päivä kuntoutukselle sopiva paikka tulisi löytää läheltä veteraanin omaa asuinallueta. Päiväkuntoutusta voitaisiin jaksottaa pitemmälle aikavälille (esim. kerran viikossa), jolloin kuljetusten aiheuttama rasitus tasaantuisi.

Entä sitten avokuntoutus?

Pelkäänpä, että avokuntoutus on käytännössä oleelli-

sesti kapea-alaisempaa: pelkkää fysioterapiassa ja jalkojenhoidossa käyntejä. Jotta se voisi kohdata laajemmin veteraanien tarpeita, pitäisi siihen sisällyttää paljon monipuolisempaa tilannekartoitusta ja tuen tarjontaa kuin hieronta ja liikehoito 10-12 jakson aikana. Se sopii paremmin jatkeeksi laitos- tai päivä kuntoutukselle tai oma-toimismien veteraanien kuntoutusmuodoksi.

Miten veteraani-kuntoutuksen muodot muuttuvat tulevaisuudessa?

Arvioin, että laitostuntoutus säilyttää tärkeän asemansa, kuntoutusjaksojen sisällön pitää vaan muuttua siihen suuntaan, jota yllä hahmotelin. Päiväkuntoutus tulee kasvamaan merkittävästi, sen

Veteraanikuntoutus lähelle arkipäivää

Syyskuun alusta tuli voimaan veteraanikuntoutuksen uudistus, jossa linjattiin veteraanikuntoutusta tuleville vuosille. Valtiovallan /sosiaali- ja terveystoiministeriön tavoitteena on ollut siirtää veteraanikuntoutuksen painopistettä laitostuntoutuksesta päivä- ja avokuntoutukseen. Sitä on perusteltu monin tavoin.

On arvioitu, että veteraanien ikääntyessä ja heidän toimintakykynsä laskiessa monikaan ei halua lähteä laitostuntoutukseen, näin ollen avo- ja päivä kuntoutuksen tarve kasvaa ja kotikuntoutusta on tarjottava heille, jotka toimintakyvyn heiketessä ovat jäämässä muuten kokonaan kuntoutuspalveluiden ulkopuolelle.

Kuntoutusmuotoja ja niiden sisältöä on kehitetty koko ajan veteraanien tarpeiden muuttuessa. Aluksi tavoitteena oli työkyvyn ylläpitäminen, sitten siirryttiin toimintakyvyn ylläpitämiseen ja nyt kuntoutuksella käsitetään jo yhä enemmän sellaisia toimenpiteitä, joilla tuetaan veteraanien arkipäivässä selviytymistä.

Käytössä on laitostun-

toutus, avokuntoutus, päivä-kuntoutus sekä kotikuntoutus. Veteraanin toimintakykyisyys on ratkaiseva tekijä

mietittäessä hänelle oikeaa kuntoutuspaikkaa ja muotoa. Valtiokonttori kilpailuttaa ja hinnoittelee kuntoutuslaitok-

set mm. toimintakykyluokitain ja osa maassamme toimivista kuntoutuslaitoksista kuntouttaa vain toimintaky-

kyluokkaan III kuuluvia veteraania. Toimintakykyluokat on jaettu seuraavasti: Luokkaan I paljon apua päivittä-

Kuntoutuksessa koettua

Lars Markelin (s. 1925) oli kolmatta päivä kuntoutuspäiväänsä Oulunkylän kuntoutussairaalaan. Hän on aikaisemmin ollut laitostuntoutusjaksolla Porvoossa vuonna 2003. Hänen kokemuksensa alkaneesta päivä kuntoutukselta olivat hyvin myönteisiä. Ensimmäisenä päivänä oli kattava lääkärintarkastus ja hoidot mää-

riteltiin tarpeiden mukaisiksi. Vertaillessaan kokemusiaan laitostuntoutukseen hän koki saavansa nyt paljon enemmän. Laitostuntoutuksessa ollessa jäi hyvin paljon ns. omaa aikaa ja hän oli sitä mieltä että päivälkin hän voi kävellä kotona ollessaankin.

Ohjelma oli hänen mukaansa päivittäin hyvä, hoidot, ruokailu ja rupattelu toisten päivä kuntoutujien kanssa antaa hänelle sen mitä hän tarvitsee. Ilaksi on mukava palata kotiin vaimon luokse, joka on myös saanut näin oman vapaapäivänsä vaikka ostoksilla käyntiä varten. ”sataprosenttisesti paras kuntoutuskokemus”, kiteytti Lars Markelin ja hän haluaa tulevinakin vuosina päivä kuntoutukseen jos se vain on mahdollista.

Saga Schönholtz aloitti 10 vuorokautta kestävänsä laitostuntoutusjaksonsa Oulunkylässä. Hän on syntynyt 1916 ja asuu yksin Helsingissä. Edellisestä laitostuntoutusjaksosta oli kulunut kaksi vuotta. Kuntoutusjaksolta hän odotti niin fyysistä kuin henkistäkin antia. Hänellä oli vahva liikunnallinen tausta ja hän onkin pysynyt

sillä hyvässä fyysisessä kunnossa. Näön heikkeneminen on rajoittanut nyt elämää ja esimerkiksi lukeminen on mahdotonta. ”Ikääntyminen on tuonut myös yksinäisyyden, perheettömänä ei ole omaisia ja viimeinen koulukaveri kuoli jokin aika sitten”, hän kertoi. Kuntoutusjaksolla hän tapaa ikäisiään ihmisiä ja voi vaihtaa ajatuksia oman sukupolvensa edustajien kanssa, jonka hän kokee erittäin tärkeänä.

Hän kaipasi laitostuntoutuksen väliselle ajalle ohjattuja liikuntaryhmiä, koska yksin ei tule lähdettyä liikkeelle ja ns. kotijumppakin tahtoo jäädä väliin ilman aktiivista liikellepanijaa. Liikkuminen ja osallistuminen on hänen mielestään tärkeintä vaikka rollaattorin avulla mutta sinnikkäästi.

Ylilääkäri Heikki Laitinen

Veteraanikuntoutuksen todellisuus ja tulevaisuus

sisältö painottuu selkeästi enemmän ryhmätoimintaan ja yksinäisyyden ja masentuneisuuden torjuntaan esim. sen mallin mukaan, mitä Vanhustyön Keskusliiton yksinäisyys-projekti ja sen erinomaiset tulokset viitoittivat.

Nykyisen yksilöllisesti annettavan avokuntoutuksen rinnalle tultaneen järjestämään erilaisia liikuntaryhmiä, esim. tasapainon harjoittelua, allasvoimistelua jne. Niillä on suuri merkitys fyysisen toimintakyvyn ylläpidossa. Kotikuntoutukseen sopisi erinomaisesti esim. kaatumisriskien kartoitus ja ehkäisy.

RAIMO VARIS
Geriatrian erikoislääkäri
Oulunkylän Kuntoutussairaala

Veteraanien kuntoutaminen on jatkunut noin 60 vuotta; ensin sotainvalidien ja vuodesta 1977 lakisääteisesti muiden veteraanien kuntoutuksena. Olen seurannut veteraanien laitospalveluiden kehitystä vuodesta 1984. Rokuan kuntokeskuksessa (perustettu 1982) olen tehnyt suuren osan työstäni veteraanien parissa.

Veteraanikuntoutuksen perusrakenteet ovat muuttuneet varsin vähän vaikka monipuolisuutta on tullut lisää. Puhetta, tutkimuksia, projekteja ja tavoiteasetantaa on riittänyt. Itsekin olen ollut näissä mukana, mutta täytyy sanoa, että enin terä on kehittämiseltä taitunut sitten 90-luvun. Oulun seudulla on oltu varsin ahkeria tässäkin kehitystyössä.

Kehittykö veteraanikun-

toutus? Miksi maksajan, lähettäjien ja tutkimustyöntekijöiden ajatukset oikeasta veteraanikuntoutuksesta ovat jääneet pitkälti sanomisen tasolle?

Veteraanikuntoutuksen kehitysvaiheista

Veteraanikuntoutus on edelleenkin perusluonteeltaan kunniavelan maksamista, vaikka veteraanien ikääntymisen myötä muut syyt ovat lisääntyneet. Toiminta lisääntyi 70-luvulla ja vielä 80-luvulla, jolloin veteraanikuntoutuslaitoksia rakennettiin kautta maan. Veteraanikuntoutus arvioitiin ”helpoksi bisnekseksi”, jonka sisällöt ja tarvittavat resurssit käytiin matkimassa muista laitoksista. Kuntoutuslaitosreissuja arvostettiin veteraanien parissa.

Laitosten palveluvalikoima on näistä vuosista kehittynyt, mutta peruslähtökohdat ovat jäljellä.

- veteraanit odottavat hierontaa, hoitoja yleensä, hyvää ruokaa ja miellyttävät olot viihtymiseen
- tärkeää ovat kavereiden tapaaminen ja ihmissuhteet
- kokemus joukkoon kuulumisesta
- vaihtelu arkipäivään
- omien voimavarojen löytäminen, vertailu toisiin
- Järjestelmän vaatimukset veteraanikuntoutukselle ovat taas aivan toisen tyyppisiä.
- laitoskeskeisyydestä on päästävä eroon
- perusteena tulee olla tasokas henkilökohtainen kuntoutussuunnitelma
- kuntoutuksen tulee olla jatkuva prosessi
- kuntoutusta tulee tarjota ensisijaisesti suurimmassa tarpeessa oleville
- kuntoutuksen tulee olla laaja-alaista; tarjota sopeutumisvalmennusta, hoidonopetusta ja omaisten kuntoutuskursseja

Veteraanikuntoutuksen ristiriita

Järjestelmän vaatimukset ovat ristiriidassa vallitsevan todellisuuden ja veteraanien tavoitteiden kanssa. Olen kokenut, että veteraanit ymmär-

tävät veteraanikuntoutuksen luonteen ja mahdollisuudet oikealla tavalla. Kuntoutuksen oikea-aikaisuudella, oikealla tarveharkinnalla, kuntoutusketjun mahdollisuuksilla ja verkostotyöskentelyllä on veteraaneille oma merkityssisältönsä. Veteraanit eivät hurskastele kauniilla ja oikeaoppisilla ilmauksilla ja vaatimuksilla. He ovat kokeneet sodan ja kokevat vanhuuden vaivat itse. Voidaan-kin kysyä:

- miksi veteraaneja rangaistaan siitä, että he haluavat laitospalveluita?
- voidaanko terveyskeskuksissa tehdä kaikille tasokas kuntoutussuunnitelma?
- tarvitaanko tasokas kuntoutussuunnitelmaa jokaiselle?
- miten keskusjohtoisesti jaettavat kuntoutusmäärärahat voidaan nivoa jatkuviin kuntoutusprosesseihin?
- eikö kuntoutusta jo tarjota suurimmassa tarpeessa oleville?
- onko kaiken kuntoutuksen oltava laaja-alaista – siis silloinkin kun veteraani ei tarvitse laaja-alaista kuntoutusta?
- Järjestelmän vaatimukset toteutuvat toimintakykyluokissa yksi ja kaksi; veteraaneilla, joilla vajaakuntoisuus ja tarpeet ovat suurimmat. Hyväkuntoisten veteraanien osalta vaatimukset ampuvat kirkkaasti yli todellisten tarpeiden.

Veteraanien laitospalveluiden on nyt radikaalisti lyhennetty. Uudistuksen seurauksena laitokset käyvät tyhjäkäynnillä viikonloppuisin. Veteraanien omista kokemuksista on turhan aikais-ta sanoa, mutta laitoksien kannalta muutos on johtanut kannattavuuskriisiin. Onkin odotettavissa ja ehkä uudistuksen yksi tarkoituksista, että osa palveluntarjoajista luopuu veteraanikuntoutuksen tuottamisesta.

Onko vielä jotain tehtävissä?

Veteraanikuntoutusta toteutetaan edelleen suurella vo-llyymillä, joten nykyisen toi-

minnan sisällön ja laadun kehittämistä on jatkettava. Ikääntyvien kannalta on tärkeää, että veteraanikuntoutuksesta saatu kokemus ja osaaminen siirretään tulevi-en sukupolvien eduksi. Itse-näistä toimintakykyä ja hyvinvointia edistäviä palveluita tarvitaan. Väestö ikääntyy ja raihnaistuu, vaikka uudet sukupolvet elävätkin toimin-takykyisempinä. Ikääntyvät ovat oppineet käyttämään hyvinvointipalveluja jo työi-ässä, heillä on enemmän rahaa käytettävissään ja heidän vaatimustasonsa on suurempi kuin sodan ja rakentamisen vuodet kokeneilla.

Tulemme tarjoamaan veteraanikuntoutuksen pohjalta kehitettyjä palveluja kunnille ja itse maksaville ikäihmisille. Palveluista tärkeimpiä ovat:

- toimintakyvyn testaaminen
- laaja-alainen toimintakyvyn tutkiminen ja ohjaus
- toimintakykyongelmia ennaltaehkäisevät kuntoutusinterventiot.

Palvelut pyritään nivel-tämään muuhun hoitoon ja kuntoutukseen kotipaikkakunnalla.

Tulevat polvet kaipaavat hyvinvoinnin kokemuksia, yhdessä oloa ja yhteistä tekemistä. Perinteisille laitospalveluille on kysyntää, mutta kauppa käy lähinnä Virossa. Meillä Suomessa on pärjättävä laadulla ja monipuolisuudella.

Kuntoutuslaitosten kirjo on sairaaloista kylpylähotelleihin. Jokainen miettii omia ratkaisujaan. Rokuan kuntokeskuksen vahvuutena on ympäröivä luonto ja hyvä maine veteraani- ja muun kuntoutuksen osajana. Kaupunkiyksiköissämme Kajaanissa ja Oulussa kehitetään avokuntoutuspalveluja, joissa olennaisena osana ovat edellä mainitut mittaus- ja ohjauspalvelut.

HEIKKI LAITINEN
ylilääkäri
Rokuan Kuntokeskus

ANNI GRUNDSTRÖM

TERHI

www.terhi.fi

Markkinoiden tilavin **"MOPOAUTO"** CHATENET Barooder S 2, X2 ja Speedino avoauto

V. 2005
esittelyautot
erikoishintaan!
KYSY!

- 505m³ diesel
- automaattivaihte
- tavaratila 1100 litraa
- teräsrunko
- lasikuitukori

Hinta alk. 12.790 €

www.chatenet.fi info@chatenet.fi PUH 050 2408

LAADUKASTA HISTORiantutkimusta TARJOUSHINTAAN!

Helge Seppälä: LENINGRADIN SAARTO 1941-1944:

MURHENÄYTELMÄN SÄVYTTÄMÄ VOITTO

Suomalaisen tutkijan ainutlaatuinen teos Suomen sotatoimista saarron aikana ja Leningradin kauhuista. Paljon kuvia ja karttoja. 315 sivua. TARJOUSHINTA €25

Daniel Rancour-Laferriere:

STALININ PSYYKE

Miksi Stalin hyökkäsi Suomeen? Psykologinen tutkimus diktaattorin persoonasta ja Suomi-suhteista. 238 sivua. TARJOUSHINTA 20€

Nikolai Baryshnikov:

LENINGRADIN PIIRITYS JA SUOMI 1941-1944

Perusteellinen tutkimus Suomen kansainvälisestä asemasta jatkosodassa. Saatavana myös venäjäksi ja englanniksi. 301 sivua. TARJOUSHINTA 20€

Rudolf Sykiäinen:

VENÄLÄINEN SAUNA

Ainutlaatuinen sukellus venäläisen banjan sekä karjalaisen ja suomalaisen savusaunan historiaan muinaisista ajoista näihin päiviin. 185 sivua. TARJOUSHINTA 15€

Nikolai Baryshnikov

MANNERHEIM WITHOUT THE MASK 1941-1944

Vihaton ja rakastetun historian professorin englanninkielinen kulttikirja "Mannerheim naamion takana". Ensimmäinen kriittinen tutkimus Mannerheimista jatkosodassa. 234 sivua. TARJOUSHINTA 25€

Pentti Niskanen:

RYSSÄVIHALLA BRYSSELIIN

Riemukasta ilotulitusta Suomen historian tapahtumilla muinaisista ajoista näihin päiviin. Ärsyttävä, haastava, kiehtova. 140 sivua. TARJOUSHINTA 5€

UUSI ULKOPOLITIIKKA-lehti 1/2004

Korkeatasoisen tiedelehden aiheita: Sensaatiomainen arkistotutkimus Mainilan laukauksista; Leningradin piiritys; Olavi Paavolaisen essee "Pietari-Leningrad" ym. 200 sivua. TARJOUSHINTA 5€

UUSI ULKOPOLITIIKKA-lehti 1/2005

Aiheita: O. W. Kuusisen elämäkerta; O. W. Kuusisen tutkimus Kalevalasta; Kuusisen työtovereiden haastatteluita ym. 200 sivua. TARJOUSHINTA 5€

Venäjäksi saatavana teokset "Leningradin piiritys ja Suomi 1941-1944" ja "Terijoen hallituksen synty ja tuho 1939-1940", molemmat tarjoushintaan 10€.

NÄIN TILAA:

Lähetä faxi numeroon 09-4587568 tai sähköposti osoitteeseen ulkopoliikka@bk.ru. Toimitamme teokset laskuineen postitse. Postikulut eivät kuulu hintaan.

JOHAN BECKMAN INSTITUTE

Riippumaton tieteellinen tutkimuslaitos ja tiedekustantamo
 HELSINKI-PIETARI-PETROSKOI
 Tiedustelut: 040 503 5474, jbi@mail.ru

Veteraanit saavat kuntoutusta Kaatuneiden Muistosäätiön matkoilla

Tavanomainen 30 veteraanin ryhmä oli 4.-17. syyskuuta Kaatuneiden Muistosäätiön järjestämällä kuntoutusmatkalla Virossa, jossa pääkohde oli Viims kylpylöinen.

Säätiön puolesta matkalla oli ryhmän vetäjä ja sairaanhoitaja-kuntouttaja. Säätiön Bulgarian-matkoilla mukana on ollut kaiken aikaa mukana myös lääkäri, mutta tälle matkalle oli saatu säätiön lääkäri vain kolmeksi päiväksi. Viron terveydenhuollon hyvä taso puolsi tätä ratkaisua.

Muistosäätiön veteraanimatkoihin sisältyy kuntoutuksen ohella retkiä, joilla tutustutaan vierailumaan historiaan ja kulttuuriin, myös ruokien osalta. Tallinnan Vanhakaupunki, Viron palavakivikaivokset, historialliset kartanot ja maan pohjoislaidan kalkkikivitörmät ovat kiintoisia nähtävyyksiä.

Myös tämänsyksyisellä matkalla veteraanijoukko kävi Tallinnan Metsäkalmistossa sekä laski siellä sodassa menehtyneiden virolaisten vapaaehtoisten eli Suomenpoikien muistokivelle sinivalkoiset kukat ja lauloi kiven äärellä Maamme-laulun.

"Maan hiljaiset" mukaan matkoille

Säätiön kuntoutusmatkoilla Suomen Sotaveteraaniliiton

ja Rintamaveteraaniliiton yhdistysten mies- ja naisjäsenet ovat sekä kuntoutuksessa että muun ohjelman puitteissa toimineet ja viihtyneet hyvässä sovussa. Yhdessä on nautittu hoidoista sekä voimisteltu ja laulettu.

Useimmat matkalaisista ovat yhä reippaita, mutta tietenkin monen kunto ja vireys ovat iän myötä heikkenemässä. Säätiön pyrkimyksenä on, että liikkeelle saataisiin myös "maan hiljaisia" sekä että kuntoutusmatkat edistäisivät heidän kykyään selviytyä vaikeuksista ja tulla toimeen omin avuin.

Veteraaniliitot valitsevat matkalle lähtijät. Liittojen kannanotoista riippuu siis, millaisia "stipendiaatit" ovat. Suomen Sotaveteraaniliitto on usein valinnut matkalle myös naisia sekä joskus Ruotsissa asuvia sotaveteraaneja. Tämän syksyn matkaan oli nimetty myös kaksi Suomen-poikaa. Liitto ei esitä matkoja palkkioksi toimeliaisuudesta järjestötoiminnassa, vaan tarveperusteisesti.

Hoitoja ja voimistelua

Muistosäätiön matkoilla on fyysistä ja henkistä kuntoutusta saanut vuosittain 60 soittimen veteraania. Vuosien mittaan matkoihin on osallistunut yli 1 500 veteraania

sekä heidän seuralaisiaan, jotka itse maksavat matkansa. Matkoilla saatu kuntoutus täydentää mainiosti valtion ja kuntien varoin annettua laitosp- ja avokuntoutusta.

Päivittäiseen ohjelmaan kuuluu, laitoksesta riippuen, 2-3 hoitoa sekä ulkoilma- tai allasvoimistelua. Sitä järjestävät joko kylpylä tai matkatoimisto taikka säätiön sairaanhoitaja. Veteraanien voimistelu ei ole yhtä kiivastahtista kuin esimerkiksi muiden kylpylävieraiden urheilullinen aamujumppa. Voimisteluun osallistui aiemmin runsaasti veteraaneja ja vieläkin on mukana noin puolet heistä. Retkien lisäksi järjestetään leikkimielisiä kilpailuja, jotka kirvoittavat naurua ja lujittavat yhteishenkeä.

Tarkoitus on lähettää marraskuussa matkaan kokeeksi 20 hengen ryhmä johonkin kotimaiseen kylpylään. Suomessa vuorokausihinnat ovat korkeampia kuin Virossa ja Bulgariassa, mutta hintaeron vastapainoksi nousevat hoidon laatu ja matkan lyhyys. Tosin kotimaassa jää puuttuman vieraan maan ja outojen olojen antama jännitys – kenties.

TEKSTI JA KUVA:
KALEVI KAURANNE

Kaatuneiden Muistosäätiön kuntoutusmatkalaisia Viron Viimsissä syyskuussa.

MEIRA NOVA

Sotaveteraaniliiton myymälä palvelee

Käy talossa tai soita Helenalle puh. (09) 6126 2014. Myymälä on avoinna ma–pe klo 8.30–16.00

Sähköposti: helena.hornborg@sotaveteraaniliitto.fi

Verkkokauppa palvelee osoitteessa: www.sotaveteraaniliitto.fi

5

3

6

4

2

1

Taittokortit kuorineen

Hinta
1 euroa/kpl

31 Yrjö Jylhä: Kiirastuli

Runokokoelma

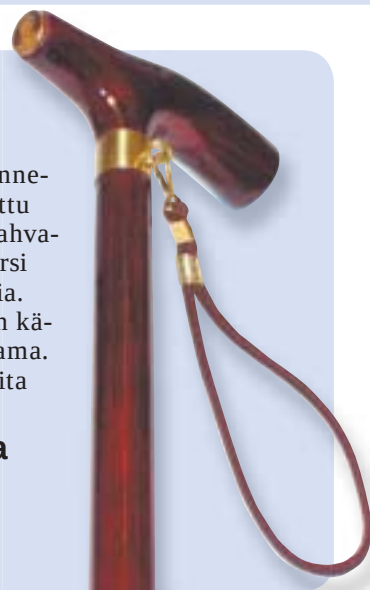
Talvisodan runoutta vuodelta 1941.

Hinta 25 euroa.

29 Kävelykeppi

Jääpiikillä ja ranne-
lenkillä varustettu
kävelykeppi. Kahva-
osa pyökkiä, varsi
kestävää raminia.
Sotaveteraanien kä-
sityönä valmistama.
Tilatessasi ilmoita
pituutesi.

Hinta 50 euroa

30 Kristallimalja ja -maljakko

Kotimaassa käsinhiottu.
Maljan halkaisija 33 cm ja
maljakon korkeus 23 cm.
Molempien pohjaan on
kaiverrettu liiton tunnus.
Suunnittelija Matti Okkolin.

Hinta 140 euroa.

26 Kynttilänjalka

Kultakeskuksen
perinteinen malli
vuodelta 1918.
Korkeus 77 mm.
Liiton tunnuksella.
Hopeaa.

Hinta 95 euroa

Hopeinen lusikkasarja taas saatavana.

21 Nahkalompakko

Korkealaatuista koti-
maista työtä.
Kaksi kokoa.

Hinnat 30 ja
33 euroa

35 Sotaveteraani- kalenteri

Muovi- ja
nahkakantisena
Hinta 5 ja 10 euroa.

44 Henkselit

Kotimaiset,
veteraani-
tunnuksella.
Saatavana on
viininpunaista,
mustaa, harmaata ja
tummansinistä.
Oma kuosi
metsästäjille,
kalastajille ja
golfaajille.

Hinta 23 euroa

20 Vyö

Laadukas kotimainen
kääntövyö, nahkaa väri
musta/viininpunainen.
Myös tummansinisenä
Soljessa liiton tunnus.

Hinta 23 euroa

Liiton tunnuksin varustetut solmiot

15A Tummansininen,
raidalliseen kuosiin
kudottu malli.

16B Tummansininen
solmio, jossa tunnuksen
ylä- ja alapuolella
punainen, sininen ja
harmaa vinoraita.

17C Hopeanharmaa,
kuten malli A.

Hinta 12 euroa

Erä silkisilmioita hinta 20 euroa.

Täytä ja postita oheinen tilauskuponki
tai tilaa puhelimitse

TILAUSKORTTI

Suomen Sotaveteraaniliitto
Korkeavuorenkatu 41 A 7,
00130 HELSINKI

Nimi (tekstaten):

.....

Lähiosoite:

.....

Postinumero ja -toimipaikka:

.....

Nro..... kpl.....

Nro..... kpl.....

Nro..... kpl.....

Nro..... kpl.....

Nro..... kpl.....

Nro..... kpl.....

Nro..... kpl.....

Nro..... kpl.....

Nro..... kpl.....

Nro..... kpl.....

Marsh Oy

Espoo

**Alert - Tuhoeläintorjunta Oy /
Alert Skadedjursbekämpning Ab**Bjarne Åkerlund
Merivirta 9 B, 02320 Espoo, puh. 0400 - 565 546**Varattu****Oy Rymaco Ab**

Espoo

Lava - Store Oy

Espoo

Oy Trehab AbLäntinenteollisuuskatu 11 , 02920 Espoo
puh. 09 - 894 6550**Oy Julius Tallberg Ab**

Espoo

**Rekrytointi - ja
Vuokrauspalvelu**

Espoo

**Espoon
Sähköasennus Ky**

Espoo

Gunnar Sosi Oy

Espoo

**Rakennustyöt
Ville Kauppi Oy**

Eura

Jokamuovi Oy

Evijärvi

Forssan Betoni Oy

www.forssanbetoni.fi

**Traktorikonehuolto
Liuska Ky**

Haapajärvi

**Kuorma-autoilija
Jari Niinivaara**

Halikko

Lentoreppu Ky

Halli

**Nuohous ja Ilmastointipalvelu
T:mi Jarno Pirkkalainen**

Hankasalmi

T:mi PauseriSilkipaino ja Offsetpaino
- Painaa kortit - Adressit -
Malminraitti 17 B, 00700 Helsinki
puh./fax. 09-351 3931
e-mail: jatta.jarvinen@kolumbus.fi**Enviro Data Oy**

Helsinki

Varova Oy

Helsinki

Ifm electronic Oy

Helsinki

Opte Oy

Helsinki

Holiday Inn Helsinki

Helsinki

Kuljetus Oy Veto-Harri

Helsinki

Lämpömaa Oy

Helsinki

Eloco Oy

Helsinki

Dynea Oy

Helsinki

**Lihatukku
Heikin Liha Oy**

Helsinki

Gaterie Vision Oy

Helsinki

www.saatolaitehuolto.fi

Eero Manninen – siluettitaiteilija sodassa ja rauhassa

Eero Manninen (1914–1999) tuli suomalaisten keskuudessa tunnetuksi sakset työvälineenään mestarillisena siluettimuotokuvien leikkaajana Linnanmäellä 1955–1992. Vähemmän tunnettua on, että hän sotien aikana ilahdutti tuhansia aseveljiään ja esimiehiään leikkaamalla heistä rintakuvia ja että hän 1952 oli Helsingissä pidettyjen olympialaisten virallinen taiteilija.

Eero Mannisen työ jatkuu edelleen. Hänen tyttärensä, 1944 syntynyt **Sirkka Lekman** on perinyt isältään sekä leikkaamisen taidon että työpaikan Linnanmäeltä.

– Isä ei töiltään juurikaan lomaa pitänyt. Lukukaudet hän oli opettajana ja kesäloimat Linnanmäellä. Kun hän ensimmäisen kerran 1988 pyysi minua kahdeksi viikoksi tuuraajaksi Linnanmäelle, otin haasteen vastaan, ensin tietysti hyvin jännittyneenä. Siitä kuitenkin alkoi prosessi, jossa isä vuodesta toiseen vähensi työmääräänsä siinä, missä itse leikkasin entis-

tä enemmän. Vuoden 1992 jälkeen sukupolvenvaihdos jo täytyikin Linnanmäellä. Varsinaiselta ammatiltani minäkin olen opettaja.

Sirkka Lekman kertoo isänsä saaneen ensi kerran virikkeen pääsiluettien leikkaamiseen Kangasniemellä 1934. Siellä hän näki **Onni Pursiaisen** leikkaavan elävien päiden siluetteja. Siitä alkoi Eeron innokas harjoittelu äidin saksilla.

– Kaikkiaan isä leikkasi elämänsä aikana satoja tuhansia siluetteja. Perikunta lahjoitti isän kuoltua hänen noin 2 500 kuvaa käsittävän siluettikokoelmansa Harja-

vallassa sijaitsevan Emil Cedercreutzin museoon, joka oli ollut isälle lähes pyhiinvaelluskohde.

– Siluettitaiteen ykkösasi-ana isä piti tarkkaa silmää ja sitä, että kaikki mittasuhteet pitää nähdä suhteessa vaakatasoon. Vaakasuora linja tuli osata vetää täsmällisesti, ja sen hän osasi leveällekin taululle tasan tarkkaan vatupasilla tarkistettaessa.

Rintamakuussa sotilasarvot näkyvissä

Rintamalla tehdyistä kuvista on jäljellä museossa tuhatkunta. Leikkaamiseen hänellä oli lupa esimiehiltään, jotka totesivat pääesikunnassa puhuttavan leikillisesti miehen olevan omiaan viihdytysjoukkoihin. Rintamalla hän leikkasi järjestelmällisesti asetovereistaan rintakuvia, joissa hartioiden olivat eteenpäin niin, että sotilasarvot olivat näkyvissä.

Sirkka Lekman selaa lehtileikekansiostaan edesmenneen miehensä Eero Mannisen siluettitöitä esitteleviä kirjoituksia.

Ennen armeijan palvelukseen lähtöä Eero oli mukana suojeluskunnassa Kangasniemellä ja Tuusulassa. Sotaaika meni kokonaan Karjalan kannaksella Taipaleenjoki-Syvärin ja Tali-Ihantalan linjalla.

– Synnyin 13. syyskuuta 1944 ja olin kaksiviikkoinen kun isä palasi sodasta. Isä ihaili suuresti rintamalohkon komentajaansa **A.F. Airoa**. 1950-luvulla isä ylennettiin yliluutnantiksi. Äiti oli ilma-

valvojana lottapuvussa. Itse olen käynyt Uudenmaan maanpuolustuskurssin 1980-luvun puolivälissä.

Olympiasankareiden päät muotoutuivat Mannisen saksilla

Helsingin olympialaiset 1952 oli merkkitapahtuma urheilijoiden ohella myös Eero Manniselle. Hänet hyväksyttiin tapahtuman viralliseksi taiteilijaksi.

– Vaikka isän kielitaito rajoittui keskikoulun ruotsiin ja saksaan, hän ihmeeksemme jutteli herkeämättä monien urheilijoiden kanssa. Kai siinä vilkkaassa vuorovaikutuksessa oli jotakin puolin ja toisin ymmärrettävääkin.

– Erityisesti hän ystävystyi juoksijalegenda **Emile Zatopekin** ja kolmiloikkaaja **Adhemar Ferrera da Silvan** kanssa, joihin hän myöhemminkin piti yhteyttä.

Sirkka Lekman aikoo edelleen leikata siluetteja isänsä perinnettä jatkaen Linnanmäellä ensi vuonna.

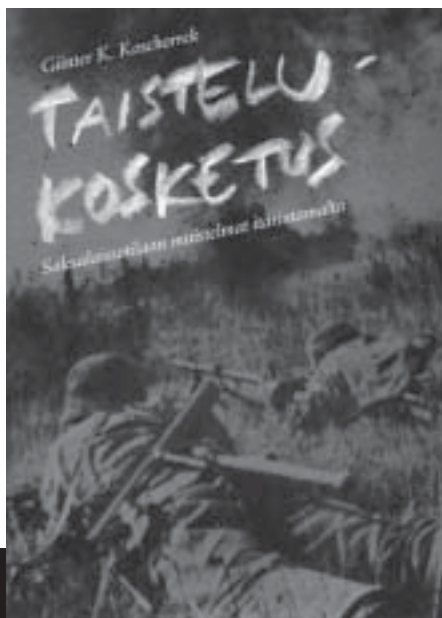
MARKKU RÄMÖ

Rintamalla Manninen leikkasi siluettit sotilasarvot näkyviin jätteen.

Eero Manninen leikkasi aseveljiensä siluetteja Taipaleenjoella ja koko Kannaksella 1939–44.

Günter K. Koschorrek TAISTELUKOSKETUS Saksalaissotilaan muistelmia itärintamalta

Koschorrekin kirja on vaikuttava omakohtainen kertomus taisteluista itärintamalla. Heti tapahtumien jälkeen tehtyjen muistiinpanojen avulla tekstiin on saatu väriä ja eloa ainutlaatuisella tavalla. Koschorrek ei myöskään sorru ylistämiseen tai tuomitsemiseen, vaan kertoo tapahtumista nuoren sotilaan näkökulmasta. Hän ei kaunistele tosiasioita, vaan myöntää kuinka turvallisiksi tunsivat olonsa poteroissa seuranaan tulivoimainen konekivääri, jolla hän torjui venäläishyökkäyksiä.

Sid. Kuvaliite. Ovh 28,00

KOALA

Koala-Kustannus, Kulosaarentie 8 C 20, 00570 Helsinki, puh. 050 - 408 1590, fax 09 - 684 5034
info@koalakustannus.fi www.koalakustannus.fi

Herbert A. Werner RAUTA-ARKUT. Sid. Ovh 28,00

David Baker ADOLF GALLAND – ELÄMÄKERTA. Sid. Ovh 30,00

Günther Rall LENTOPÄIVÄKIRJANI 1938–2004. Sid. Ovh 30,00 (marraskuu)

Kirjakaupoista kautta maan tai suoraan kustantajalta

”Oinalan paise” – neuvostoliittolaisten tuhoiskujen keskitetty kohde

Oinalan paise sai nimensä puna-armeijan suomalaisen 11. Divisioonan puolustukseen Muolaanjärven itäranalla Oinalan kylän alueella aikaansaamasta pahasta murtumasta joulukuussa 1939. Neuvostoliittolaiset selvittivät suorittamallaan väkivaltaisilla iskuilla divisioonan puolustuksen heikot kohdat ja keskittivät liki koko toimintansa näihin kohtiin. Puna-armeijan silloinen taktiikka edellytti hyökkäysten – joskus jää-räpäisiltä tuntuvienkin – jatkamista niissä paikoissa, joissa oli saatu edes jonkinlaista menestystä.

Neuvostoliittolainen 43. Divisioona suoritti 18–20. joulukuuta useita hyökkäyksiä kompanian-pataljoonan voimin tykistö- ja heitintulen sekä hyökkäysvaunujen tukemana ja ne olivatkin johtaa läpimurtoon. Nämä hyökkäykset tunnetaan paremmin ehkä ”syntymäpäivähyökkäysten” nimellä; nimi johtuu siitä, että puna-armeijalla oli pakottava tarve alkuhaparoinnin jälkeen antaa ”isä aurinkoiselle” murskattu Mannerheim-linja. Täyttihän Stalin 21.12.1939 tasan 60 vuotta.

11. Divisioona etulinjaan

Juuri ennen talvisodan alkamista eversti Viljasen 11. D. sai käskyn siirtyä eteen

uuteen puolustusasemaan Muolaanjärven – Punnusjärven – Pasurinlahden tasalle. Siirtyminen tehokkaasti linnoitetusta Muolaan – Äyräpään – Salmenkaidan linjasta heikommin varustettuun linjaan tuki käsitystä alkavista viivytystaisteluista, mitä suojajoukkojen taistelu sodan ensi viikkona osoitti. Oinalassa ei ollut mitään yhtenäistä ja varustettua puolustusasemaa. Pikemminkin näytti olevan kyse erillisestä, paikoin jopa keskeneräisistä pesäkkeistä sekä taistelu- että yhteyshautojen päätistä Oinalan kylän alueella. Esterakennelmat olivat puutteellisia, sulkulinjat ja korsut puuttuivat, samoin onnistuneen puolustustaistelun eräs

perusedellytys – puolustuksen syvyys.

Oinalan puolustuksesta vastasi kapteeni Hovin komentamana JR 31:n II P. Se joutui jatkuvasti torjumaan neuvostoliittolaisten voimakkaita tiedusteluhyökkäyksiä. Neuvostotykistö ampui tarkistusammuntoja päivittäin koko kaistan leveydeltä ja räjäytyspartiot räjäyttivät aukkoja kiviesteisiin monin paikoin rynnäköjä varten. Tilanne Oinalassa alkoi kiristyä päivä päivältä; tappioita alkoi tulla ja joukot väsyivät torjuessaan päivisin hyökkäyksiä ja korjatessaan öisin rikkiammuttuja asemiaan. Tämän takia majuri Pöyryn Erillinen pataljoona 4 otti asemat Oinalassa 15.12. asti.

Hovin pataljoonan lepoa ei kestänyt kuin muutamman päivän, se siirtyi jälleen eteen rintamaan. Oinalan kylän miehitti luutnantti Talaskiven 5. Komppania ryhmittymen leveään rintamaan. Komppaniaa tuki toistakymmentä konekivääriä ja patteristo ja patteri. Komppaniaa oli vahvennettava yhdellä 6.

K:n joukkueella. Joulukuun 14. päivänä suorittamassaan vastaiskussa menettämien panssarintorjuntatykkien tilalle Hovin pataljoona sai 17.12. uudet tykit puolustuksensa tehostamiseksi. Se oli onneksi, sillä samana päivänä saatiin tietää puna-armeijan aloittavan laajan hyökkäyksen koko Kannaksella ja 43.D:n yhtyvän siihen Muolaanjärven itäpuolella. Tiedustelutuloksiin osattiin suhtautua vakavasti.

Puna-armeijan hyökkäys alkaa

Hovin pataljoona sai hälytyksen aamuyöllä 18.12.1939. Etulinjan komppaniat ja joukkueet miehittivät tukikohtansa ja pesäkkeensä. Ne kaikki valmistautuivat taisteluun. Etulinjan hevoset, ajoneuvot ja kuormastot siirrettiin heti taemmaksi pois neuvostotykistön tulen ulottuvilta. Kun muuta tietoa ei miehille ollut annettu, nämäkin toimenpiteet käsitettiin valmistautumiseksi viivytykseen,

Tuskin ehti aamu alkaa vaaleta, kun neuvostotykistö kello 7.10 aloitti vimmatun tulivalmistelun. Asemiin heikot rakenteet sortuivat, taistelu- ja yhteyshaudat alkoivat täyttyä irtomaasta ja korkealla Oinalan kylän yläpuolella leijailut pöly ja hiekka sekä ruudinsavu tunkeutuivat kaikkialle, eikä vähiten aseisiin, vaikka niitä koetettiin suojata. Ankara tulivalmistelu ei kuitenkaan merkinnyt kaiken sortumista: henkilötappiot olivat aika pienet harvan miehityksen ja hyvän onnen ansiosta.

Tykistön tuli siirtyi kello 9.00 maissa Oinalan kylän pohjoisreunaan suomalaisten puolustuksen taakse, ja puna-armeijalaiset ryntäsivät häikäilemättömästi ja tappioista välittämättä viimeisten omien kranaattiensa mukana räjäyttämiensä estejäänösten yli Talaskiven komppanian tukikohtiin ja pesäkkeisiin. Oma torjuntatuli oli hajanaista kaikkialle tunkeutuneen hiekan ja pölyn tukkiessa aseet ja tehdessä niistä käyttökelvottomiksi. Oma tykistö joutui ampumaan torjuntajoukkoja ja sulkujoukkoja osittain sokkona yhteyksien katket-

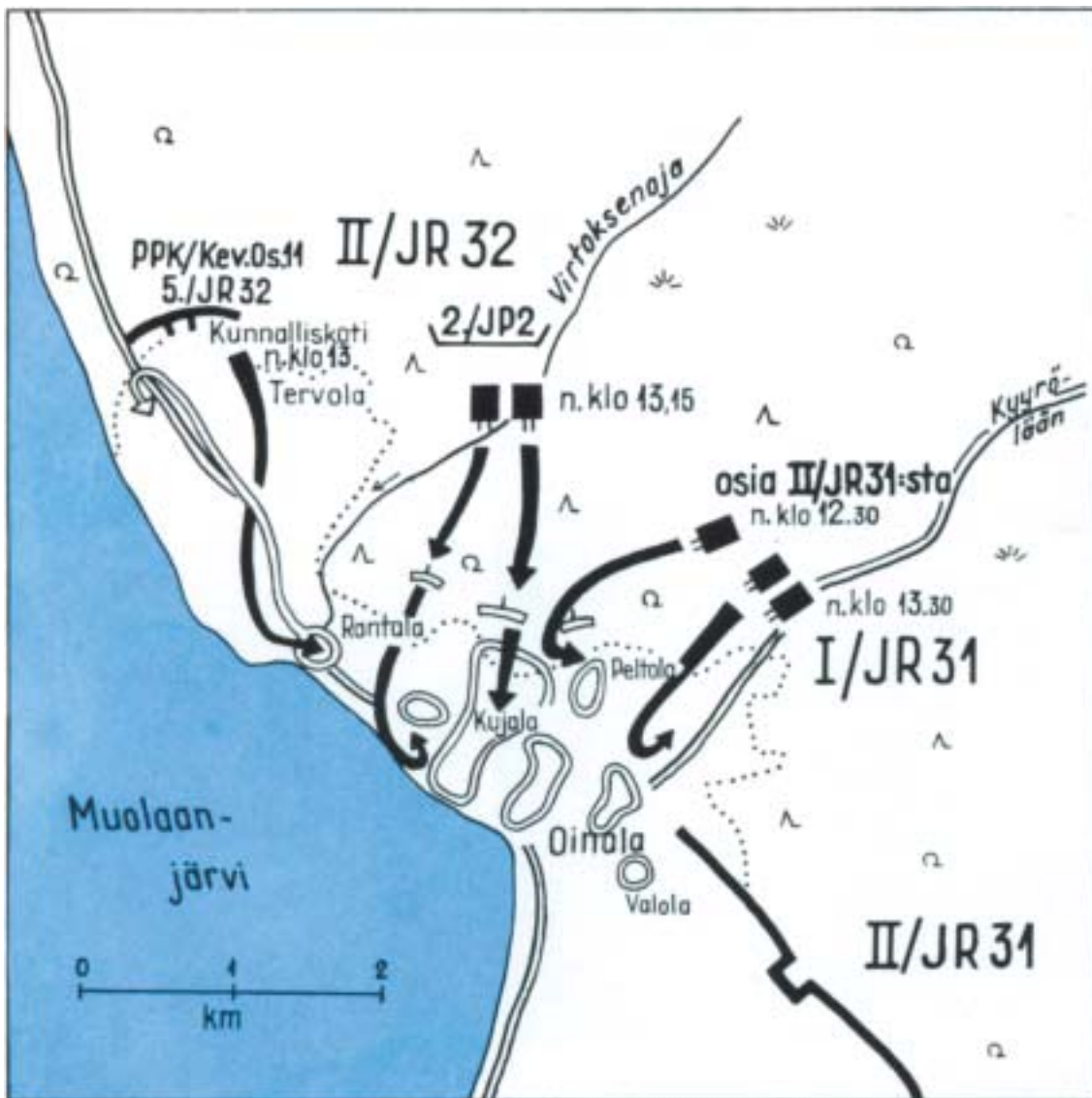
tua. Lisäksi tykistöä alkoi vaivata ampumatarvikkeiden puute. Neuvostoliittolaisilla ei ollut niitä ongelmia, joten heidän suoraan Muolaanjärven yli Taaperniemestä ampuvat suora-ammunta-aseet tuottivat tappiota, eikä niitä saatu vaiennettua. Aamun taisteluissa saatiin tuhottua kuitenkin kahden komppanian vahvuinen venäläisosaasto Valolan tukikohdan edessä, samoin torjuttiin Koivukujaa lähestynyt osaasto.

Aamun vielä hämärtäessä todettiin kymmenkunnan neuvostopanssarin suuntaavan kulkunsa kohti Tervola. Omat pst-tykit vaikenivat tullessa. Yllättäen ilmestyi venäläinen pataljoona kuin tyhjästä puolustajien selustaan. Pataljoona oli kyyristellyt jyrkähkön rantatörmän suojassa panssareiden takana ja pääsyt yllättämään puolustajat. Talaskiven komppanian puolustukseen oli syntynyt aukko, josta neuvostojoukot pääsivät etenemään kohti 11.D:n selustaa. Onneksi muutammat kokoon haalitut miehet ja aseet saivat neuvostopataljoonan torjuttua. Torjunta menestyi myös muualla asemien edessä ja niiden sisällä. Sen sijaan 6.K:n vastaisku tyrehtyi alkuunsa.

Oma laajempi vastahyökkäys

Puolen päivän aikaan, kun neuvostoliittolaiset olivat saaneet vallattua nk. Valolan tukikohdan, JR 31:n reservipataljoona – kapteeni Hirvikosken komentamana – I P suoritti railakkaan iskun neuvostokiilan kylkeen Oinalassa. Se melkein onnistui, ja vain muutama neuvostotukikohta jäi saavuttamatta. Illan hämärtyessä pataljoona vedettiin pois. Yön kulussa neuvostoliittolaiset toivat eteen runsaasti konetuliaseita ja linnoittautuivat puolustajien entisiin aseisiin, rakennusten kivijalkoihin, kellareihin yms. Aamuyöllä venäläiset yllättivät Kujalan talon maastossa suomalaisten pesäkkeen tuhoten sen miehineen.

Myös divisioonan johto näki tilanteen epäedullisen kehittymisen Oinalassa. Jo illalla 18.12. hälytettiin kapteeni Pasosen komentama

Vastahyökkäys Oinalan alueella 19. joulukuuta 1939. (Kuva kirjasta Talvisodan historia 2, WSOY 1978).

Naamiokatoksella varustettu ampumahauta Oinalassa helmikuun alkupäivinä. (Kuva kirjasta Talvisodan historia 2, WSOY 1978).

II/JR 32. Se siirtyi Sudenojan maastoon ja majuri Pöyryn Er.P 4 Oinalan – Kyyrölän tien varteen. Myös kapteeni **Komosen** JP 2 vahvennuk-sineen siirtyi ”Oinalan pai-seen” suuntaa ja eversti **Sih-von** 4. Prikaati (Er.P 1 ja Er.P 2) marssi Ala-Kuusan maas-toon.

JR 32:n komentaja evers-tiluutnantti **Kiira** sai käskyn selvittää ”Oinalan paiseen” käytettävissään irtisaavat joukot paitsi Komosen JP 2, jonka divisioona piti reservi-nään, vaikka se oli jo valmiina hyökkäämään.

Omat toimet alkoivat nyt purra. Tervolan tukikohta vallattiin takaisin. Kaptee-ni Pasosen II/JR 32 hyök-käsi Oinalaan, mutta yri-tyksistä huolimatta Koivu-kujan tukikohtaa ei saatu vallattua. Kyyrölän – Oina-lan tien suunnassa hyökän-nyt kapteeni Hirvikosken I/JR 31 sai kokea ankan ty-kistökeskityksen ja kääntyi takaisin. ”Oinalan paiseita” ei saatu 19.12 kuluessa lei-kattua pois. Syynä olivat lii-an lyhyet valmistautumisajat, joten useiden pataljoonien is-kuvoimaa ei saatu vaikutta-maan samaan aikaan. Oman tykistön tulivalmistelu käsi-ti kolmisenkymmentä kra-naattia, jotka nekin menivät hukkaan jalkaväen myöhäs-tymisen vuoksi. Tässä yri-tyksessä saavutettu tulos ja omat tappiot eivät vastanneet toisi-aan, vaikka venäläisiä kaatui pari sataa.

Loppukahinoita Oinalassa loppuvuodesta 1939

Tulitaistelu rintamassa olleen II/JR 32:n ja passiivisina py-sytelleiden venäläisten kes-

ken kesti yön 19/20.12. Illal-la luutnantti Talaskiven noin joukkueeksi huvennut kom-pania sai käskyn puhdistaa Koivukujan pesäkkeet Muo-lanjärven rantaan asti. Muu-taman konekiväärin tukema isku alkoi illalla kirkkaas-sa kuutamossa ja kipakassa pakkasessa. Muutamin kone-pistoolein ja käsikranaatteja käyttäen Talaskivi osastoi-neen mursi puna-armeijalais-ten vastarinnan verisessä yh-teenotossa ja puoleen yöhön mennessä suurin osa heistä oli tuhottu. Saaliiksi saatiin mm. toistakymmentä kone-kivääriä. Talaskiven tappiot olivat yhdeksän miestä. Val-latun taisteluhaudan miehitti nyt 4.K parilla joukkueella.

Mutta epäonni ei jättä-nyt suomalaisia. Koivukujan ryhmitetyistä joukkueista toinen oli taistelokokemusta vaillo olleita täydennysmie-hiä. Tästä johtui, että venä-läiset saivat aamulla haltuun-sa tyhjästä Koivukujan asemat. Kapteeni Hirvikosken I/JR 31 sai käskyn palauttaa ase-mat Koivukujalla, mutta yh-den komppanian kieltäy-tyessä yritys jäi tekemättä. Se toki uusittiin vielä kerran 22.12. mutta se tyrehtyi neu-vostotykistön torjuntatuleen sekä illalla puhjenneeseen ankaraan lumipyryyn tuulen puhaltaessa suoraan etelästä vasten kasvoja.

Mitä jatkossa?

Nyt oli selvinnyt, ettei ilman perinpohjaisia valmisteluja ja lisävoimia ”Oinalan paiseita” kyettäisi puhkaisemaan. Val-mistelut aloitettiin, mut-ta vuoden vaihteen tienoilla Kannaksen armeijan komen-taja, kenraaliluutnantti Ös-

terman puuttui asiaan ja kiel-si turhien tappioiden välttä-miseksi laajemmat yritykset Oinalaa vastaan. ”Paise” jäi siis pysyväksi. Neuvostosoti-laot pysyttelivät sisukkaasti kehnoissa maakuopissaan an-karassa pakkasessa ja pitivät hallussaan lähtöasemat hel-mikuun 1940 yleishyökkäystä varten. Lähekkäisten ase-mien vuoksi – paikoitellen vain muutamia kymmeniä metrejä – tulitaistelu suomalaisten ja puna-armeijalaisten kesken oli jatkuvaa. Erityisen kiu-salliseksi suomalaisille muo-dostuivat venäläisten tark-ka-ampujat, joille ei tahtonut suoalaisten puolelta löytyä vastinetta.

Eivät saaneet 11.D:n ryk-mentit, pataljoonat ja kom-paniat tätä ”paiseita” puh-kaistuksi, vaikka lisävoi-miakin saatiin, niin eivät neuvostojoukotkaan kye-neet antamaan toveri Stali-nille aikomaansa syntymä-päivälahjaa – murskattua Mannerheim-linjaa. Sen aika tuli myöhemmin.

Lähteet: Talvisodan historia 2 (WSOY 1978), Talvisodan Pik-ku Jätiläinen (WSOY 1999), Martti Saarento: Kymenlaakso-laisrykmentin mukana Talviso-dassa (Etelä-Saimaan kustannus Oy, 1977), Anssi Vuorenmaa: Kymenlaaksolaiset talvisodassa (teoksessa Kymen kuriiri. Ku-vauksia Kymenlaaksolaisten so-tilaallisista vaiheista. Kouvola Kirjapaino, päivämätön) sekä 11.D:n operatiivisen osaston ja JR 31:n ja sen pataljoonien ja yksiköiden sotapäiväkirjat talvi-sodan alkuvaiheista joulukuus-sa 1939.

ANSSI VUORENMAA

VIRTSANKARKAILUUN pestävät ja uudelleenkäytettävät alushousut miehille ja naisille

SLIP SICLA®

lievään virtsankarkailuun

- 100 % puuvillaa
- haaraosa hengittävää erikoiskuitua
- pesukesto yli 100 kertaa
- muita suojia **ei** tarvita

CONTENA

runsaaseen virtsankarkailuun

- erikoiskangas, ei hiosta
- sisäpuolella tasku erilliselle suojalle
- pestävät, max 60 °C

HIGH TELO

pestävät sängynsuojat

- laminoitu puuvillalakana
- kolmea eri kokoa

TIEDUSTELUT JA TILAUKSET:

Linctus Oy, puh. 03- 6125 355

LINCTUS

Turuntie 4-6, 13130 Hämeenlinna
p. 03-6125 355, fax. 03-6125 353
www.linctus.fi

Jouluksi kotiin tai lahjaksi

45 Karjalan Kunnailta VHS-kasetti

Sotaveteraani-kuorojen kahdek-sannet laulujuhlat Joensuussa on tallennettu ääni-teille kokonaisuudessaan.

Saatavana myös DVD-levynä, nro 46

VHS 20 euroa, DVD 18 euroa

43 Sama kaiku on askelten -CD

Kymmenen sotavete-raanikuoron ja Hami-nassa sotaveteraanien konsertissa taltioiduista äänitteistä on koottu 38 laulua sisältävä tupla-CD.

Hinta 20 euroa.

42 Kenttäpostia

Tunnetuimmat sota-ajan laulut alkuperäisäänitteinä.

Hinta: cd-levy 6 euroa, kasetti 10 euroa

40 Lippusi uljuutta katson

Cd-levyllä monipuolinen kokoelma isänmaallisia sävelmiä. Mukana myös Jorma Hynnisen laulama ”alkuperäinen” Veteraanin iltahuuto. **Hinta 12 euroa**

Verkkokauppa palvelee osoitteessa:
www.sotaveteraaniliitto.fi

Hyvä tahto ei pitkälle kantanut

Yhdysvallat ja Suomen talvisota

Yhdysvaltain materiaallinen apu Suomelle talvisodassa jäi hyvin vähäiseksi ja siitäkin pääosa tuli maahan sodan jälkeen. Avun antajana Ruotsi oli ensimmäinen ja USA vasta kuudennella sijalla. Yhdysvaltain poliittinen panos lienee sen sijaan ollut merkittävämpi kannanottoineen ja välitysehdotuksineen.

Ensimmäisen maailmansodan jälkeen Yhdysvallat vetäytyi omaan eristäytyneisyyteensä. Se ei myöskään liittynyt juuri perustettuun Kansainliittoon. Totalitääristen aatteiden vallatessa 1930-luvulla yhä enemmän alaa Euroopassa amerikkalaiset eivät halunneet sekaantua vanhan maanosan ristiriitoihin. Niinpä puolueettomuuslailla rajoitettiin tiukasti myös sotatarvikkeiden vientiä. Aseita ei myytäisi sotaa käyville maille. Muissakin tapauksissa lisenssien myöntäminen oli aina harkinnanvaraista.

Voimakas kansalaismielipide tuki eristäytymispolitiikkaa. Jenkkien enemmistön mielestä eurooppalaiset saivat hoitaa itse omat sotkunsa.

Moskovassa 23.8.1939 Neuvostoliiton ja Saksan välillä solmittu hyökkäämättömyyssopimus salaisine Itä-Euroopan jakopöytäkirjoineen poisti viimeiset esteet

Hitlerin hyökkäykseltä Puolaan. Washington oli sodan sytyttyä vaikean valinnan edessä. Euroopan suuret demokratiat Englanti ja Ranska olisivat vaarassa tuhoutua ilman amerikkalaisten apua. Toisaalta niiden tukemisen nähtiin ennen pitkää voivan vetää myös Yhdysvallat sotaan mukaan. Puolueettomuuslain lievennyksillä mahdollistettaisiin jatkossa sotatarvikelisen sien myöntäminen – harkinnan mukaan – myös sotaa käyville maille. Tällöin tarvikkeet jouduttaisiin maksamaan käteisellä sekä kuljettamaan Yhdysvalloista muilla kuin amerikkalaisilla aluksilla eli kauppaa käytäisiin ”Cash and Carry” -periaatteella.

Myrskyn odotuksessa

Suomessa varoitukset sodan uhasta olivat kaikuneet kuuroille korville. Vasta vuonna 1938 eduskunta hyväksyi perushankintalain, joka toteutettaisiin seitsemän vuoden

kuluessa. Jo tuolloin oltiin myöhässä. Aseteollisuuden toimitusajat olivat jo pidentyneet ja hinnat nousseet. Eikä kaikkea enää ollut saatavilla. Euroopassa ainoastaan Saksasta olisi syksyllä 1938 ollut mahdollista ostaa lyhyellä toimitusajalla nykyaikaista aseistusta. Poliittisista syistä ei kuitenkaan haluttu kääntyä kansallissosialistisen Saksan puoleen.

Keväällä ja kesän 1939 alussa tutkittiin Suomen mahdollisuuksia ostaa sotatarvikkeita Yhdysvalloista. Tykkijä olisi ollut tarjolla maksukykyiselle ostajalle, mikäli ostettaisiin amerikkalaisia malleja. Niiden hankkiminen olisi kuitenkin lisännyt jo ennestäänkin suurta tyypikirjoa. Omien tyyppien hankkiminen olisi ollut verrattomasti mutkikkaampaa. Myös monenlaisia lentokoneita oli kaupan. Lisäksi ammuksia ja räjähdysaineita oli saatavilla. Tilanne saattaisi kuitenkin nopeasti muuttua. Tuossa vaiheessa hankintojen rahoittaminen amerikkalaisilla lainoilla olisi todennäköisesti vielä onnistunut. Suomen hallitus ei kuitenkaan tarttunut tilaisuuteen.

Aseiden hankintamah-

dollisuuksia Yhdysvalloissa kartoittanut eversti **Paavo Talvela** koki Suomen nauttivan erittäin suurta arvostusta. Ensimmäisen maailmansodan jälkeisinä vuosia Yhdysvallat oli lainoittanut Euroopan jälleenrakennusta. Ainoana lukuisista lainansaajavaltoista oli pieni, demokraattinen ja puolueeton Suomi maksanut säännöllisesti lainansa lyhennykset ja korot. Edelleen maamme mainetta olivat ylläpitäneet suomalaiset urheilijat – **Paavo Nurmi** etunenässä. Myös **Jean Sibelius** tunnettiin ja siirtolaiset tiedettiin kunnollisiksi ja ahkeriksi. Niinpä Talvela saattoi todeta Suomeen hyvään maineeseen viitaten: ”Me voimme kylä täältä saada aseita, mikäli kukaan ylimalkaan voi saada”. Valitettavasti tuota mahdollisuutta ei käytetty ajoissa hyväksi.

Kuumeinen syksy 1939

Sodan uhan kasvaessa Karjalan kannasta linnoitettiin vapaaehtoisvoimin ja elokuussa alueella järjestettiin suuri sotaharjoitus, jonka näyttävä päätösparaati pidettiin Viipurissa. Puolueeton Suomi halusi viestittää maailmalle

valmiuttaan tarvittaessa puolustaa vapautta myös aseina. Samanaikaisesti koetettiin epätoivoisesti paikata aikaisempien vuosien laiminlyöntejä sotatarvikehankinnoissa. Jo syyskuun puolessa välissä – pari viikkoa toisen maailmansodan sodan puhkeamisen jälkeen – suomalaiset jättivät Yhdysvaltain viranomaisille amerikkalaisenkin mittapuun mukaan pitkän luettelon puuttuvasta sotamateriaalista. Reaalisia mahdollisuuksia saada ja rahoittaa pyydetty varustemäärä ei ollut. Jatkossa suomalaiset tulisivat esittämään lukuisia erilaisia sotatarvikepyyntöjä, jotka jäisivät lähes kokonaan toteutumatta.

Washingtonissa oli oltu jo kesällä huolestuneita mahdollisesta Saksan ja Neuvostoliiton lähentymisestä. Niinpä presidentti **Franklin D. Roosevelt** oli elokuun alussa viestissään Stalinille kiinnittänyt kaukonäköisesti huomiota mahdollisuuteen, jonka mukaan Saksa selkäpuolensa varmistettuaan valloittaisi ensin Ranskan ja sen jälkeen hyökkäisi Neuvostoliittoon. Kuten tiedämme, viestillä ei ollut vaikutusta. Myöhemmin syksyllä Puolan tultua jaetuksi ja Neuvostoliiton solmittua tukikohtasopimukset Baltian maiden kanssa oli Suomi neuvotteluvuorossa. Tällöin Roosevelt lähetti Moskovaan sanoman, jossa korostettiin Suomen ja Yhdysvaltain välistä perinteistä ja pitkäaikaista ystävyyttä. Kun siinä samalla kuitenkin todettiin, ettei USA halua sekaantua Euroopan riitoihin, jäi viestin vaikutus pelkäksi myötätunnon osoitukseksi. Viestin vastaanottanut **Vjatseslav Molotov** totesi, ettei Suomella ole mitään pelättävää. Vielä tässä vaiheessa Molotov ei voinut viitata jo nurkan takana odottavaan ”demokraattiseen Terijoen hallitukseen”. Sen kanssa sopiminen tulisi jatkossa sujumaan ongelmitta, jollei Helsingin kanssa päästäisi yhteisymmärrykseen.

Seuraavan kerran jenkkit palasivat Suomen kysymykseen marraskuun lopulla tarjotessaan hyviä palveluita rauhanomaisen ratkaisun aikaansaamiseksi. Ennen kuin ehdotus ennätettiin toimittaa

Yhdysvalloista ostettiin 32 järeää 203 mm:n haupitsia jotka saapuivat Delaware nimisellä aluksella Petsamon Liinahamarin satamaan heinäkuun puolessa välissä 1940. Nämä ensimmäisen maailmansodan aikaiset brittivalmisteiset tykit olivat mukana jatkosodassa. Yksi niistä on tänään nähtävillä Helsingissä Maurinkadulla Sotamuseon pihalla.

perille, Neuvostoliitto aloitti talvisodan Helsingin pommituksilla. Välittömästi Roosevelt korjasi aikaisempaa lausuntoaan todeten venäläiset hyökkääjiksi. Lisäksi Yhdysvaltain lähettiläs Moskovassa kysyi suullisesti siviiliväestöön kohdistetuista pommituksista, jotka Molotov närkästyneenä kiisti. Amerikan suuren yleisön myötätunto oli Suomen puolella eikä jo aikaisemmin neuvostodiplomaateille ohjeistetulla vasta-propagandalla ollut juuri vaikutusta. Lähes ainoan poikkeuksen muodostivat eräät älymystön jäsenet, joista mainittakoon kirjailija **John Steinbeck** sekä brittikirjailija **G. B. Shaw**. Oma lukunsa oli presidentin puolison **Eleanor Rooseveltin** naiivi neuvostomyönteisyys.

Takkuilevat neuvottelut

Neuvostohyökkäyksen aiheuttamassa tunnekuohussa ulkoministeriössä Washingtonissa harkittiin hetken aikaa diplomaattisuhteiden katkaisemista Neuvostoliittoon. Pian ajatuksesta kuitenkin luovuttiin. Samoin tulisi käymään helmikuussa 1940 ehdotetulle päätökselle kutsua suurlähettiläs kotiin Moskovasta. Presidentti Roosevelt vahvisti joulukuun alkupuolella vastoin ulkoministerinssä kantaa päätöksen 10 miljoonan dollarin tavaramuuton myöntämisestä Suomelle. Valitettavasti tuota luottoa ei saanut käyttää sotatarvikkeiden ostamiseen. Taustajatuksena oli mahdollisuus käyttää kiertotietä. Suomi hankkisi USA:sta luotolla ei-sotilaallisia tarvikkeita, jotka se myisi Englantiin. Myyntituloilla suomalaiset ostaisivat sitten briteiltä sotatarvikkeita. Yksi tällainen kauppa tehtiinkin keväällä 1940. Merkittävämpi oli Rooseveltin päätös myydä suomalaisille 44 Brewster-hävittäjäkonetta, joista kuitenkin vain kahdeksan ennätettäisiin saada Suomeen ennen talvisodan päättymistä.

Joulun alla 1939 kenraaliluutnantti **Vilho Nenosen** johtama valtuuskunta saapui Washingtoniin ostamaan aseita ja ampumatarvikkeita Yhdysvaltain armeijalta sekä sotaministeriön ylijäämavarastoista. Lisäksi tarkoituksena oli käydä kauppaa yksityisen aseeteollisuuden kanssa. Valtuuskunta kohtasi kaikkialla myötämieitä, mutta seuranneiden pitkällisten ja

Ylipäällikkö tarkastaa amerikansuomalaisten vapaaehtoisten rivistön jäähyväiskatselmuksessa keväällä 1940. Talvisodan päättyessä heidän vahvuutensa oli 372 miestä. Rintamalle vapaaehtoisista oli ennättänyt vain pieni osa. Heistä kaatui kolme ja haavoittui viisi miestä.

monivaiheisten neuvotteluiden tulokset jäivät laihoiksi. Mutkikkaiden keskusteluiden jälkeen amerikkalaiset suostuivat myymään suomalaisille erän ylijäämäaseiksi luokiteltuja ensimmäisen maailmansodan aikaisia tykkeitä. Sitten kauppa tehtiin talvisodan päättymisen jälkeen ja se käsitti 200 kappaletta 75 mm:n kenttäkanuunoita sekä 32 kappaletta 203 mm:n järeitä haupitseja.

Suomen ahdinkoa kuvaa hyvin **C. G. E. Mannerheimin** vielä maaliskuun alkupäivinä 1940 Washingtoniin lähettämä sähkö, jossa hän kiirehtii turhaan vastausta Yhdysvaltain Helsingissä olevan ilmailuasiamiehen kautta esitettyyn pyyntöön saada 150 hävittäjä- ja 36 pommituskonetta mahdollisesti vapaaehtoisine miehistöineen Suomeen.

Myös lainan saanti sotatarvikkeiden maksamiseksi osoittautui mahdottomaksi. Jo syksystä alkaen Suomi oli anonut tähän tarkoitukseen 50-60 miljoonan dollarin lainaa, jota ei sittemmin saatu. Laiha lohdutus oli talvisodan päättyessä myönnetty 20 miljoonan dollarin uusi tavaramuutto – sekin siviilitavaroiden ostamiseen.

Yhdysvallat oli tarkasti varjellut puolueettomuuttaan sekä toisaalta varonut liikaa painostamasta Neuvostoliittoa, jonka sopimuskumppanuutta Berliinin kanssa Washington piti väliaikaisena taktisena ratkaisuna. Niin-

pä esimerkiksi strategisten raaka-aineiden ja tarvikkeiden vienti Neuvostoliittoon jatkui ja jopa kasvoi talven 1939-1940 aikana. Muun muassa Venäjälle toimitettiin runsaasti korkeaoktaanista lentokonebensiniä. Lisäksi Neuvostoliitossa työskenteli joukko amerikkalaisia insinöörejä – olivathan jenkit myyneet 1930-luvulla kokonaisia tehtaita venäläisille. Talvisodan aikana julkisuudessa esitetyt puheet ”morallisesta vientiboikotista” olivat jääneet vaille vaikutusta.

USA:n avun saldo

Edellä mainittujen armeijan varastoista ostettujen hävittäjäkoneiden ja tykkien lisäksi yksityiseltä teollisuudelta hankittiin pääasiassa ampumatarvikkeita. Kiväärin 7,62 mm:n patruunoita oli tilattu 50 miljoonaa kappaletta, joista ennätettiin sodan aikana lähettää matkaan noin 20 miljoonaa. Lopuille haettiin uusi ostaja. Kevyen kranaatinheitin 81 mm:n ammuksia oli tilattu 150 000 kappaletta. Niiden kaupan peruuttaminen ei sodan päätyttyä onnistunut, vaan ne oli kaupattava edelleen. Lisäksi ostettiin erä valopistooleita ja niiden patruunoita. Muista hankinnoista mainittakoon 4 500 kuorma- ja 1 000 henkilöautoa, jotka saapuivat Suomeen maaliskuun alkuun 1940. Kansalaiskeräysten tuloksena saatiin kokoon kuusi miljoonaa dollaria, jotka käytettiin erilaisten tar-

oli Ruotsi USA:n yltäessä vasta kuudennelle sijalle. Sen sijaan merkittävämpi lienee ollut Yhdysvaltain poliittinen panos. Toisin kuin Puolan ja Baltian maiden tapauksissa Yhdysvallat oli osoittanut poikkeuksellisen suurta aktiivisuutta kannanottoineen ja välitysehdotuksineen, joista viimeinen tehtiin helmikuussa. Vielä maaliskuun alussa Washington oli kulissien takana vihjaissut viennin Neuvostoliittoon olevan kytköksissä Suomea kohtaan osoituksesta kohtuullisuudesta.

ANTTI HANNULA

Kirjallisuutta

Clark, Douglas: Liittoutuneet lähtevät talvisotaan.

Jakobson, Max: Diplomaattien talvisota. Porvoo 1956.

Rautakallio, Hannu: Talvisodan Erkkö ja amerikkalaiset yhteydet. Juva 1990.

Selen, Kari: Paavo Talvelan Amerikan matka 1939. Sotahistoriallinen Aikakauskirja 6. Jyväskylä 1987.

Talvisodan historia 4. Sotahistorian Laitoksen Sotahistoriallinen toimisto. Porvoo 1979.

vikkeiden ostoihin.

Yhdysvaltain materiaalin apu jäi varsin vähäiseksi ja siitäkin pääosa saatiin maahan vasta talvisodan jälkeen. Vertailtaessa avunantajia selkeästi ensimmäisenä

TULE UIMAAN

KORIAN UIMAHALLI	ELIMÄEN ALLASOSASTO
Ma, ke, pe klo 6:00-20:00	Ma, ke klo 8:00-19:00
Ti, to klo 10:00-20:00	Ti klo 8:00-21:00
La, su klo 10:00-16:00	To klo 16:00-19:00
	Pe klo 8:00-18:00
VETERAANIN VESIJUMPPA	La, su klo 8:00-16:00
keskiviikkoisin klo 10:00	
* FYSIOTERAPIA * KOKOUS- & LOUNASPALVELUT *	
Koria ☎ 7444 126 www.elimaenpuustelli.com Elimäki ☎ 7444 212	

MOVICOL®

HOITAA PEHMEÄSTI UMMETUKSEN

MOVICOL ON TEHOKAS makrogoli (polyetyleeniglykoli) 3350
MOVICOL ON HYVIN SIEDETTY laktoositon, gluteiiniton, sokeriton
MOVICOL ON HYVÄN MAKUINEN sitruuna-aromi
MOVICOL ON HELPPO ANNOSTELLA 1 - 3 kertaa päivässä
MOVICOL lisää suolen sisällön vesimäärää pehmentäen ulostemassan
MOVICOL säilyttää elimistön elektrolyytti- ja nestetasapainon
MOVICOLiin ei totu ja teho säilyy koko hoidon ajan
 Annostus: Aikuisille ja yli 12 v lapsille aloitusannos yksi annosjauhe liuotettuna **puoleen** lasilliseen vettä kolme kertaa vuorokaudessa, jatkossa vähemmän; vain kerran vuorokaudessa.

MOVICOLia voidaan käyttää lyhytaikaisesti ja pitkäaikaisesti. Pitkäaikainen hoito voi olla tarpeen potilailla, joilla on vaikea krooninen ummetus liittyen MS-tautiin, Parkinsonin tautiin tai ummetusta aiheuttavaan lääkitykseen.

Odottaville ja imettäville äideille lääkärin määräyksen mukaan.

Pakkauskoost: 8, 20, 50 ja 100 annospussia

Apteekista ilman reseptiä

TUTUSTU KÄYTTÖOHJEeseen ENNEN MOVICOLIN NAUTTIMISTA

Myyntiluvan haltija:
 Lääketehtäjä NORGINE Limited U.K.
 Markkinointi: Sabora Pharma Oy
 PL 20, 03601 Karkkila, p. 09-2257147
www.saborapharma.fi

Torpedovene S-2:n tuho

Itsenäisen Suomen laivastolla oli ollut vuodesta 1918 käytössään torpedoveneitä. Torpedovene S-2 rakennettiin noin v 1900. Aluksen kantavuus oli 260 tonnia, pituus 158 metriä, leveys 5,6 metriä ja nopeus 25 solmua, toimintasäde 720 meripeninkulmaa 12 solmun nopeudella. Siinä oli 2 kappaletta 3 800 hevosvoiman Trippeli-höyrykonetta, neljä Yarrow-kattilaa sekä kaksi potkuria. Alus tuhoutui Outorin saaren luona Porin edustalla.

Alusta käytettiin purjehdusharjoituksissa sekä saaristossa että avomerellä tavoitteena totuttaa henkilökunta avomeripurjehdukseen huonoissakin olosuhteissa ja pimeinä syysöinä. Juuri tälläisellä tuhoutui S-2 lokakuun 4. päivänä 1925. Aluksen mukana hukkuivat koko miehistö, 53 henkilöä.

Liioittelematta voi sanoa, että S-2:n murhenäytelmä avasi suomalaisten silmät näkemään, millaisilla aluksilla heidän merirantojensa vartijat olivat pakotetut toimimaan. Vaatimus uusien alusten hankkimiseksi levisi yhä

laajempiin piireihin.

Jatkosotamme aikana, jolloin allekirjoittanutkin palveli laivaston aluksilla, tustuin Peräseinäjoelta koitoisin olevaan maanviljelijä **Arvo Koivistoon**, joka v 1925 nuorena miehenä oli monen muun tavoin pyrkinyt laivaston palvelukseen ja oli ollut mukana tykkivene Hämeenmaassa ”Hirmumyrskyssä” 4–5. päivinä lokakuuta 1925, jolloin tuulen nopeudeksi mitattiin Pohjanlandella 33–34 metriä sekunnissa eli noin 12 boforia. Arvo Koivisto kertoi kyseisestä matkasta allekirjoittaneelle. Laivaston esikunta ilmoitti sanomaleh-

dissä aikaisemmin mm seuraavasti: ”Suomen nuoret miehet, jotka ette meren tyrsykyä pelkää, saapukaa sankoin joukoin väyliemme vartijoiksi.

Hankittuani vaaditut todistukset ja postitettuaani paperit, jäin odottamaan kutsumaa, joka minulle pian saapui. Yhtään ei lähtö silloin pelottanut, vaikka en ollut nähnyt vettä kuin pienessä Kalajärvessä ja pitäjän halki virtaavassa joessa. Niin maarakapu kuin olinkin, samanlaisia olivat muutkin sinne saapuneet toverit.

Tuolle kohtalokkaalle matkalle lähti kaikkiaan neljä alusta: Tykkiveneet Klas Horn ja Hämeenmaa sekä torpedoveneet S-1’ ja S-2. Laivuetta komensi komentaja **Y. Roos** tehtävänään harjoituspurjehdus määränpäänä Vaasa.

Varhain aamulla 2. päivä lokakuuta laivueen kolme alusta – Klas Horn, Hämeenmaa ja S-2 – lähtivät Helsingistä ja ankkuroivat Lypertön saaristoon odottamaan S-1:n saapumista. Kolmantena päivänä klo 15.30 nosti laivue ankkurinsa ja suuntasi keulat kohti Merenkurkkua. Lähtöpäivänä oli kaunista, tuultakin vain 4–5 metriä sekunnissa eli noin 3 boforia, mutta vauhti oli määrätty 12 solmuksi. Sakeat hiilenkehittämät savut jäivät laivueen jälkeen. Ulkomerellä alkoi tuulen voimakkuus kasvaa ollen klo 20.00 noin 9–10 metriä sekunnissa eli viisi boforia. Kello 21.30 määrättiin suuntaa muutettavaksi siten, että keulat käännettiin vastaaallakkoon ja nopeus pudotettiin 10 solmuun. Puoli tuntia myöhemmin se pudotettiin 6 solmuun, kun tuulen voimakkuus oli jo 21–24 metriä sekunnissa eli 9 boforia.

Kello 23.18 annettiin käsky: ”Kukin selviytyköön parhaansa mukaan!” Hankaluudet alkoivat alkoivat ja ensimmäisenä katkesi S-1:n keulamaston tukiköysi, jolloin radioannenni oli laskettava ja yhteys muihin aluksiin katkesi.

Vieläkään ei tuulen voimakkuus riittänyt, vaan puolen yön maissa se nousi 48–55 metriin sekunnissa eli noin 18 boforiin. Näin ollen koruttomalla määräyksellä komentaja Roos oli vapauttanut

alukset jonomuodostelma- ta, mutta alusten piti pysyä tuulella parhaansa mukaan. Tykkivene Hämeenmaa, jossa olin mukana, ”lusikoi vettä kaulallaan”, kuten amiraali E Rahola on tästä myöhemmin kertonut. Totta se olikin, sillä aallot olivat monen metrin korkuisia ja niiden harjalle pääsi Hämeenmaa nousemaan.

Pelastusveneet rikkoutuvat

Tällaista mylläkkää jatkui 43 tuntia. Vesimassat veivät mennessään kaiken, öljytynnyrit yms. Siinä menivät myös pelastusveneet, vaikka ne oli lujasti sidottu köysillä. Valtava aallokko irrotti ne kiinnitysköysistä.

Irronneet esineet olivat rikkoneet skailletin (valoarkun) laivan peräkannella, joka sijaitsi konemestareiden hyttien kohdalla. Valoarkun rikkoutuminen aiheutti sen, että pian kyseinen hytti täyttyi vedestä painaen laivan perän alas, jolloin keula vastavasti kohosi. Tästä huolimatta kiipesi Hämeenmaa yhä uudelleen aaltojen harjalle.

Matruusit merisairaita

Myös miehistöskanssiin tuli vettä rankasti. Traakitorvet (ilmatorvet) olivat katkenneet ja laivan ollessa sukelluksissa tunkeutui vesi kyseisistä aukoista sisään. Yksikään miehistä ei pysynyt kuivana. Kun lisäksi kaikki olivat nuoria maakrapuja, myös merisairaus iski lähes jokaiseen matruusiin. Tämä olikin vähälä aiheuttaa laivan tuhon sen vuoksi, että höyrynpaine katioissa laski uhkaavasti. Upseerit - kapteeniluutnantti **E. Rahola** (myöhemmin amiraali), luutnantti **Söderström** ja kapteeniluutnantti **Hakola** - olivat kokeneita merenkävijöitä. Tässä tilanteessa tuli käsky ”matruusit, olkoot terveitä tai sairaita, menevät viipymättä pannuhuoneeseen korttamaan hiiltä lähelle höyrykattiloita sekä heittämään hiiliä pesiin ja avustamaan lämmittäjiä, joista osa on merisairaana tai muuten väsyksissä”. Näin saatiin höyrynpaine nousemaan, kuten Aamulehti matkasta aikanaan kirjoitti.

Sunnuntaina, 4. lokakuuta kello 13.20 tuli järkyttävä tieto, ettei Vaasan rannikkoradio ole saanut yhteyttä aluk-

seen, jonka vaiheita se oli minuutti minuutilta ja tunti tunnilta seurannut edellisen illan ja yön aikana. Suomen Rannikkolaivaston torpedovene S-2 oli kolmen muun aluksen kanssa ollut suurissa vaikeuksissa Pohjanlahden hirmumyrskyssä. S-2:n radiosähköttäjä ei enää kello 01.23:n jälkeen vastannut tiedusteluihin. Aavistus pahimmasta alkoi levitä. Torpedovene S-2 ja sen 53 merisotilasta olivat kadoksissa. Alus oli kadonnut Reposaaren ja Säpin välillä metrien korkuisiin aaltoihin vieden mukanaan samoja nuoria poikia, joiden joukkoon minut oli kutsuttu.

Selviytymistämme ihmeteltiin

Vaasaan saavuttuamme ihmeteltiin, miten Hämeenmaa on voinut selvitä satamaan taisteltuaan luonnonvoimia vastaan? Aluksemme oli tyhjennetty vedestä ja paikkoja puhdistettiin, korjattiin sekä kuivattiin. Olin kansivahtina, kun laivaan saapui Vaasan läänin maaherra **Bruno Sarlin**. Ilmoitin vieraasta upseeriosastolle, että eräs herrakannella halusi tavata laivan päällikön. Kapteeniluutnantti Rahola nousi kannelle ottamaan vieraan vastaan.

Korjausten takia viivyimme Vaasassa kaksi viikkoa ja siirryimme sitten Reposaareen, Säpin majakan läheisyyteen raivaamaan uponnutta S-2:ta sitä kuitenkaan löytämättä. Alus nostettiin ylös vasta seuraavana vuonna 1926.

Reposaaren luotsi **Aalto** oli luotsiaseman tornista nähnyt, miten S-2 oli joutunut ristiaallokkoon, joka heittäli ohjauskyvytöntä alusta, joka häipyi aaltojen syleilyyn.

Johtoaluksemme Klas Horn hakeutui Ruotsiin Härnösandiin, S-1 Mäntyluotoon ja Hämeenmaa yksin määräsatamaan Vaasaan.

Tapahtumasta tuli 4. lokakuuta kuluneeksi 80 vuotta. Teemme kunniaksi niille henkilöille, jotka hukkuivat S-2:n mukana rauhan aikana unohtamatta niitä aseveljiämme, jotka uhrasivat henkensä itsenäisyytemme pelastamiseksi sodissamme vuosina 1939 - 1945.

”Meri ottaa - meri antaa”

EERO E. EKMAN

Tervetuloa Suomen Tykistömuseoon!

Linnankasarmi, Hämeenlinna

Kaupungin keskustassa Hämeen vanhan linnan vieressä sijaitseva sotahistoriallinen erikoismuseo, sisä- ja ulkonäytelyalue vanhassa kasarmimiljöössä.

Vaikuttavat multimediaesitykset kesän 1944 taisteluista:

- **IHANTALAN IHME**, Tali-Ihantalan suurtaistelu
- **KORPISODAN SUURVOITTO**, Ilomantsin mottitaistelu.
- **TAISTELU LAATOKAN KARJALASSA**, Syväriltä Nietjärvelle **UUTUUS**.

Erikoisnäyttelyt:

- **Tarton rauhan rajojen sisältämät Suomen vanhat linnat, kartanolinnat, linnoitukset, skanssit, redutit ja joukko luostareita, mittava kuvanäyttely**
- **Jääkäriiliike 90 vuotta**
Erään jääkäarin tarina
Ainutlaatuinen valokuva- ja esine- näyttely Jääkäripataljoona 27:ssä palvelleen jääkäarin vaiheista.
- **Jalkaväkirykmentti 44:n 1. pataljoonan 3. komppanian** vaiheet 1941–1944, Tyrvännön poikien jäljillä Karjalassa
- **Sotilaskotinäyttely**
Sode elää ajassa
- **Lottaperinne-näyttely**

Multimediaohjelma ”Suomen tykistöjärjestelmä eri aikakausina”

Myytävänä videokasettina tai dvd:nä:

- **Talin-Ihantalan suurtaistelut kesällä 1944**
- **Ilomantsin mottitaistelu**
- **Taistelu Laatokan Karjalassa**
Videokasetti 25 euroa/kpl + postituskulut
Dvd 25 euroa/kpl + postituskulut

Avoinna: 1.10.–31.3. ma–su 12–17
1.4.–30.9. ma–su 10–18, muulloin
sopimuksen mukaan

Cafe Katri (03) 1814 3447
Tiedustelut: puh. (03) 682 4600, fax (03) 682 4601
Linnankasarmi, 13100 Hämeenlinna
e-mail: tykistomuseo@virpi.net
www.tykistomuseo.fi

Brando Oy

Helsinki

Datavoice Oy

Helsinki

Ilmastointi Malkki Oy

Helsinki

**Herttoniemen
Putkivaruste Ky**

Helsinki

RAVINTOLA KARTANON KIEVARIPuustellinpolku 4 , Malminkartano
puh. 09 - 563 3083
- ravintola aikuisen makuun -**TRG-Rakennus Oy**

Helsinki

**Rakennustoimisto
Juhani Ebeling Oy**

Helsinki

Lektar-Yhtymä

Helsinki

Rakennuskoriste-Entisöinti**Heikura**

Helsinki

Anki-matot

Korkealaatuisia räsymattoja tuvista parketille

Fabianinkatu 4
00130 HELSINKI
Puh. (09) 653 575
ark. 10-17, la 11-14**Kivilinja Oy**

Helsinki

Out in Desing

Helsinki

Tiori-Kuljetus Oy

Helsinki

Väinö Korpinen Oy

Helsinki

Muurausliike**Sami Vanne**

Hikiä

VILKON OY, 52550 HIRVENSALMI
Puh. (015) 340 900 fax. (015) 340 920**Rakennuspalvelu****Matti Haurunen**

Hollola

Suomen**Johdinvalmiste Oy**

Hyvinkää

Remontti Hakulinen Oy

Hyvinkää

Hyvää Syksyä !

Toivottaa Japira

Rakennusliike**Kaserat Ky**

Hämeenlinna

**Ylä-Savon
Traktoritarvike Ky**

Iisalmi

Rakennuspalvel**T.Kujala**

Ilmajoki

Pohjanmaan Sähköpalvelu Oy60800 Ilmajoki , Puh. 06-4246 640
61400 Ylistaro , Puh. 06-4740 407**Charterbus****R.Lundström Ky**

Inkoo

Kuljetusliike**Kim-Johan Nuikka Ky**

Jakari

Nikko Oy

Jakkula

Finlandia Hotelli Atrium

Joensuun keskustassa, puh. (013) 255 888

**Pohjois-Karjalan
Sotilasläänin Esikunta**

Joensuu

FORTUM

Joensuu

**Kuljetus
Risto Putkinen Oy**

Joensuu

Konekorjaamo**Riikonen Oy**

Joensuu

Rehabiliteringsbekymmer

Ett av de positiva inslagen i den veteranpolitiska linjedragning, som statsrådet publicerade för ett år sedan, var förhöjningen för år 2005 av rehabiliteringsanslaget för frontveteraner med en tredjedel, dvs. hela 12 miljoner euro. Tack vare denna förhöjning jämte en ökning av den öppna rehabiliteringens andel bedömde man sig nå målsättningen: att säkra en årlig rehabilitering för alla som så önskade. Behovet av tilläggsanslag för år 2006 beräknades nedgå till 7 miljoner och för 2007 till blott två miljoner euro.

I regeringens budgetförslag för år 2006 ingår verkligen en sänkning med 5,5 miljoner euro av rehabiliteringsanslaget. Veteranförbunden är bekymrade. Om rehabiliteringsreformens

förverkligande i praktiken föreligger ännu blott bristfälliga uppgifter. Från kommuner har meddelats, att medlen tagit slut redan på förhösten. I vissa kommuner har reformens inledning gått synnerligen trögt.

Man vet, att även den kännbara stegringen av kostnadsnivån försvårar nåendet av den kvantitativa målsättningen.

Veteranförbundets delegation har skridit från ord till handling. Under höstens lopp har den vänt sig bl.a. till riksdagsgrupperna och rådplägningsdelegationen för frontmannaärenden och föreslagit, att dessa tar ställning för att veteranernas rehabiliteringsanslag år 2006 bibehålls vid nivån för innevarande år, 47,8 miljoner euro.

Rehabiliteringsfrågorna behandlades även vid Krigsveteranförbundets rådplägningsdagar i Tusby nu i höst. Också därvid hystes bekymmer för anslagens tillräcklighet, och likaså för utsikten om framgång med rehabiliteringens innehållsreform. Vi borde komma därhän, att varje veteran blir kallad till en årlig hälso- och konditionskontroll och får ett personligt rehabiliteringsprogram. Samtidigt bör också andra omständigheter i samband med hans förstå att reda sig hemma bli dryftade och klarlagda.

Särskilt tydligt framträdde under rådplägningsdagarnas diskussioner brokigheten i rehabiliterings- och hemservicens praxis i kommunerna och därav förorsakad bristande jäm-

likhet. Rehabiliteringsreformen borde ännu fortsättas i form av en utvidgning av rehabiliteringsbegreppet till större mångsidighet, där-

hän att såsom en del av den vidgade öppna rehabiliteringen även kunde ges en för många veteraner mycket nödvändig hemservice.

Utblick mot framtiden

Vid förbundets rådplägningsdagar försiggick en givande dryftning av det fortsatta arbetet med framtidsplanen. Därvid behandlades bl.a. förbundets ekonomi och resursernas tillräcklighet, utvidgningen av veteransammanslutningarnas vårdverksamhet att inbegripa också makor/makar och änkor/änklingar, förändring av medlemsföreningarnas beslutssystem så att även understödande medlemmar blir röstberättigade, samt små och svaga krigsveteranförningars verksamhet

och etablerandet av kontakt med medlemmarna i dessa.

Framtidsplanens tidtabell är stram. Vid sitt decembermöte skall förbundsstyrelsen fatta beslut om planens grundlinjer, kanske också om detaljer i den. Genast vid årsskiftet inleds en ytt-randerunda på fältet, dvs medlemsföreningarna, för att planen skall vara färdigställd i god tid före förbundsmötet i St. Michel i början av juni nästa år.

AARNO STRÖMMER

Veteraninsamlingen 2006

Tre riksomfattande veteranorganisationer - Finlands Krigsveteranförbund, Frontveteranförbundet, Frontkvinnoförbundet - samt Förbundet De Stupades anhöriga har sedan senaste vår planerat den gemensamma finansanskaffningen i nya former som skall begynna i början av nästa år. I juli beviljade länsstyrelsen för Södra Finland organisationerna tillstånd till penninginsamling. 1 september inledde den till finanssackvisitör utnämnda Pia

Mikkonen detaljplaneringen av insamlingen. Under senare hälften av oktober kallades representanter för alla de medverkande organisationerna till fyra regionala träffar för att diskutera planeringen samt överenskomma om igångsättning av verksamheten distriktsvis.

För fältets del följer finansanskaffningen från tidigare år invanda möster: av beväringar, försvarsorganisationer och scouter skötta insamlingar per lista eller skrin jämte andra be-

givenheter och jippon. En ny insamlingsform blir en dagsverksinsamling utförd av skolelever. På så sätt kan skolungdomen nu visa sin uppskattning av våra krigsveteraner genom att anslå en dagsverksinkomst till förmån för dem.

Den riksomfattande finansanskaffningen skall kompletteras med en nyttillkommande metod i form av donationer. Även till affärs- och företagsvärlden upprätthålls nu tätare kontakter än tidigare.

Avsikten därmed är att finna företag som finner det meningsfullt att stöda våra krigsveteraner.

Vid tidigare insamlingar har redan erhållits erfarenhet av insamling per telefon och donation per internet. För att bli inbringande behöver dessa former avsevärt mera synlighet och uppmärksamhet. Bl.a. televisionen bör genom informativa inslag förmedla kännedom om våra krigsveteraner och insamlingen.

Denna för flera organi-

sationer gemensamma insamling förutsätter en motiverad och engagerad kärntrupp såväl i förbunden som i distrikts- och lokalsammanslutningarna. De rådplägningsdagar som förts med företrädare för distrikt, scoutkårer och försvarsorganisationer har varit uppmuntrande. Ansvarskännande funktionärer till fromma för vår gemensamma sak står till buds på alla nivåer. Härifrån känns det gott att fortsätta.

MARKKU SEPPÄ

Erikoishammasteknikko
Ossi Vallemäa

"Proteesit tulisi uusia
5-8 vuoden välein."

Albin
77 45 770

HAMMASHOITOASEMA ALBIN

Hämeentie 10 A 1, 00530 Helsinki

Hammashoitoa
ystävällisesti

UUTTA! VETERAANIKORTILLA

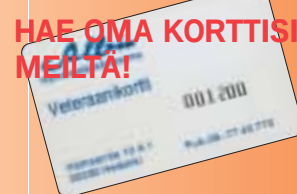
15% ALENNUS
HAMMASLÄÄKÄRIN TYÖSTÄ
(Ei koske teknisiä töitä)

- proteesin pohjaukset
- proteesien korjaukset
- uudet osaproteesit tai kokoproteesit
- kruunut ja sillat
- keinojuuret
- hammaslaboratoriopalvelut
- muut perinteiset hammashoitopalvelut

Hammaskivet tulee poistaa kerran vuodessa!

Elina Partanen
Sinun suuhygienistisi

Veteranrehabiliteringen vardagsnära

Från början av september trädde i kraft en förnyelse av veteranrehabiliteringen med ny linjedragning för de kommande åren. Statsmaktens/Social- och hälsovårdsministeriets målsättning är att överföra tyngdpunkten för veteranrehabiliteringen från anstaltsrehabilitering till dag- och öppen-rehabilitering. Man har motiverat detta på många sätt.

Man har bedömt, att många veteraner på grund av tilltagande ålder, då funktionsförmågan minskar, inte vill resa till anstaltsrehabilitering. Av den anledningen växer behovet av öppen- och dag-rehabilitering samt rehabilitering i hemmet för dem, som på grund av nedsatt funktionsförmåga annars skulle bli utan rehabiliteringstjänster.

Det har hela tiden skett en utveckling av formerna för rehabiliteringen och dess innehåll, efter hand som veteranernas behov har förändrats. Till en början var målsättningen att upprätthålla arbetsförmågan, sedan blev det angeläget att upprätthålla funktionsförmågan och numera förstår man med rehabilitering sådana åtgärder, som skall vara ägnade att stöda veteranen så, att han/hon kan reda sig själv i det vardagliga livet.

Vi har alltfortfarande att välja mellan anstaltsrehabilitering, öppen rehabilitering, dag-rehabilitering och rehabilitering hemma hos veteranen. Veteranens funktionsförmåga är den avgörande faktorn, då det gäller att bedöma rätt rehabiliteringsplats och -form för honom/henne. Statskontoret konkurrensut-sätter och prissätter rehabiliteringsanstalterna, härvid beaktande klassificeringsgraden gällande veteranens funktionsförmåga. En del av de i vårt land verksamma rehabiliteringsanstalterna rehabiliterar endast till funktionsklass III hörande veteraner. Funktionsklasserna är indelade enligt följande: klass I, veteraner, som erfordrar mycket hjälp i sina dagliga funktioner, klass II, veteraner, som erfordrar hjälp i någon mån för att reda sig dagligen och klass III, veteraner, som reder sig själva.

Genom att bestämma re-

habiliteringsperiodens längd och genom att periodisera rehabiliteringen samt genom att förverkliga rehabiliteringen i rätt inrättning, kan man åstadkomma fungerande och givande rehabiliteringsperioder i samtliga funktionsklasser. Beklagligtvis ligger det nära till hands att glömma de olika valkriterierna i samband med utskrivandet av rehabiliteringsremissen.

Vid bedömning av behovet av veteranrehabilitering bör man inte dra gränser för de ovannämnda formerna för rehabilitering, så att ett alternativ skulle vara bättre, ett annat sämre. Det kan inte finnas en rehabiliteringsmodell eller -plan, som skulle kunna förverkligas för samtliga veteraner. Det är rättvist att en vid god kondition varande veteran, som kan delta i mångsidigt stimulerande verksamhet, skall ha rätt till anstaltsrehabilitering. På samma sätt skall en veteran, som känner att han/hon inte klarar av dagarna på en anstalt, ha rätt att få åtnjuta rehabiliteringstjänster i mindre grupper och nära hemmet. Att vara veteran får inte "ta slut", om han/hon råkar ut för en sjukdom. Långtidsvård kan inte vara hinder för rehabilitering, om veteranen eller vårdpersonalen ser, att rehabilitering ännu ger möjlighet till hjälp och stöd åt honom/henne. Det finns ju ännu en grupp veteraner, nämligen de, som meddelar att de inte behöver någon rehabilitering. Också de har rätt att säga ifrån, då de så önskar.

Det viktigaste är att veteranrehabiliteringen utgår från behoven och svarar mot behoven. Av erfarenhet vet vi, att känslan av ensamhet är i tilltagande för många veteraner, hur man skall klara ekonomin inger bekymmer, förändringar i hälsotillståndet likaså. Allt detta ger anledning att bedöma rehabiliteringen även ur psykisk synvinkel. Behövs manne alltid medicinska rehabiliteringsåtgärder eller räcker det ibland eventuellt med att endast er-fara att man får sin röst hörd.

Vi har gjort två intervjuer om rehabiliteringen:

Lars Markelin (f.1925) var nu tredje dagen på rehabilitering i Äggelby Rehabiliterings-sjukhus. Senast var han på

anstaltsrehabilitering i Borgå 2003. Hans efrarenhet nu av dagrehabilitering är enbart positiv. Första dagen var det fullständig läkarundersökning och vårdformen bestämdes utgående från behoven. När han jämförde med anstaltsrehabiliteringen, tyckte han, att han nu fick mycket mera. I anstaltsrehabiliteringen blev det så mycket fritid över. Och han tyckte, att motionslänken kunde han göra också, då han var hemmavid. Det dagliga programmet tyckte han var bra, maten likaså. Pratstunderna med de övriga i dagrehabiliteringen tyckte han gav, vad han behövde. På kvällen är det skönt att få komma hem till hustrun, som på detta sätt fått en ledig dag, kanske för besök i butiker. Lars Markelin sammanfattade med att säga, att detta var 100% bästa erfarenhet av dagrehabilitering och under kommande år vill han gärna ha just den här formen av rehabilitering, om det går för sig.

Saga Schönholtz började sin anstaltsrehabilitering i Äggelby. Hon är född 1916 och bor ensam i Helsingfors. Från tidigare rehabiliteringsperiod hade förflutit två år. Hon förväntade sig, att rehabiliteringen skulle vara både fysiskt och psykiskt givande. Hon har en bakgrund som livlig motionär. Därigenom har hon också hållit sig i god fysisk kondition. Nedsatt syn har begränsat hennes liv, så hon kan inte läsa numera. "Åldrandet har också hämtat med sig ensamheten. Jag har ingen familj och inga släktingar. Och min sista skolkamrat gick också nyligen bort", berättade hon. Under rehabiliteringen träffar hon människor i sin egen ålder och hon utbyter tankar med representanter för sin egen generation, vilket hon upplever som mycket meningsfullt.

Hon skulle önska, att mellan rehabiliteringsperioderna skulle ordnas motionsgrupper, för det blir inte av att gå ut ensam. Och inte vill det bli någon gymnastik hemma heller utan någon aktiv ledare, som skulle ta itu med det. Hon tycker det är viktigt att röra på sig och att överhuvud delta, att vara med, fastän med tillhjälp av rollator, men en-vetet.

Vi har bett om kommen-

tarer av överläkarna **Heikki Laitinen** och **Raimo Varies**, vilka båda omfattar tankegångarna, som här ovan framförts. Särskilt betonar de bl.a ett för varje veteran särskilt avmätt, brett rehabiliteringsprogram på anstalt, ett program, som inte förblir likadant år efter år, utan utvecklas. Detta pratas det mycket om, men gör man så i verkligheten? Veteranerna är ju tystlåtna och anspråkslösa. De som sörjer för rehabiliteringsprogrammen - en geriatrer bör gärna vara med - bör

bjuda veteranerna en mångsidig rehabilitering.

Dessa överläkare ser också betydelsen av dagrehabilitering, som borde kunna arrangeras inte långt från hemmet. Och för att kunna förverkliga åtgärder för att tillfredställa behovet av rehabilitering mellan rehabiliteringsperioderna skulle det vara viktigt, att veteranens närmaste anhöriga skulle få undervisning i vård och även rehabiliteringskurser.

ANNI GRUNDSTRÖM

Södra Finlands- och Vasa Krigsveterandistrikts kansli söker frivilliga för att tillfälligt ta hand om olika uppgifter

Socialrådgivare

Utbildning och instruering utförs i samarbete med Finlands Krigsveteranförbund.

Vi förutsätter

- utbildning och erfarenhet från social- eller hälsovårdssektorn
- vilja att hjälpa och stöda våra krigs- och frontveteraner i deras vardagsrutiner tillsammans med föreningarna och behöriga grupper

Insamlingschefer

Därtill söker vi regionala insamlingschefer för att sköta penninginsamlingen i början av nästa år inom ramen av fyra veteranorganisationers gemensamma insamling.

Ta kontakt:

Södra Finlands Krigsveterandistrikt
Solveig Hyöty (09) 612 7003
Vasa Krigsveterandistrikt
Rune Sandelin (06) 312 6061

Uutta potkua...

ESLA Malli 3300

...potkupyörällä

ESLA kolmiorakenne

Ainutlaatuinen ESLA-kolmiorakenne

Tehokkaat rumpujarrut

Parhaalle paras...

3 vuoden takuu

...aito, kotimainen ESLA

Kestävät renkaat ja vanteet lujalla napakiinnityksellä

Tukeva kaksoistanko-ohjaus

Mahtuu pieneen tilaan

Päivittäinen liikkuminen
ESLA-potkupyörällä kohottaa kuntoa ja piristää päivää!

E.S. LAHTINEN Oy

Asematie 46, 61160 KOURO

E.S. Lahtinen Oy Puhelin (06) 4299 400
E-mail: esla@esla.fi Telefax (06) 4299 410

Virallisesti turvatestattu, paras tukevuus, CE-merkitty

Kysy lähintä kauppiastasi ja muita ESLA-liikumisvälineitä, puhelin (06) 4299 400
Katso lisää tietoa www.esla.fi/tuotteet

Maansiirto- ja Hitsauspalvelu
JH Naski Oy
 Kristiinankaupunki

Pitac Oy
 Kuivanto

Savon Kuljetus Oy
 Kuopio
www.savonkuljetus.fi

LYYTISEN
RAK-välinevuokraus Oy
 Poijutie 6, Kuopio, puh. 0424 8411
 Alakatu 28, Iisalmi, puh. 017 824 005

Suojasauma Oy
 Kuopio

Kultanen Oy
 Kuopio

Taksi Juhani Palomäki
 Kurikka
 puh. 0400 - 261 143

Kälviän Kenkä Ky
 Kälviä

Sisustuspalvelu
Matti Hilden Oy
 Lahti

T:mi Jarmo Mäkeläinen
 Lahti

Pasin PC-Palvelu
 Lahti
 puh. 040 - 528 3539

MTP-Palvelut Oy / Eurolane
 Lahti

Asennuspalvelu
Asko Koistinen
 Lemi

Vantaan Saumaus Ky
 Rauhaniementie 5, 12380 Leppäkoski
 puh. 03 - 688 3770

LVI-Huolto
Seppo Holopainen
 Leppävirta

Kuorma-autoilija
Jan Holmberg
 Liljendal

Huonekalutehdas
Korhonen Oy
 Littoinen

T:mi Kyösti Laukka
 Lohja

Lohjan Rakennus
ja Saneeraustyö
 Lohja

Kauniston Sora Oy
 Loimaa

PS-Maanrakennus Oy
 Masala

R-Sähköautomaatio
 Merimasku

Tilausliikenne
A.Kainulainen Oy
 Muurame
 puh. 014 - 373 1051

Sähköasennus
Mikko Suojanen
 Muurame

Eksakti-Rakenne Oy
 Myrskylä

Konepalvelu Sohlman Oy
 Mäntsälä

Digitekno Oy
 Nummela

**Vihdin Vesi ja Lämpö
Oy**
Nummela

TIILIPALVELU
Pratikankj. 3, 01900 Nurmijärvi
Puh. 09-878 7020

T:mi Jukka Junnila
Oitti

**Kuljetusliike
Olli Riihimäki Oy**
Orismala

**Rakennuspalvelu
H. Kangasvieri Oy**
Orivesi

 **Rakennusliike
Sorvoja Ky**
Os. Oulaistenk. 23 Puh. 08-473 810
86300 Oulainen Fax. 08-474 323

 MEKA
www.meka.net

**Kiimingin
SORA OY** Konetie 30, 90630 OULU
Puh. 08-530 7068,
08-530 6678
Fax 08-530 6679

**Ruskon Metalli ja
Kuljetus Oy**
Oulu

BW Hotelli Apollo
Asemakatu 31 - 33 , 90100 Oulu
puh. (08) 522 11

 Video- ja Multimediatuotanto
Teknologiantie 5
90570 Oulu
puh. 040 310 0500
fax. 042 310 0500
www.videcam.com

Arkins Suunnittelu Oy
Oulu, Kajaani, Kokkola

Jidea Oy
Oulu

 TASANTO OY
TAUNO TASANTO OY Krouvintie 7 A, 90400 OULU
Puh. (08) 5340 200
Fax (08) 5340 222

PSV-Maa ja Vesi Oy
Oulu

Jorpelehto Oy
Perniö

 92620 PIIPPOLA
Puh. (08) 812 0252

**Koneurakoitsija
Timo Tiainen**
Piojärvi

**Asennuspalvelu
Urmia Oy**
Pori

**Sandströmin Nosto ja
Kuljetus Oy**
Porvoo

Hanapojat Oy
Porvoo

**Rakennuspalvelu
P.Henriksson Oy**
Porvoo

MJT-Asennus
Porvoo

 KONTIO HIRSITALOT JA -HUVILAT
- Parasta Pohjoisen Puuta!
Talotehdas:
 Kontiotuote Oy
PL 64, 93101 PUDASJÄRVI, PUH. 08-8200 111, FAX 08-822 713
http://www.kontiotuote.fi

**Rakennuspalvelu
Törmä & Rantonen Oy**
Pulkkila

**Rakennustiimi
Lähti Oy**
Punkalaidun

 **RAAHEN AMMATILLINEN
AIKUISKOULUTUSKESKUS**
www.raahenaakk.fi

**Liikenteenharjoittaja
Pasi Ranta**
Rauma

RVA - Palvelut Oy
Rauma

Urakoitsija Veijo Räikkä
Riihikoski

 PALOHEIMO

Kuljetus Ventola Oy
Riihimäki

Muoviura Oy
Riihimäki
www.muoviura.fi

Kahden maan veteraanit kohtasivat

Rovaniemeläisten veteraanijärjestöjen edustajat tutustuivat 20 hengen vahvuudella Suomen talvisodassa palvelleiden ruotsalaisten perinneyhdistyksen kutsumana Bodenin varuskuntaan 19–21. elokuuta. Vastavierailu on alustavasti sovittu 13. maaliskuuta 2006.

Kutsun varuskuntavieraillulle Rovaniemen Sotaveteraanit ry:n varapuheenjohtaja **Vilho Ylitalo** sai everstiluutnantti **Anders Nyströmiltä**, joka on Traditionsförening i Norr för Svenska frivilliga i Finland -yhdistyksen puheenjohtaja. Hän toivoi molempien sotaveteraanijärjestöjen edustajien osallistuvan retkelle. Yhteyshenkilönä toimi kodinturvajoukkojen kapteeni **Jan Sirviö**.

Matkalle osallistuivat Rintamaveteraanit ry:n Lapin piirin puheenjohtaja **Antti Jänkälä**, Lapin Rintama-

naiset ry:n puheenjohtaja **Alli Ylinampa**, Rovaniemen Sotaveteraanit ry:n naisjaoston puheenjohtaja **Eeva-Liisa Kihlberg**, sekä Lapin Sotaveteraanipiiri ry:n toiminnanjohtaja **Martti Koskela**.

Linja-automatka Bodeniin sujui laulujen ja runouden parissa aina Luulajan lähelle, jossa Jan Sirviö liittyi matkaseurueeseen opastaen sen Bodenin varuskunnan pihalle.

Vaikuttava varuskunta-alue

Norrbottenin rykmentin alueelle evl. Anders Nyström ja

”meän kieltä” (Tornionjokilaakson murretta) puhuva joukko ruotsalaisia vapaaehtoisia ottivat matkalaiset sydämellisesti vastaan.

Kasarmialueen ulkonäkö poikkesi huomattavasti aikaisemmin näkemistäni vastaavista alueista. Tuntui siltä, että oltiin tultu keskiaikaisen linnan alueelle. Laajaa äkseeraus kenttää reunustivat tyylikkää, melkein linnamaiset rakennukset. Varusmiehet olivat lähdössä viikonloppuvapaalle. Me matkalaiset majoituimme tyhjäksi jääneeseen kasarmiin.

Messissä oli tyylikkyyttä

Musta puku päälle, mitalit rintaan ja menoksi. Kävelimme äkseeraus kentän poikki kansliarakennukseen. Jo portaikossa henki arvokkuus. Vanhoja aseita, arvokkaita

maalauksia ja kristallikruunuja. Ohjelman mukaisesti aseveli-illallinen oli kansliatalon komeassa ”messissä”. Eversti **Frank Westman** otti meidät vastaan rouvan kanssa isännöiden maittavan illallisen. Puolin ja toisin luovutettiin muistolahjoja ja puhuttiin tietenkin aseveljeydestä.

Kadonnut tykistörykmentti

Seuraavana päivänä evl. Anders Nyström vei meidät katsomaan entisen kotirykmentinsä aluetta, jossa hän aloitti sotilasuransa vuonna 1974. Bodenin tykistörykmentti kuitenkin lakkautettiin vuonna 2000.

– Se oli suuri suru minulle. Olisin puolen vuoden päästä saanut kultaisen ansiomerkin 25 vuoden palveluksesta tykistössä. Yhtä suuri suru on nyt todistaa tykistörykmentin uutta tuleamista tänne kasarmeille, vitsaili everstiluutnantti Nyström.

– Tässä lähellä olevaan rakennukseen perustetaan uusi varuskuntamuseo. Lupaan, että yksi sen huoneista varataan teidän vapaaehtoisten muistoille.

Rödbergin kalliolinnake

Rödbergin kalliolinnoituksen katolla Nyström kertoi, että Bodenissa on parhaimmillaan ollut tykistörykmentti, helikopteripataljoona, pioneerirykmentti, viestirykmentti ja Norrbottenin rykmentti jossa oli ilmatorjunta- ja panssaripataljoona sekä sotilasalueen esikunta. Täällä koulutettiin vuosittain 5 000 varusmiestä, upseereja oli 4 000. Upseerikunnasta ja miehistöstä on jäljellä enää kolmannes.

Kalliolinnoituksen sisäpuolen esitteli kapteeni **Henry Rova**. Linnoituksen louhiminen aloitettiin vuonna 1901. Kesäaikana oli työssä 1 200 miestä ja talvisin 900, kaikki paikkakuntalaisia. Tykit vedettiin 30 hevosen valjakoilla ylös korkeaan kalliolinnoitukseen, ja ensimmäiset laukaukset niillä ammuttiin vuonna 1907.

Illalla eversti **Thommy Göransson** oli päivällisistä tänä Rödbergin kalliolinnoituksessa. Viimeisenä iltana vieraat kajauttivat moniäänisesti tilaisuuteen sopivia laulelmiä, joihin myös isännät yhtyivät.

Kalliolinnakkeesta on tehty museo. Sen lukuiset käytävät kätkevät sisäänsä historiallista aineistoa 1900-luvun alun sotilasoloista.

Haaparannan muistomerkillä

Paluumatkalla matkaseurue pysähtyi laskemaan seppeleen ruotsalaisten vapaaehtoisten Haaparannassa sijaitsevalle muistomerkille. Läsnaöljoi- ta liikuttaneen muistopuheen piti Rovaniemen seurakunnan kappalainen **Seppo Ahtinen**.

– Jo ennen tammikuun puoliväliä olivat ruotsalaiset ottaneet vastuun Pohjois-Suomen ilmapuolustuksesta, joten ruotsalaisten vapaaehtoisten merkitys oli suuri Suomen kansalle. Ruotsalaisten vapaaehtoisten suuri joukko syntyi oikeasta ajattelusta, että Suomi puolusti myös heidän maataan suojellessaan omaansa. ”Hädässä ystävä tunnetaan”, Ahtinen muistutti.

ALTTI ARJATSALO

Antti Jänkälä, Jan Sirviö, Vilho Ylitalo, Senja Johansson, Helvi Roivainen, Alli Ylinampa, Anni Jänkälä, everstiluutnantti Anders Nyström, Eeva-Liisa Kihlberg, Bertta Niemi ja Hilma Lintula kotiinlähtötunnelmissä.

Laadukasta kuntoutusta jonottamatta

Päiväkumpu sijaitsee läntisellä Uudellamaalla, Lohjanjärven rannalla, keskellä kaunista lehtoluontoa. Huom. Toimintakykyluokkaan 3 kuuluvan rintamaveteraanin aviopuoliso voi osallistua kuntoutukseen samanaikaisesti veteraanin kanssa enintään 7 vuorokauden ajaksi ilman, että kuntoutus veteraanin osalta lyhenee. Kysy lisää omasta kotikunnastasi.

Kuntoutusvaraukset:
puh. (019) 3600 288.

KYLPYLÄ HOTELLI
Päiväkumpu

Karjalohjan kuntoutumiskeskus
 Karjalohja • puh (019) 36 001 • www.paivakumpu.com

Talvisodan jäätiekuljetusten muistomerkki Holmsundiin

Merenkurkun yli järjestetyn talvisodanaikaisen jäätieyhteyden muistomerkki paljastettiin 26. syyskuuta Uumajan ulkosatamassa Holmsundissa Ruotsissa. Muistomerkkiä ovat ajaneet mm. Västerbottenin kuorma-autoilijat, ruotsalaiset vapaaehtoiset ja sotaveteraanit. Hankkeen johtomiehenä on ollut Suomen Sotaveteraaniliiton Ruotsin piirin varapuheenjohtaja, professori Fritz Bergman.

Merenrantaan sijoitettu muistomerkki kertoo katsojilleen asioita, joista varsinkin nuorempi polvi on epätietoinen. Västerbottens Hemvärnin soittokunnan esitettyä *Pori-laisten marssin*, **Fritz Bergman** ilmaisi ilonsa siitä, että tämä kulttuuritapahtuma viimeinkin saatiin viettää ja kiitti kaikkia, jotka olivat avustaneet hankkeen toteuttamista.

Patsaan paljasti Suomen Tukholman suurlähettiläs **Pertti Torstila**. Peitteen alta tuli näkyviin muhkea luonnonkivi, johon kiinnitetty

metallilaatta kertoo lyhyesti, mitä alueella on tapahtunut. Torstila painotti erityisesti Ruotsin antamaa suuriarvoista apua Suomelle sotien aikana.

– Suomen asia oli silloin myös Ruotsin asia, Ruotsi teki kaikkensa, minkä voi, veljeskansan auttamiseksi.

Lopuksi hän lausui **Winston Churchillin** sanat Suomen talvisodasta: ”Rohkeudellanne ja päättäväisyydellänne olette näyttäneet koko maailmalle, mitä vapaat miehet voivat saada aikaan”.

Kunnanjohtaja **Maria Vesterlund** toivoi, että muisto-

Sotaveteraaniliiton Ruotsin piirin puheenjohtaja Heikki Lirberg ja varapuheenjohtaja Fritz Bergman laskemassa seppeleet Merenkurkun jäätiekuljetusten muistomerkille Holmsundissa.

merkki kertoisi tuleville polville vaikeista ajoista. Hän lupasi, että kunta hoitaa tätä muistomerkkiä niin, että se on kunnossa myös tulevaisuudessa.

Vaasaan tämän ainutlaatuisen kuljetusoperaation

muistoksi pystytettiin muistomerkki jo viisi vuotta sitten. Vaasasta arvokasta tilaisuutta oli seuraamassa Vaasan Sotaveteraanipiirin puheenjohtaja **Holger Strandberg**. Runsaan yleisön joukossa oli muutamia vielä elossa olevia

autonkuljettajia, talvisodan vapaaehtoisia sekä veteraaneja Ruotsista ja Suomesta. Tilaisuus päättyi Suomen ja Ruotsin kansallislauluihin.

TAUNO JOKIMÄKI

Talvisodan jäätiekuljetukset

Neuvostoliiton aloittaessa talvisodan 30. marraskuuta 1939, kehotti Kansainliitto jäsenvaltioita auttamaan Suomea kykyjensä mukaan. Lähimpänä ja ensimmäisenä Suomea avustamaan ryhtynyt oli Ruotsi. Suomi ei tarvinnut ainoastaan myötätuntoa, vaan ennen kaikkea aseita ja ammuksia ym. apua sotavoimille ja siviiliväestölle. Myös Englanti, Ranska ja Italia lähettivät lentokoneita ja muuta materiaalia.

Raidevälin ero hankaloitti junakuljetuksia

Kuljetukset rautateitse Haaparannan kautta Suomeen olivat hankalia. Suomessa raideleveys oli erilainen kuin Ruotsissa, mistä syystä tavarat jouduttiin lastaamaan kahteen kertaan. Silloin heräsi ajatus, että kun meri on jäänytynyt, kuormat voitaisiin ajaa autoilla Merenkurkun yli ja näin nopeuttaa tavarankuljetuksia. Talvesta 1939–1940 tuli hyvin kylmä. Jään kestävyttä tutkittiin ja molempien maiden viranomaiset sopivat jäätien aurausta ja kunnossapitoa koskevasta yhteistyöstä. Liikenne voitiin aloittaa Holmsundista 13. helmikuuta. Vaasaan Holmsundista on

matkaa 120 kilometriä. Jään katsottiin kestävän tietyn varauksin. Vaikeuksia tuottivat kovat lumimyrskyt, ahtojäät ja railot. Kuljettajien mielestä vaarallisimpia olivat ajotien suuntaiset. Kuusi kuorma-autoa ennätti upota matkalla, joiden kulkijajista viisi selvisi hengissä.

Vaasaan 1 441 tonnia tavaroita jääteitse

Merenkurkun liikenteeseen osallistui kaikkiaan 779 kuorma-autoa ja sen lisäksi 53 säiliöautoa, jotka toivat 95 600 litraa bensiiniä Vaasaan. Yhteensä autoista purettiin Vaasassa 1 441 tonnia tavaroita, eli pari tuhatta autokuormaa.

Rauhanteon jälkeen maa-liskuussa 1940 siirtyi yli 200 autoa Suomeen auttamaan karjalaisten evakoinnissa. Autot kuljettajineen palasivat Haaparannan kautta jatkaen vielä tavarankuljetuksia Tornioon.

TAUNO JOKIMÄKI

Patria

Patria AMV 8x8

Patria Vehicles Oy
P. O.Box 186
FIN-13101 Hämeenlinna
Tel +358 20 4691
Fax +358 20 469 6684
www.patria.fi

Helsingin Seudun Sotaveteraanipiirillä 40-vuotisjuhla Santahaminassa

Lähes 700 veteraania ja kutsuvierasta kokoontui syysmyrskyn säästämänä 14. syyskuuta Santahaminaan viettämään Helsingin Seudun Sotaveteraanipiirin 40-vuotisjuhlaa. Kymmenen jäsenyhdistyksen rivistöt järjestäytyivät aamupäivällä Kaartin Jääkärirykmentin juhla kenttähartautta ja kenraalimajuri Jan Laukan suorittamaa katselmusta varten.

Opetusneuvos **Pentti Tapio** muistutti puheessaan veteraanipolven uhrauksista. Kenttähartauden päätteeksi piirin puheenjohtaja eversti **Pentti Laamanen** laski seppeleen Joutselän taistelun muistopatsaalle.

Ennen päiväjuhlan alkua useat yhdistykset ja yhteistyökumppanit muistivat onnittelevin Helsingin Seudun Sotaveteraanipiiriä Jääkäritalossa pidetyllä vastaanotolla.

Kaartin Soittokunnan ja juhlayleisön yhteisesti kajautama Sillanpään marssilaulu avasi varsinaisen päiväjuhlan. Tilaisuuden musiikista vastasivat Kaartin Soittokunnan lisäksi Helsingin ja Espoon sotaveteraanikuorot, lausuja **Eino Kaikkonen** sekä nuori solisti **Jami Kerttula**.

Vaaran vuodet sotien jälkeen

Kenraaliluutnantti **Ermei Kanninen** muistutti juhlapu-

heessaan, ettei taistelu maamme itsenäisyydestä päättynyt sotatoimien hiljenemiseen tai Pariisin rauhansopimukseen: ”Vaaran vuodet olivat tosia, meitä painostettiin taloudellisesti, sotilaallisesti ja poliittisesti, niin ulko- kuin sisäpoliittisesti. Jouduimme seuraamaan, miten yksi ja toinen kansa joutui taipumaan suurvaltojen painostuksen alla.”

Myös sotaveteraanit olivat painostuksen kohteena. Välirauhansopimuksen nojalla lakkautettiin 3 300 rutinoitunutta aseveli- ja maanpuolustusyhdistystä, joissa oli kaikkiaan 800 000 jäsentä. ”Samalla kun meiltä kiellettiin vapaaehtoinen maanpuolustus, siis suojeluskunnat ja lot-

tajärjestö sekä muu vastaava toiminta, meiltä kiellettiin aseveliliitto, veteraanijärjestöjen edeltäjä sekä muita veteraanijärjestöjä.

Nykyisten veteraaniliitton ja niiden jäsenyhdistysten perustaminen toteutui vasta lähes 20 vuotta aseiden vaikenemisen jälkeen, poikkeuksena kuitenkin vuonna 1957 perustettu Rintamamiesten Asuntoliitto, joka eri vaiheiden jälkeen muutti nimensä 25. huhtikuuta 1964 Suomen Sotaveteraaniliitoksi, muistutti Kanninen.

Veteraaniperinteet perustana maanpuolustustahdolle

Kanninen korosti veteraanityön merkitystä: ”Me tavalliset veteraanit olemme nöyrän kiitollisia kaikille niille, jotka ovat rakentaneet järjestöämme ja tehneet työtä hyväksimme. Nyt yli 80-vuotiaina osaamme arvostaa saamiamme palveluksia. Näiden lisäksi arvostamme järjestömme antamaa aseveljeyttä vahvistavaa henkistä tukea, joka on osaltaan opettanut meitä näkemään sotiemme merkityksen kokonaisuuden valossa.”

Kanninen totesi veteraanien olevan katoava luonnonvara toivoen, ettei uusia sotaveteraaneja enää tarvittaisi: ”Pelkään, että mukanaamme häviää ihmisryhmä, joka on toisaalta tehokkain sotien vastustaja, mutta ymmärtää millaisessa tilanteessa sota on välttämätön keino kansa-

kunnan kalleimpien arvojen pelastamiseksi.”

Yhdistystoiminta käyntiin vaatimattomasti

Helsingin Seudun Sotaveteraanipiiriin kuuluu nykyisin jäsenyhdistyksiä Helsingin ulkopuolelta, myös ulkomailta. Varsinaisia jäseniä piirillä on noin 6 200 ja toiminta jatkuu monipuolisena jäsenkunnan ikääntymisestä huolimatta.

Piirin toiminnanjohtajana 1985–1990 toiminut **Mauri Tiirikkala** muistelee toiminnan alkuvaiheita: ”Kaksi varsinaista veteraanijärjestystä, Kanta-Helsingin Sotaveteraanit ja Itä-Helsingin Sotaveteraanit perustettiin samana päivänä 26. huhtikuuta 1965. Helsingin Sotaveteraanipiirin perustava kokous pidettiin saman vuoden kesäkuussa. Piirin historiikin mukaan jäseniä näyttää olleen perustamisvuoden lopussa 424.”

Tiirikkala jäi eläkkeelle puolustusvoimien palveluksesta 1968 ja hakeutui hiekan myöhemmin mukaan veteraanitoimintaan. ”Yhdistyksiä oli perustettu lisää ja jäsenistä suorastaan kilpailtiin. Tuolloin useat sotaveteraanit olivat aktiivisesti työelämässä ja veteraanitoimintaan tultiin vasta eläkkeelle päästyä. Toivottavasti toiminta jatkuu vielä vuosia eteenpäin. Tämä työ ei mene hukkaan.”

TEKSTI JA KUVA:
HANS GABRIELSSON

Kenraalimajuri Jan Laukka suorittaa katselmuksen Kaartin Jääkärirykmentin juhla kenttähartautalla. Vasemmalla juhli van Helsingin Seudun Sotaveteraanipiirin puheenjohtaja Pentti Laamanen.

VEHO

ERIKOISEDUSTUKSET

Espoo

SOTILASAPTEEKKI

Helsinki

Karjalan Rakennus ja Maalaus Ky

Puumala

Kovatek Oy

Eno

Metso Minerals Finland Oy

Kolmihaarankatu 3 - 5, 33330 Tampere
puh. 020 484 5200

PERLOS

SOLUTIONS TO CHALLENGES

Hertz

www.hertz.fi

Sotaväen
sopimustoimittaja.
tel. 020 11 22 33
hertz@hertz.fi

Oikaisu

Sotaveteraani-lehden edellisen numeron sivulla 8 julkaistussa ”Norjalaisille talvisodan vapaaehtoisille muistokivi Hietaniemeen” otsikoidussa kirjoituksessa todettiin: ”Toiveen muistokiven aikaansaamiseksi esitti Björn Erik Björnsson”. Toiveen esittäjän oikea nimi on **Björn Erik Björnström**.

John Gustafsson, vapaaehtoinen tykkimestari Ruotsista

John Gustafsson lähti Suomeen talvisodan vapaaehtoiseksi 15. tammikuuta 1940. Kokoontumispaikkana oli Vaasa, jossa tykkimestari otettiin ilolla vastaan. Gustafssonin mukana lähti viisi muuta nuorta uskallikkoa tuntemattomiin olosuhteisiin puolustamaan naapurimaata.

– Tuli sellainen tunne, että minun täytyy lähteä Suomeen antamaan se apu, minä pystyn. En siinä tilanteessa käsittänyt täysin, mihin olin ryhtymässä ja kuinka suurista asioista siinä oli kyse.

Tykkimestari oli mieluinen apu

John Gustafssonilla oli silloin ikää 21 vuotta. Sodan todellisuus tuli hyvin pian vastaan. Se oli melkoinen järkytys.

– Olin Ruotsissa töissä tykistörykmentissä, osasin käyttää tykkejä ja myös opettaa miten niitä käytetään, jo-

ten minut otettiin Suomesa avosylin vastaan. Ruotsin valtio ei mitenkään estellyt nuorten miesten lähtöä naapurimaahan. Se pikemminkin suosi sinne lähtemistä, kertoo Gustafsson.

Tykkimiehenä hän oli etulinjojen takana, mutta tuns silti olevansa tärkeä mies paikallaan.

– Muistan talvisodan huiumat pakkaset, –40 astetta. Päivän aikana ei pystynyt lämmittelemään missään. Ei voinut pitää nuotiotakaan. Ei siellä juuri ruoka-ajosta ehtinyt pitää lukua.

– Pataljoonan komentaja oli hankkinut meille pieniä spriikeittimiä, joilla sai valmistettua lämmintä ruokaa ja juomaa silloin kun taistelutilanne sen salli.

Ylikersantti John Gustafsson oli myös mukana jatkosodassa Kannaksella vuonna 1942.

– Se oli Ruotsin armeijan komppania, mutta taisteli JR 13:n joukoissa. Olin siellä tammikuusta elokuuhun asti ja palasin takaisin kotirykmenttiini tykistön opettajaksi.

Vuoroin vieraissa

Ruotsalaisten vapaaehtoisten yhdistys on paikallisyhdistys, jonka toiminta on melko hiljaista. Yhteiset tapaamiset ovat aina mieluinen kokemus. Nykyisen puheenjohtajan ai-

Hilding Waara (vasemalla) tulkkaa veteraanitoverinsa John Gustafssonin kertomusta. Kummatkin soturit korostavat pohjoismaisen ystävyysmerkitystä.

kana tilanne on piristynyt.

– Olemme käyneet vuodesta 1985 lähtien ruotsalaisten vapaaehtoisten lentäjien muistomerkillä Olkkajärvelä vuosittain, aina 12. tammikuuta laskemassa seppelleen.

– Olemme niin usein käyneet Suomen puolella, että

päätimme vaihteeksi kutsua suomalaiset aseveljet tutustumaan omaan toimintaamme. Parempia ystäviä ei ole kuin sotaveteraanit rajan kummallakin puolella, muistuttaa sotaveteraani John Gustafsson.

ALTTI ARJATSALO

Pirkanmaan Sotaveteraanipiiri 40 vuotta

Viisisataa pirkanmaalaista kokoontui 16. lokakuuta Tampereen Sampolaan juhlistamaan 40 vuotiasta piirijärjestöä. Juhlapaikaksi oli valittu sama sali, jossa Pirkanmaan Sotaveteraanipiiri 700 veteraanin voimin 17.10.1965 perustettiin.

Juhla aloitettiin perinteiseen tapaan tervetulo-toivotuksella piirin puheenjohtajan **Matti Viitasen** toimesta. Hän totesi lukuisien piirin saamien onnittelevien olevan osoitus siitä että tällä työllä on paljon ystäviä. Hän kiitteli piirin perustamiseen vaikuttaneita innokkaita veteraaneja kuten **Heikki Kuistiota, Sakari Sointua, Eino Loikkasta** ja **Oiva Vanhataloa**.

Pitkä taival viralliseen arvostukseen

Toiminnanjohtaja **Seija Vehmas** esitteli kirjoittamansa esikoisteoksen nimeltään *Pirkanmaan Sotaveteraanipiiri – 40 vuotta Veteraaniveljien Yhdyssiteenä*. Vehmas toivoi kirjan antavan lukijalleen kuvan siitä mittavasta työstä, jonka sotaveteraanit ovat joutuneet tekemään veteraaniveljien ja -sisarien elinolojen parantamiseksi. Kirjoittaja mainitsee historiikkia esitelllessään Tampereen olevan koko veteraanitoiminnan alkukoti. Talvisodan jälkeen 1940 maassamme oli joukko-osastopohjaisia yhdistyksiä sekä Suomen Aseveljien

Liiton järjestämää huolto-toimintaa. Valvontakomissio lakkautti sotien jälkeen nämä yhdistykset. Vasta vuonna 1956 työ käynnistyi uudelleen Tampereella. Eri puolille maata perustettiin asunto- ja huoltotoimintaa hoitavia yhdistyksiä, niistä ensimmäinen Tampereelle. Asunto ja Huoltoliitto päätti perustaa yhdyselimen huoltoyhdistyksille ja niin sai alkunsa Suomen Sotaveteraaniliitto.

Aluksi veteraanitoiminnassa arkailtiin julkisuutta, elettiin vielä 1960-lukua, pelättiin kenties Neuvostoliiton puuttuvan asioihin tai Suomessa vallalla olevaa mielialaa pidettä ”mitä sinne sotaan menitte.” Yhteistä talkootoimintaa oli paljon; sillä oli suuri merkitys yhdistävänä tekijänä ja yhteishengen luoja. Talkootoiminnalla oli myös rahallisia avustuksia suurempi merkitys 1960-luvulla, totesi Seija Vehmas. Vasta 1980-luvulla veteraanijärjestöjen painostus valtiota kohtaan alkoi vähitellen tuottaa tulosta eläke- ja kuntoutusasioissa. Valtiovalan arvostus näkyi siinä, että perustettiin kansallinen vete-

raanipäivä vietettäväksi 27. huhtikuuta ja saatiin tammenlehvämerkki kaikkien veteraanien yhteiseksi tunnuksiksi.

Kannattajajäsenten tukea tarvitaan

Tilaisuuden juhlapuhuja, Sotaveteraaniliiton puheenjohtaja **Aarno Strömmer** keskittyi puheessaan järjestön tehtäviin tulevaisuutta silmällä pitäen. Liitto on jo aloittanut elinkaarensa viime vaiheiden suunnittelun. Kyselyn mukaan veteraanit itse haluavat osallistua toimintaan loppuun saakka, mutta tarvitsevat kannattajajäsenten

tukea. On paljon ratkaistavia kysymyksiä ennen kuin järjestö muuttuu perinnejärjestöksi. Aarno Strömmer suhtautuu luottavaisesti tulevaisuuteen, oma järjestö on asialleen omistautunut ja järjestöllä on paljon tukijoita kuten puolustusvoimat, oma naisjärjestö satoine jaostoineen, kunnat, seurakunnat, vapaaehtoiset kansalaisjärjestöt jne. Voimme luottaa siihen, ettemme ole vailla ystäviä ehtoomme viime vuosien vaikeuksissa, sanoi Aarno Strömmer.

Puheiden välissä yleisö sai nauttia musiikista. Panssari-soittokuntaa johti musiikkiyliluutnantti **Vesa Perälä**, **Matti Heinivaho** lauloi **Risto Hiltusen** säestämänä ja Pin-

sion Mieskuoro esitti Pinsiön Pelimannien kera sota-ajan lauluja. Yllätysohjelman esittivät Hopeahapset Karviasla laulullaan ”Kerro lapsille isänmaasta.”

Pasi Alho Sotiemme 1939–1945 Perinneyhdistyksestä totesi loppupuheenvuorossaan veteraanien perinnön olevan maallemme ja kansallemme elintärkeä. Tarvitaan sekä henkisiä että aineellisia voimavaroja, jotta perinne pystytään säilyttämään. Veteraanien luovuttaessa perinneyön muille, tehtävään tulee löytää tekijöitä myös Pirkanmaalla, hän totesi.

RAIJA HINKKALA

Pirkanmaan sotaveteraanipiirin 40-vuotisjuhlaan Sampolaan saapui viitisen sataa veteraania ja veteraanien ystävää.

Veteraaniperinnettä rippikouluun

Pohjois-Pohjanmaan Sotaveteraanipiirin hengellisen työn virikepäivä pidettiin 13. syyskuuta Raahessa. Tilaisuuteen oli kutsuttu yhdistysten hengellisen työn yhteyshenkilöt ja alueen nuorempaa papistoa. Päivän ohjelmassa alustusten ja keskustelujen pohjalta käsiteltiin veteraanien hengellisiä tarpeita.

Vuoden aikana pidettyjen hengellisten tilaisuuksien anti ja tulevaisuuden näkymät olivat yhteisen pohdinnan kohteina.

Raahen seurakunta ja Raahen ja Ympäristön Sotaveteraanit toimivat tapahtuman isäntinä. Päivä aloitettiin kirkkoherra **Veikko Määtän** pitämällä alkuhartaudella Raahen kirkossa. Sankarivainajien muistoa kunnioitettiin käynnillä sankarihautoilla.

Työrupeaman aikana käsiteltiin veteraanien nykyistä elämäntilannetta ja millä tavoin nuoret kokevat veteraanisukupolven. Alueellisten kirkkopäivien toteuttamista pidettiin onnistuneena ratkaisuna. Tulevaisuus puhutti, voimia kirkkopäivien järjes-

tämiseen ei enää löydy veteraaneilta. Matkat tulisi saada lyhenemään. Kysymykseen tulevat pienemmällä alueella toteutettavat tapahtumat.

Veteraanit puhuivat rippikoululeiriläisille Kiimingissä

Yhteistyömuodot, jotka antavat mahdollisuuden veteraaneille tavata nuorisoa, ovat myös rikastuttamassa hengellisiä tilaisuuksia. Tästä hyvä ja malliksi sopiva esimerkki saatiin Kiimingistä.

Veteraanien ja rippikoulu-
laisten kohtaaminen oli rovas-
ti **Juhani Laurilan** alustuksen
aiheena. Hän kertoi miten
Kiimingissä on auennut uusi
mahdollisuus veteraanien ar-
vokkaan perinnön siirtämi-
seksi nuorisolle. Kiimingin

veteraanit ja papisto olivat sopineet kevättalvella, että veteraanit vierailisivat rippikoulu-
luokassa kertomassa elämän-
kokemuksistaan.

Vierailut toteutettiin kahden hengen ryhmissä, molemmissa mies ja lottatehtävissä ollut nainen. Molemmat esittivät omat kokemuksensa sodasta. Kertomukset olivat riittäneet pitämään herpaantumattoman mielenkiinnon yllä. Toisessa ryhmässä oli käytetty havaintovälineinä mm. karttoja. Esityksen aikana rippikoululaiset näkivät kertojan nuorena miehenä, joka selviytyi vuosia vaikeissa olosuhteissa.

Vastuun kantamista elämän vaikeissa tilanteissa

Alustaja totesi, että kotien piirissä sodan kokemukset ovat haalistuneet. Kodin ja yhteiskunnan henki on muuttunut, materiaaliset arvot ovat etusijalla. Rippikoulun opetus-
suunnitelmiin veteraanien

Pohjois-Pohjanmaan sotaveteraanipiirin hengellisen työn virikepäivän osanottajat Raahen kirkon edustalla 13. syyskuuta.

perinnön esittely sopii hyvin. Palvelemisessa on kysymys siitä, että yksilö kantaa oman vastuunsa yhteisistä asioista ja toisesta ihmisestä. Veteraanien esimerkki kertoo juuri vastuusta ja sen kantamisesta elämän vaikeissa tilanteissa.

Veteraanien vierailut olivat rippikoulun ohjelman kohokohtia ja Kiimingissä ol-
laankin valmiita jatkamaan.

Todettiin että käytäntö kannattaisi ottaa yleisesti rippikoulujen ohjelmistoon, niin kauan kuin veteraanit jaksavat vielä olla mukana.

Sisältörikkaan työpäivän päätteeksi hiljennytettiin ro-
vasti **Simo Kaappolan** pitämään hartaushetkeen.

MARTTI LAMMINAHO

Hammaslääkäri
A S E M A
Espoo/Leppävaara p. 5123500

YIT Industria Oy
Varkaus

Hiljentymispäivä veti 400 veteraania Nurmijärvelle

Uudenmaan sotaveteraanipiirin tavaksi tulleeeseen Hiljentymispäivään kokoontui lähes 400 veteraania. Syksyinen messu pidettiin Nurmijärven kirkossa 5. lokakuuta.

Messu oli lämminhenkinen ja pu-
hutteleva kirkko-
tilaisuus, jossa Nurmijärven
kirkkoherra **Jukka Iso-Hert-
tua** toimi liturgina ja piispa
Mikko Heikka saarnasi. Mu-
siikista huolehtivat kanttori/
urkuri **Satu Ranta-Savontie**,
Nurmijärven Kirkkokuoro
ja Puhallinorkesteri. Messun
jälkeen Nurmijärven Martat
tarjoilivat vikkelläkinttuises-
ti ja hymyillen pöytiin Nur-
mijärven seurakunnan tarjo-
aman lounaan.

Kirkkotaulun alla Nurmi-
järven Sotaveteraanien pu-
heenjohtaja **Jarl Arnkil** ku-
vasi suomalaista veteraania
sanoen: ”Ensin hän taisteli
viisi vuotta kuolema kinte-
reillä ja haavoittumisen pelko
aina uhkana paidan alla ja ra-
kensi sitten kodin ja onnellisen
isänmaan. Nyt perintö on
lasten käsissä, meidän ajan
nuorisokasvoi sodassa.” Hän
puhui myös paikkakunnan
suuren pojan **Aleksis Kiven**
vaikutuksesta suomalaiseen
elämänmuotoon.

Nurmijärven kunnan ter-
vehdyksen juhlaan toi kun-
nanjohtaja **Kimmo Behm**.
Oman seurakunnan puheen-
vuoron käytti kirkkoherra
Iso-Herttua. Professori **Eeva
Tapio** palasi juhlapuheessaan
omiin kokemuksiinsa talviso-
dan ajoilta, jolloin oma ja mo-
nen muun suomalaisen lap-

suudenkoti antoi raskaat uh-
rit isänmaan puolesta.

Jousikvartetto Arcon esi-
tykset ja **Raisa Karilaisen**
laulut Ranta-Savontien säes-
tyksellä veivät ajatuksen jon-
nekin, jota emme näe, mutta
joka liikutti mieltä kauniisti.

Juhla päättyi piirin pu-
heenjohtajan **Heikki Talve-
lan** koskettavien päätössano-
jen jälkeen *Maamme*-lauluun
lippujen poistuessaa.

Kuulakkaassa syyssäässä
vaahterat ja koivut kirkon-
mäellä hehkuivat ruskassa.

YRJÖ RÄISÄNEN

**Professori Eeva Tapion juhlapuhe johdatteli jokaisen mie-
liin omat kokemukset yli 60 vuotta sitten.**

Kainuussa uusi veteraanasiamiehen virka

Viime vuodenvaihteessa käynnistynyt hallintokokeilu Kainuussa poiki uuden maakunnallisen veteraanasiamiehen viran, jollaista maakunnan kunnissa ei aiemmin ollut. Kunnissa on toiminut omat veteraanasiamiehensä, jotka huolehtivat oman kuntansa veteraanien asioista. Näiden toiminta jatkuu edelleen. Yhteistyö on käynnistynyt useilla tapaamisilla, kertoi uuden viran hoitaja, maakuntaveteraanasiamies **Reijo Inget** Kainuun veteraanijärjestöjen kirkkopäivillä Kajaanissa.

Maakunnan organisaatiossa maakunnan veteraanasiamies on sijoitettu sosiaali- ja terveysjohtajan alaisuuteen. Tähdellisinä tehtävinä on mm. veteraanien lakisäteisten etuuksien hoitamisen valvonta ja koordinointi yhdessä sosiaali- ja terveyshuollon johdon, kuntien veteraanijärjestöjen ja Kelan toimistojen kanssa.

Veteraanien kotona pärjääminen askarruttaa Kainuussa. Reijo Inget kehottaa veteraaneja hakeutumaan kuntoutukseen. Kainuun osalta rintamaveteraanien kuntoutukseen tuli 300 000 € lisämäärärahaa vuoden alus-

sa tehdyn asetusmuutoksen kautta, jossa kuntoutuksen painopistettä siirrettiin laitostuntoutuksesta päivä-, koti ja muuhun avokuntoutukseen.

Kirkkopäivän juhla jumalanpalvelus

Kirkkopäivän ohjelmanperinteisessä jumalanpalveluksessa Kajaanin kirkossa saarnasi rovasti **Aarne Kyllönen**,

liturgina toimi sotilaspastori **Veijo Lauronen** ja kanttorina oli **Antti Manner**. Päivän ohjelma jatkui Kainuun prikaatilla ruokailulla, sotilaskodin munkkikahveilla ja sotilassoittokunnan esityksillä yliluutnantti **Juha Ketolan** johdolla.

TEKSTI JA KUVA:
ANTTI MANNER

Uudella maakuntaveteraanasiamiehellä Reijo Ingetillä on paljon asiaa veteraaneille.

APUA – VIRTSAKARKAILUA!

Naisten koot 34–56

**Miesten koot 46–62
Myös lasten kokoja ja aikuisille talvimallisto.**

**Tilaa ilmainen esite
Divisalta!**

IncoSan -varmuusalusasut

- miellyttävää 100 % puuvillaa
- huomaamaton, ei hioista
- imukyky jopa 2,5 dl
- erillisiä vaippoja ei tarvita
- pesu 40–95°C asteessa yli 200 kertaa

MediSet vuodesuojat Tranquility teippivaipat

Myynti:

Divisa Oy · Kukkumäenkuja 11 · 02280 Espoo
Puh. (09) 8037 003 · Fax (09) 4559 1021
Kotisivu www.divisa.fi

Jälleenmyynti:

Espoo · Matinkylän Apteekki
Kauppakeskus Iso Omena · Piispansilta 11
Puh. (09) 8676 6450

Helsinki · Ea Terveystieteiden tutkimuskeskus
Yrjönkäytävä FORUM · Puh. (09) 605 829

Jyväskylä · Keski-Suomen Liikunta-Fysio Oy
Väinönkatu 6 · Puh. (014) 4444 200

Kankaanpää · Kuntoutuskeskus Kankaanpää
Kelankaari 4 · Puh. (02) 57 333

Kuopio · Iitu · Haapaniemenkatu 12
Puh. (017) 2620 402

Lappeenranta · Fysio-Eskola Ky
Valtakatu 38 B · Puh. (05) 4516 292

Nurmijärvi · Klaukkalan Apteekki
Lepsämätie 1 · Puh. (09) 2766 950

Oulu · Medituki · Valtatie 57 · Puh. 02074 24400

Rovaniemi · WELLTEEKKI, Hyvä Olo & Terveys
Rovakatu 25 · Puh. (016) 344 099

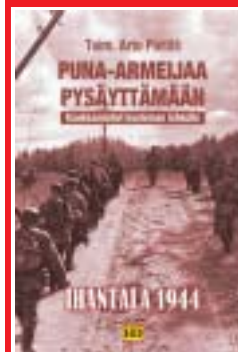
Tampere · Piatekki Oy · Näsilinnankatu 27
Puh. (03) 2121 711

Turku · Ea Terveystieteiden tutkimuskeskus
Yliopistonkatu 28 · Puh. (02) 2322 066

Tmi Marja Juntunen · Puh. (050) 5741 395

Vammala · Tohtorimäen Kuntoutus
Valkamakatu 2 · Puh. (03) 5113 500

Puhuttelevia sotakirjoja!

Toim. Arto Pietilä:
Puna-armeijaa pysäyttämään
- koukkamiehet kuoleman lohkolle

Ihantala kesällä 1944

Kysy myös: Koukkamiehet kolmella kannaksella

Myynti: Kirjakaupat ja Kustannus HD
Kustantajalta suoraan vain 20,- kpl
Yhteishinta: 35,- + postik.

www.kustannushd.fi

p. 050-3639195

PT - Works Oy

Toijala
puh. 040 - 730 7342

VS - Harja Oy

Toijala

MH BETONI

41660 TOIVAKKA, puh. 014-844 8400, fax 014-844 8420

TAPATURMAVAKUUTUSLAITOSTEN LIITTO

TVL on perustettu v. 1920 ja sen toiminta perustuu lakiin. Lakisääteisen tapaturmavakuutuksen yhteiselimenä ja kehittäjänä se

- edistää lakisääteisen tapaturmavakuutuksen eri osapuolien ja toimeenpanojärjestelmän yhteistoimintaa,
- edistää ja ylläpitää korvausjärjestelmän yhtenäisyyttä,
- ehkäisee työtapaturmia ja ammattitauteja,
- huolehtii työtapaturmien ja ammattitautien tilastoinnista,
- kehittää tapaturmavakuutusta ja sen toimeenpanojärjestelmää ja
- toimii vakuutuslaitosten yhteistyöelimenä.

Osoite: Bulevardi 28, PL 275, 00121 Helsinki

Puhelin: (09) 680 401 Faksi: (09) 6804 0389

Sähköposti: etunimi.sukunimi@vakes.fi

www.tvl.fi

Lakisääteistä tapaturmavakuutusta harjoittavat TVL:n jäsenvakuutuslaitokset ovat:

A-Vakuutus Oy	010 5040
Keskinäinen Vakuutusyhtiö Fennia	010 5031
If Vahinkovakuutusyhtiö Oy	010 515 10
Lähivakuutus Keskinäinen Yhtiö	020 522 2111
Maatalousyrittäjien eläkelaitos	(09) 43 511
Pohjantähti Keskinäinen Vakuutusyhtiö	(03) 62 671
Vahinkovakuutusosakeyhtiö Pohjola	010 55 911
Redarnas Ömsesidiga Försäkringsbolag	(018) 29 000
Keskinäinen Vakuutusyhtiö Tapiola	(09) 4531
Keskinäinen Vakuutusyhtiö Turva	(03) 2313 111
Valion Keskinäinen Vakuutusyhtiö	010 381 171
Valtiokonttori	(09) 77 251
Veritas keskinäinen vahinkovakuutusyhtiö	010 550 20
Ålands Ömsesidiga Försäkringsbolag	(018) 27 600

Muistolaatta Padasjoen veteraaneille

Padasjoen kunnan virastotalon edustalle paljastettiin 4. kesäkuuta muistolaatta veteraanien sodasta paluun 19.9. 1944 kunniaksi. Muistolaatan on ideoinut puheenjohtaja Erkki Lehtimäki. Kuvassa airueina kaksossisarukset Hanna ja Juha Liljendahl. Veteraanit vasemmalta: Reino Kartano, Ahti Haapanen ja Urpo Koivukoski.

Laatan teksti:

Marskin veteraanien jyrävä pihakuusi kunniavartiossa ja hyväntahdon viestinviejänä tulevaisuudelle.

"VETERAANIN PERINTÖ – VAPAA ISÄNMAA"

Sotiemme 1939-1945 Padasjoen veteraanit

Kuva: Risto Andelin

Soinin kotirintamamuistomerkiksi kotiseudun peruskalliota

Soinin kirkossa ja kirkkopuistossa vietettiin 18. syyskuuta arvokasta juhlapäivää. Juhlajumalanpalveluksen jälkeen paljastettiin kotirintamamuistomerkki kiitoksen ja kunnioituksen osoitukseksi sotavuosien 1939–1945 aikana sotarintamaa kotirintamalla tukeville ja turvanneille.

Muistomerkki on muistuttamassa nykyisille ja tuleville sukupolville esi-isien ja -äitien työstä, uhrauksista ja uskosta kaikkivaltiaaseen Jumalaan ja johdatukseen.

Juhlassa veisattu Heikki Ahopellon runoilema Isänmaan virsi tuo puhuttelevasti julki Jumalan johdatuksen, äitien ja isien rukoukset sekä kiitollisuuden vapaasta isänmaasta.

– Kotirintama oli se tukipilari, jonka varassa miehet jakoivat sotarintamalla, ja isänmaamme selvisi sodan kurimuksesta itsenäisenä

ja vapaana, todettiin juhlapäivän monissa puheenvuoroissa. Juhlapuheen pitänyt kirkkoherra **Lauri Lempi-**nen totesi, että soinilaisesta peruskalliosta louhittu kivi, joka on palvellut rakennuksen kivijalkakivenä, muistuttaa uudessa tehtävässään muistomerkkinä siitä, että olemme rakentaneet ja haluamme rakentaa koetuille, kestäville arvoille ja kestäville kallioperustalle.

Muistomerkissä on Yrjö Jylhän Taipaleenjoki-runosta otetut sanat: *Unohtain paljon, paljon ymmärtäin se kääntyy lähteilleen, käy ko-*

tiinpäin. Muistomerkkin luovutuspuheen piti **Hillervo Åkerman** ja merkin otti vastaan kirkkoherra Lempinen. Paljastustilaisuuden airuina toimivat **Helvi Jousmäki** ja **Anneli Vakkuri**.

Juhlatilaisuuteen toivat tervehdyksiä kunnanvaltuuston puheenjohtaja **Mikko Rasinmäki**, Soinin Sotaveteraanien puheenjohtaja **Martti Sauramäki** ja Ähtärin, Lehtimäen ja Soinin Kotirintamanaisten yhdistyksen puheenjohtaja **Martti Paa-**vola. Musiikkia esittivät Soinin Soittokunta, Soini-Trio ja **Esa Rinne**, lausuntaa **Senni Virtala** ja säästyksestä vastasi **Sylvi Lempinen**.

TEKSTI JA KUVA:
HEIKKI AHOPELTO

Juhlahetki Soinin kirkkopuistossa: Kotirintamamuistomerkkin otti vastaan kirkkoherra Lauri Lempinen, luovuttajana kotirintamanaisten edustaja Hillervo Åkerman, airuina Helvi Jousmäki ja Anneli Vakkuri kotirintamanaisista.

Metsäkirkkoon Ylipäällikön päiväkäsky

Edessä puheenjohtaja Jussi Kuittinen (vas.) ja Jouko Halmekoski, Metsäkirkon edustalla Asikkalan Sotaveteraanien hallitus.

Asikkalan sotaveteraanit luovuttivat 16. elokuuta **Jouko Halmekoskelle** Ylipäällikön Suomen äideille osoitetun päiväkäskyn Metsäkirkon seinään kiinnitettäväksi. Kirkossa vietetyssä hartaushetkessä puhui lääninrovasti **Raimo Rantala**. Halmekoski rakensi Metsäkirkon omin käsin 20.2.1940 kaatuneen isänsä muistoksi. Tämä 16 istumapaikkaa sisältävä kirkko valmistui kesällä 2004, jonka siunasi tehtävänsä Asikkalan silloinen kirkkoherra.

MAURI TOIVIAINEN

miehelle
Erexo

HERÄTTÄÄ SEKSUAALISTA HALUKKUUTTA

Kliinisessä tutkimuksessa on todettu kuusi viikkoa kestäneen L-arginiinin päivittäisen käytön (miehillä 3000 mg päivässä) parantavan erektion muodostumista ja ylläpitoa. Tämän kautta myös miesten seksuaalinen suorituskyky ja tyytyväisyys sukupuolielämään lisääntyi. Vaikutus tulee erityisen selvästi esiin miehillä, joilla erektiohäiriö johtuu typpioksidin puutoksesta paisuvauskudoksessa. Typpioksidin puutos voi olla seurausta miehen ikääntymisestä.

3000 mg L-arginiinia (6 tablettissa) sekä miehen seksihalukkuutta edistävät potenssipuu-, punaviini- ja chilippuriute. Täydennetty miehelle tärkeillä vitamiineilla ja hivenaineilla.

Erexo-valmisteen on koostanut lääketieteen tohtori Loukas Tatidis. Valmistus ruotsalaisessa lääkevalmistuksessa.

Luontaistuote- ja terveyskaupoista kautta maan.
Markkinoija: Fenno Natura, Tuusula www.fennonatura.fi

Talvinen tervehdys veteraaneille !

Herttua sijaitsee Puruveden rannalla Kerimäellä rauhallisen luonnon ympäröimänä. Tarjoamme laadukasta ja osaavaa kuntoutus- ja virkistystoimintaa viihtyisässä ympäristössä yhdistettynä kodikkaaseen hotellimajoitukseen ja korkeatasoisiin ravintolapalveluihin.

Perinteinen joulu

alk. 258 €/3vrk/2hh/hlö sis. majoitus puolihoitolla, runsas jouluohjelma, aamu- ja iltasaunat uunteineen.

Tammikuun hemmotteluloma

150€/hlö/2vrk/2hh/hlö sis. majoitus puolihoitolla, 2 x osahieronta, 2 x savihoito, aamu- ja iltasaunat uunteineen.

VARAUKSET JA LISÄTIEDOT
P. (015) 769 900, 769 9176
www.herttua.com

Herttua
58200 Kerimäki

Keskon maanpuolustuskerho toiminut aktiivisesti jo yli 30 vuotta

Maanpuolustustyöllä on vahvat perinteet keskolaisessa kulttuurissa. Keskon reserviupseerit juhlivat viisikymppistä taivaltaan viime vuonna, ja jo yli 30 vuoden ajan yhtiössä on toiminut kaikille työntekijöille avoin maanpuolustuskerho. Erityisen suosittuja ovat olleet kerhon järjestämät sotahistorialliset matkat Karjalankannakselle.

Keskon reserviläiset ja maanpuolustuskerho toimivat tiiviissä yhteistyössä. – Kesko on aina ollut sinivalkoinen talo, jonka perusarvona on yhteiskun-

nallisen vastuun kantaminen sekä yhtiönä että yksittäisten työntekijöiden taustavoimana. Näihin arvoihin sopii luonnostaan maanpuolustushengen vaaliminen, Keskon reserviupseerien ja maanpuolustuskerhon puheenjohtaja **Antti Palomäki** kertoo.

Kaikki keskolaiset kuuluvat automaattisesti maanpuo-

lustuskerhoon, kuten Keskon muihinkin vapaa-ajan kerhoihin. Aktiivijäseniä kerhossa on viitisenkymmentä. – Olemme saaneet ilahduttavasti mukaan myös nuorempaa väkeä sekä naisia. Kerhon tapahtumat pyritäänkin suunnittelemaan siten, että ne kiinnostaisivat myös naisia. Esimerkiksi Kansallismuseon Mannerheim-näyttelyssä kävimme sen suuren suosion vuoksi kahdessa erässä, ja 80 osallistujasta enemmistö oli naisia.

Täydessä bussilastissa on matkattu myös sotahistoriallisille viikonloppuretkille, suuntana useimmiten Karjalankannas. Retkien teemat vaihtelevat vuodesta toiseen. Viime kevään retki tehtiin Karjalankannakselle, jossa kerholaiset tutustuivat Karjalan armeijan vaiheisiin kesän 1944 torjuntataisteluissa. Edellisenä keväänä kerho kulki kenraali Adolf Ehrnroothin jalanjäljillä Laatokan länsipuolella. Molempien retkien oppaana oli sotahistorian dosentti, FT **Eero Elfvengren**.

Vapaaehtoiset kertausharjoitukset ovat keskeinen osa Keskon maanpuolustuskerhon toimintaa. Kerran vuodessa pidettävät harjoitukset kerho järjestää yhteistyössä reserviupseerikerhon kanssa. – Yhden lauantaipäivän aikana kurssilaiset kuulevat luentoja turvallisuuspolitiikkaan liittyvistä ajankohtaisista aiheista ja harjoittelevat ammuntaa sekä sotilas- ja ensiaputaitoja, Antti Palomäki selvittää.

Pitkä historia on myös itsenäisyyttä kunnioittavalla kahvihetkellä, jonka maanpuolustuskerho järjestää kaikissa Keskon toimipaikoissa itsenäisyyspäivän alla. Kahvittelun ohella tilaisuuksissa kuullaan juhlapuhe ja usein tarjolla on myös muuta ohjelmaa. Keskon pääkaupunkiseudun toimipaikoissa itseoi-keutettu esiintyjä on jo usean vuoden ajan ollut perinteikäs Tapiolan kuoro.

SEIJA KEMPPAINEN

Keskon maanpuolustuskerholaisia retkeili viime vuoden toukokuussa kenraali Adolf Ehrnroothin jalanjäljillä Käkisalmissa.

95-vuotias sotaveteraani pyöräili 73 km

Mouhijärven Hyynilässä asuva sotaveteraani **Leo Vasara** vietti 95-vuotisjuhlaansa Hämeenkyrön Heiskalla 12. kesäkuuta. Jo ennen juhlia hän oli ajatellut ajavansa merkkipäivänsä tienoilla polkupyörällä Mouhijärveltä Vammalaan, jonne matkaa on 30 km. Unelmansa hän toteutti 15. kesäkuuta.

Apupoikana matkalla pyöräili **Otto Linnikko**, Mouhijärven sotaveteraaniyhdistyksen puheenjohtaja. Pyöräilijöiden keski-ikä oli 80 vuotta. Myös paluumatka pyöräiltiin. Koko matkan pituudeksi kertyi 73 km reitin kulkiessa Sastamalan kirkon ja Pyhän Olavin kirkon kautta Vammalan torille. Lisäkilometrejä toi myös pieni oikotieksi tarkoitettu kiertotie.

Kahvitauot sekä yllätyksellinen ruokailu Mouhijärven rippikoululeiriläisten kanssa Karkussa antoivat lisäpuhtia pyöräilyyn. Unelma toteutui yli odotusten.

Seuraavana päivänä paljon pyöräilyä harrastava Leo Vasara totesi jalkojen olevan paremmassa kunnossa kuin

moniin aikoihin. Syntymäpäivätilille kertyneet 1 170 euroa Leo Vasara lahjoitti Mouhijärven sotaveteraaniyhdistykselle, jonka edusta-

jat ottivat lahjan kiitollisina vastaan päättäen käyttää sen kuntoutukseen ja virkistykseen. – Veljeä ei jätetä.

Leo Vasara (oik.) ja Otto Linnikko Sastamalan aidan vieressä 15.6.

Sundsberg

Merellinen asuinalue Kirkkonummella. **EKE**

SÄHKÖMOPEDIT

Pegasos
3900€

Suoraan maahantuojaalta!
Soita ja tilaa ilmainen esite!
LOM-TUOTE OY puh. 0400-785 105

Tarpan
3500€

Hercules Mini
3200€

Hercules
4650€

CE

Tapio Ketoselle jälleen mestaruus

Turkulainen shakkimestari Tapio Ketonen, 82, on rutinoitunut voittamaan Suomen Sotaveteraaniliiton shakkimestaruuksia jo vuodesta 1991 alkaen, jolloin Leo Kanervan aloitteesta pelattiin ensimmäinen liiton mestaruuskilpailu Viialassa.

Tämän jälkeen Ketoselle on tullut mestaruuksia yhteensä kuusi. Viimeisin mestaruus tuli Suur-Savon Sotaveteraanipiirin ja Mikkelin Shakkikerhon järjestämässä mestaruusturnauksessa 17–21.10 Mikkelisä. Mestaruuksien lisäksi hän on yltänyt neljästi hopeamitaliin ja kerran pronssiin.

Toiseksi shakkimestaruuskilpailussa tuli virolainen **Dimitri Seisler**, 82, jääden 0,5 pistettä voittajasta. Seisler on Suomen jatkosodan veteraani. Palattuaan Viroon 1945, hänet vangittiin ja vietiin vankileirille Siperiaan. Stalinin kuoltua 1953 hänet vapautettiin ja hän pääsi palaamaan takaisin Viroon. Hän on osallistunut mestaruusturnauksiin vuodesta 1994 alkaen.

Kilpailuun saivat osallistua myös muiden veteraaniliittojen jäsenet, mutta mestaruudesta ja muista mitalisijoista pelasivat ainoastaan Sotaveteraaniliiton jäsenet. Kolmanneksi sijoittunut **Erkki Malminen** jäi näin ollen mitalilta. Pronssimitalin sai neljänneksi sijoittunut Sotaveteraaniliiton **Pentti Jalo**. Viides samalla pistemäärällä oli **Esko Kröger**. Viimeisen palkintopokaalin sai kuudenneksi tullut **Oiva Mattila**.

Sama mitalikolmikko pikashakissakin

Turnauksessa pelattiin myös liiton pikashakkimestaruudesta. Mitalistikolmikko oli sama kuin ensimmäisessä kilpailussa. Mitalilta jäänyt Erkki Malminen oli toinen. Palkinnoille pääsivät myös viidenneksi sijoittunut **Oiva Mattila** ja kuudes **Kauko Alamäki**.

Veteraanimajassa Karkia-lammilla, piirin puheenjohtaja **Kalevi Raatikainen** kertoi majan rakentamis- ja perustamisvaiheista. Maja rakennettiin suurimmaksi osaksi lahjoitusvaroin sekä talkootyöllä. Hän kertoi myös että liiton tulevat shakkimestaruuskilpailut pidetään Tuusulan Hyrylässä syyskuussa 2006.

Tilaisuudessa kuultiin **Martti Taipaleen** esittämänä Viron kansallislaulu viroksi Dimitri Seislerin kunniaksi. Viroksi hän oli oppinut laulun 10-vuotiaana kansakoulussa 1936. **Seppo Paananen** lauloi suomalaisen kansanlaulun. **Pentti Jalo** ym. rohkeat uskaltautuivat saunan jälkeen uimaankin syyskylmässä vedessä.

Shakilla ja sotastrategialla monet yhtäläisyydet

Turnauksen päättäjäistilaisuudessa Savon Prikaatin komentaja eversti **Markku Riit-**

Hopealle sijoittunut Viron Dimitri Seisler (oik.) on saanut vastaansa Leo Kanervan.

tinen vertasi erinomaisesti shakkipelin ja sotastrategian monia yhtäläisyyksiä. Molemmissa tarvitaan taitavaa puolustautumista ja hyökkäystä, joskus myös suuria uhrauksia voiton saavuttamiseksi tai aseman säilyttämiseksi. Ennen kaikkea molemmissa tarvitaan syvällistä harkintaa, pitkäjänteistä suunnitelmaa ja taitavaa strategiaa päämäärän eteen.

– Näitä kaikkia ominaisuuksia te veteraanit olette käyttäneet ja tarvinneet sotiemme aikana rintamalla, nyt myös shakkilaudan ääressä, hän totesi.

Eversti Riittinen ja Kalevi Raatikainen luovuttivat pelaajille Suur-Savon Sotaveteraanipiirin lahjoittamat palkintopokaalit ja sotaveteraanimitalit. Kaikki pelaajat ja toimitsijat saivat myös liiton muistomitalin.

Tilaisuudessa luovutettiin myös Sotainvalidien Veljesliiton Uudenmaan piirin pöytästandaarit Suur-Savon Sotaveteraanipiirille, Mikkelin Shakkikerholle, kilpailujen yhteysupseerille yliluutnantti **R. Strömbergille** sekä **Leo Kanervalle**.

Suomen Keskusshakiliiton hopeinen ansiomerkki luovutettiin Leo Kanervalle tunnustuksena Sotaveteraaniliiton mestaruusturnauksien alulle saattamisesta ja pitkäaikaisesta toiminnasta asian parissa.

Aimo Mäenpää luovutti Suur-Savon Sotaveteraanipiirille Mikkelin Shakkikerhon 50-vuotis- sekä 60-vuotishistoriikin.

Iäkkäillä, mutta henkisesti huippuvireillä veteraaneilla on shakkitaidot ja nerokkaat sommitelmat yhä tallella. Kilpailuun osallistui 17 pelaajaa, kaikki 80-vuotiaita tai vanhempia, iäkkäin 85-vuotias **Arvi Kivijärvi** Hyvinkäältä.

Sotaveteraanien joukosta

Tulokset

Klassinen shakki, 6 kierrosta
Miettimisajat 1½+1½ t.

- 1) Tapio Ketonen, Turku 5,0 (6)
- 2) Dimitri Seisler, Viro 4,0
- 3) Erkki Malminen, Lammi 4,5
- 4) Pentti Jalo, Helsinki x) 4,0
- 5) Esko Kröger, Kokemäki 4,0
- 6) Oiva Mattila, Hyvinkää 3,5
- 7) Juha Vienola, Mikkeli 3,5
- 8) Martti Taipale, Helsinki 3,5
- 9) Kauko Alamäki, Toijala 3,0
- 10) Tauno Kiviharju, Karhula 3,0
- 11) Leo Kanerva, Viiala 3,0
- 12) Erkki Tiippana, Hyvinkää 2,5
- 13) Esko Rantala, Eura 2,5
- 14) Arvi Kivivuori, Helsinki 2,5
- 15) Uuno Riski Helsinki 2,0
- 16) Seppo Paananen Toijala 2,0
- 17) Lauri Räisänen, Helsinki 1,0

Pikashakki (16 pelaajaa)

- 5+5 minuuttia
- 1) Tapio Ketonen, Turku 13,5 (15,0)
 - 2) Erkki Malminen, Lammi 12,0
 - 3) Dimitri Seisler, Viro 11,0
 - 4) Pentti Jalo, Helsinki x) 10,5
 - 5) Oiva Mattila, Hyvinkää 10,0
 - 6) Kauko Alamäki, Toijala 10,0
 - 7) Uuno Riski, Helsinki 8,0
 - 8) Pentti Rytönen, Mikkeli 7,0
 - 9) Arvi Kivivuori, Helsinki 6,0
 - 10-12) Martti Taipale, Helsinki 5,5
Leo Kanerva, Viiala 5,5
 - 13) Lauri Räisänen, Helsinki 5,0
 - 14) Juha Vienola, Mikkeli 5,0
 - 15) Esko Kröger, Kokemäki 4,5
 - 16) Erkki Tiippana, Hyvinkää 1,0

poismenneen virolaisen **Kaljo Shultsin** muistoa kunnioitettiin ennen turnauksen alkua hiljaisella hetkellä. Hän osallistui mestaruusturnauksiin vuodesta 1996 alkaen, viimeksi vuosi sitten.

KUVAT JA TEKSTI:
AIMO MÄENPÄÄ

ASIAANTUNTIJAN MATKASSA

TALVISODAN IHME 11.-13.3.
Matkanjohtaja evl Ilmari Hakala

KULTTUURIA JA SOTAHISTORIAA PUOLASSA JA ITÄISESSÄ SAKSASSA 6.-12.4. ja 11.-14.7.

Matkanjohtaja evl Ilmari Hakala

VIIPURIN SAARISTO 16.-18.6. ja 4.-6.8.

Matkanjohtaja evl Ilmari Hakala

TALVI- JA JATKOSODAN TAISTELUPAIKAT PATIKOIDEN KANNAKSELLA 15.-18.6.

Matkanjohtaja evl Jorma Inkinen

LAATOKAN LUOSTARIT VALAMO JA KONEVITSA 6.-9.7.

Matkanjohtaja Esko Lappalainen

RISTEILY LAATOKALLA JA MANNERHEIMIN JALANJÄLJILLÄ PIETARISSA 29.7. - 1.8.

Tali-Ihantala - Käkisalme - Konevitsa - Valamo - Pähkinälinna - Pietari
Matkanjohtaja evl Ilmari Hakala

RISTEILY LAATOKALLA JA SOTAHISTORIAA KANNAKSELLA 28.7. - 31.7.

Tali-Ihantala - Viipuri - Summa - Äyräpää - Käkisalme - Konevitsa - Valamo - Pähkinälinna - Pietari - Valkeasaari
Matkanjohtaja dosentti Eero Elfvingren

KUOLAN JA KALOTIN RUSKALOISTO 6.-12.9.

Matkanjohtaja Teuvo Saharinen

LomaLinja

Aleksanterinkatu 29, 33100 Tampere
puh. (03) 3140 3300, ryhmät (03) 3140 3310
lomalinja@lomalinja.fi, www.lomalinja.fi

Suomalaisille veteraaniyleisurheilijoille 53 MM-mitalia

Suomi on edelleen yksi maailman parhaista maista veteraaniyleisurheilussa. Tästä todistavat viime elo-syyskuussa Espanjan San Sebastianissa pidetyt MM-kilpailut, joista suomalaiset saalistivat 53 MM-mitalia: 21 kultaa, 12 hopeaa ja 20 pronssia. Suomi sijoittui maiden välisessä mitalitilastossa kuudennelle sijalle.

Veteraaniyleisurheilun MM-kilpailuihin osallistui 91 maasta yli 6 000 urheilijaa. Suomella on ollut kansainvälisissä mestaruuskilpailuissa aina vahva edustus vanhimmissa sarjoissa. San Sebastianissakin menestys oli loistava yli 80-vuotiaiden osalta.

Kultamitalisadetta

Erik Eriksson, M80, voitti viisi heittolajien mestaruutta: kuulantönnön, moukarinheiton, keihäänheiton, painonheiton ja heittoviisiottelun. **Aate Lehtimäki**, M85, oli paras pituushypyssä, kolmiloikassa ja keihäänheitossa sekä saavutti hopeaa kuulantönnöstä ja pronssia painonheitosta. **Yrjö Torikka**, M80, juoksi taktises-

ti erittäin järkevästi ja voitti selkeästi 800 ja 1500 metrin juoksut sekä sijoittui toiseksi 400 metrin juoksussa. **Aatos Sainio**, M80, hallitsi puolestaan suvereenisti pituushyppyä, ollen maailman paras ikäluokkansa pituushyppääjä ja kolmiloikkaaja. Tunnettu kirurgi **Olli Kivioja**, M80, voitti hellesäässä juostun maratonin.

Hopeaa ja pronssia

Kurt Byggmästar, M80, saavutti hopeaa 300 metrin ajatuksusta ja pronssia 80 metrin aidoista. **Valto Mäkelä**, M80, sijoittui hopealle kuulantönnössä ja heittoviisiottelussa sekä pronssille moukarin- ja painonheitossa. M80-sarjan 4x100 ja 4x400 metrin viesteistä Suomi saa-

vutti hopeamitalin. Pikavies-tissä kokoonpano oli: Kurt Byggmästar – Aate Lehtimäki – Yrjö Torikka – Aatos Sainio. Ratakierroksen viestissä Sainio juoksi kolmannen ja Torikka ankkuriosuuden.

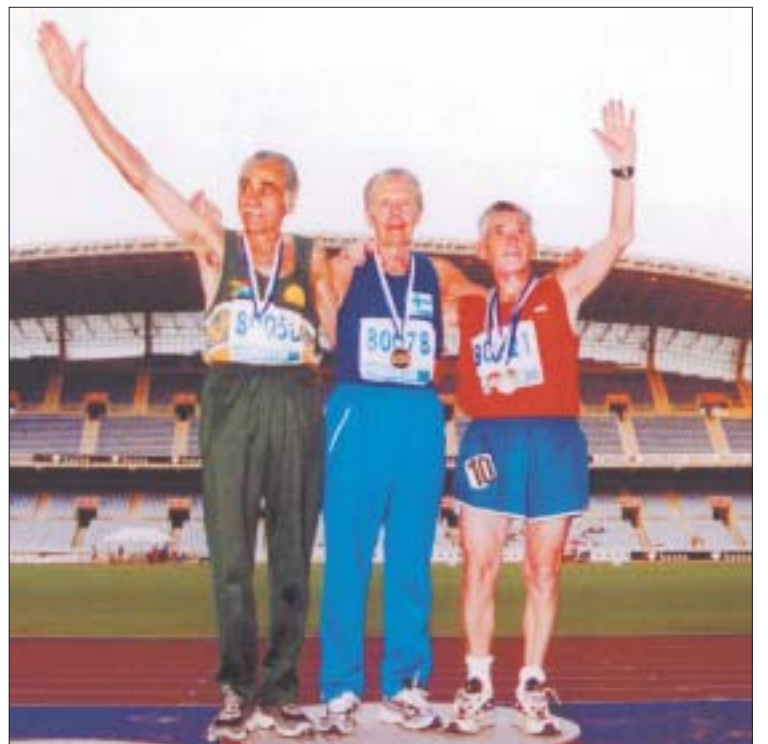
Matti Niemi, M85, saavutti ensimmäisen henkilökohtaisen MM-mitalinsa sijoituksessaan kolmiloikassa kolmanneksi. Niemi on sotiemme veteraani, joka tuli 1980-luvulla veteraaniurheilun pariin jäädessään eläkkeelle Toivakan kunnanjohtajan tehtävästä. Hän on toiminut veteraaniurheiluaattemme palvasieluisena edistäjänä sekä ollut suosittu puhuja ja ahkera kirjoittaja.

Asemasotavaiheen liikuntakasvatus ylläpiti kovaa taistelukuntoa

Monet kunniakansalaisemme ovat kyenneet pitämään terveydestään ja toimintakyvystään hyvää huolta myöhempään aikuisikään saakka. Siihen on vaikuttanut merkittävästi riittävä mää-

Erik Eriksson (oik) ja Valto Mäkelä San Sebastianissa eri-värisine MM-mitaleineen.

1500 metrin juoksun mitalikolmikko. Yrjö Torikka voitti kultaa, hopea meni Etelä-Afrikkaan ja pronssi Chileen. Yrjö Torikka on Keski-Lahden Sotaveteraaniyhdistyksen varapuheenjohtaja. Hän toimi pitkään piirin Jouluviestin toimituskunnan puheenjohtajana sekä oli mukana järjestelmässä Lahden liittopäiviä vuosina 1992 ja 2002.

Veteraanimaratonin maailmanmestari Olli Kiviojan on helppo hymyillä onnittelijoiden otteessa kultamitali kaulassaan.

Suomen suurimman yksityisen silmäsairaalan

kokeneet silmäkirurgit hoitavat harmaakaihinne turvallisesti uusimmalla tekniikalla. Leikkaus kestää noin puoli tuntia, kotiin pääsette samana päivänä. Glaukoomaklinikalla tutkimme ja hoidamme myös viherkaihipotilaita. Toimimme keskellä Helsinkiä, 100 metriä rautatieasemalta.

Lisätietoja ja esitilaukset numerosta 09-251 2500.

Sairaanhoidaja neuvonta puhelin 09-251 25019

HELSINGIN YKSITYINEN
SILMÄ SAIRAALA

Keskuskatu 6, 6.krs, 00100 Helsinki

rä liikuntaa ja urheilua sekä ruumiillinen työ, jota kaikki vanhimmat ikäluokat ovat tehneet. Sotiemme veteraani- en osalta on ollut hyödyllistä se, että asemasotavaiheen aikana liikuntakasvatuksella ja urheilulla oli keskeinen merkitys taistelukunnon ylläpitäjänä. Viime sotiemme aikana Suomen sotilaat olivat hämmästyttävän hyväkuntoisia. Tämä todistaa myös siitä, että asemasotavaiheen liikunta- ja

urheilutoiminta on ollut tasokasta ja hyvin organisoitua. Suomalaisen suuri vahvuus oli myös se, että he selvisivät vaikeissa maasto-olosuhteissakin erinomaisesti, kun lähes kaikille miespuolisille kansalaisillemme luonnossa liikkuminen oli vielä tuolloin luonnollinen asia.

KUNTO VIIRU
Suomen Veteraaniurheiluliiton
puheenjohtaja

ÅLANDSBANKEN
www.alandsbanken.fi

Helsinki • Espoo • Tampere • Turku
Parainen • Vaasa • Ahvenanmaa
Puh. *0204 29 011

Sotaveteraani elää muistojensa parissa

Sotaveteraani Tauno Kreku (85) viettää veteraaneille tyypillistä, seesteistä ja muistorikasta elämää Lapin läänin Tervolassa. Taakse ovat jääneet lapsuusvuodet, sotavuosien kokemukset ja niiden jälkeinen maanviljelijän työ. Vuosi sitten tapahtuneen vaimon menetyksen jälkeen arkipäivän täyttävät yksinäisyys, taloustyöt ja muistorikkaat elämykset, joihin hän usein palaa.

Tauno Kreku syntyi 1919 viljelijäperheeseen Tervolassa. Lapsuusvuosien ja kansakoulun jälkeen hän sai 20.1.1939 kutsun suorittamaan asevelvollisuuttaan Toijalan koulutuskeskukseen, aselajiksi oli määrätty kenttätykistö. Alkukeväästä koulutus jatkui vielä Peipohjassa, josta kesällä tuli siirto Kokemäen kautta Muurolaan, lähelle Rovaniemeä.

”Saimme aseiksemme kahdeksan kaliberiset pikavivärit, mutta tykkejä meillä ei silloin vielä ollut”, Tauno Kreku kuvailee sotilasuransa alkutaivalta. ”Oleskelu Muurolassa oli koulutusta, odottelua ja valmistautumista siihen mitä, tuleman pitää.” Kesän jälkeen joukkoyksikkö siirrettiin sieltä Kemijärvelle. Asevelvollisuusajaksi oli tuolloin kaksi vuotta, mutta palvelusaika jatkui sen jälkeen liikekannallepanona.

Tositomiin

”Alkuvuodesta 1941 olimme siirtyneet Sallan Märkjärvelle ja perustaneet sinne asemat, kun jatkosota kesällä 1941 syttyi”, Tauno Kreku muistelee. ”Nyt meillä oli jo omat tykitkin, tosin vanhat

jäykkälavettiset. Aina kun tykillä ampui, siirtyi se paikasta pari metriä taaksepäin. Tästä syystä tykin taakse rakennettiin puusta vinoteline, jotta tykki laukauksen jälkeen valuisi takaisin ampuupaikkaansa.” Näistä asemista ei osasto kuitenkaan vielä ampunut vaan siirtyi lähemmäksi taistelulinjoja. Tykki oli 5” ja sen kantomata 20 km.

”Herroilla oli hullu tavoite, katkaista Sallasta itään Neuvostoliittoon johtava tie, vallata neuvostoliittolaisten tykit ja antaa niillä vauhtia perääntyvälle vihollisjoukoille”, Tauno Kreku ihmettelee. ”JR 12 hyökkäsi ja meidät mukaan lähetetyt tykkimiehet sen mukana. Vastarinta oli yllättäen niin kovaa, että jalkaväki joutui perääntymään ja tykit jäivät sillä eräa valtaamatta. Herrojen suunnitelma oli pettänyt.”

Operaation aikana Kreku sai silmänsä jotakin ulkopuolista ”töhnää” niin, että näkö alkoi hiljalleen heiketä. Tauno lähetettiin sairaalalle Pietarsaareen ja sieltä edelleen sotilassairaalaan Seinäjoelle. Seitsemän hoitoviikon jälkeen tykkimies palasi takaisin rintamalle.

”Marraskuulla 1941 etenimme Karhun asemalle, joka oli jo Neuvostoliiton aluetta. Siellä oli myös saksalaisia joukkoja, mutta siitäkin huolimatta jouduimme vetäytymään takaisin Märkjärvelle ja sieltä edelleen Kajaaniin”, Kreku kertoo. ”Monien vaiheiden jälkeen tulimme loppujen lopuksi Karhumäkeen.” Oli kevät 1942 ja asemasodan aikaa. Vaikka rintama olikin kovin hiljainen niin tykistöasemia vaihdettiin lähialueella moneen kertaan.

Törnin sissikomppaniaan

Vuoden 1943 alusta Tauno Kreku sai siirron **Lauri Törnin** sissikomppaniaan. Sissikoulutus oli lähinnä hiihtoja suunnistusharjoitusta ja päivittäiset harjoittelumatkat olivat noin 20 km:n mittaiset. Tuohon aikaan Tauno Kreku ryhtyi pitämään ”Sotamiehen taskukirjaa”, johon hän merkitsi muistiin päivittäiset tapahtumat. Koulutusjakso jatkui maaliskuun puoliväliin, jonka jälkeen vuorossa oli ensimmäinen tärkeä operaatio.

”Menimme linjojen läpi, 20 kilometrin päähän vihollisen selustaan. Siellä tehtävämme oli tuhota noin 20 sotilaan tukikohta”, Tauno Kreku kertoo. ”Tehtävä kuitenkin epäonnistui, kun tukikohtaa lähestyessämme laukesi pari miinaa. Olimme paljastuneet ja jouduimme lähtemään pakoon. Takaajon aikana onnistuimme väijytyksestä tuhoamaan 20

Tauno Kreku ottaa usein esille ”Sotamiehen taskukirjan” ja palauttaa sieltä taas mieleen yksityiskohtaisia muistoja eri tapahtumista.

miehen vihollisjoukon.” Keväällä 1944 Tauno Kreku palasi takaisin omaan yksikköön.

Tykistön tulenjohto sijaitti aina linjojen tuntumassa, jossa johtovuorossa olevat sotilaat olivat kaksi viikkoa ja palasivat sitten lepovuoroon tykistöasemaan. Paikka oli tällä kertaa turvallinen sillä vihollinen ampui tykistöasemaan vain pikkukranaatteja. ”Ollessani tekemässä polttopuita tuli lähelleni sellainen ”pikkukranu”, joka tietenkin räjähti ja sain siitä sirpaleita ihon alle selkään ja käsiin”, hän toteaa.

”Neuvostoliiton suurhyökkäyksen aikana, syyskesällä 1944, jouduimme taas perääntymään. Monien eri siirtymisen jälkeen päädyimme Ihantalaan”, Kreku toteaa. Tuli välirauha ja kotiuttaminen alkoi. Pohjoisen miehet marssivat Kajaaniin ja sieltä Ranuan ja Pudasjärven kautta lähelle Sodankylään ja vasta sieltä kotipaikkakunnilleen. Tervolan miesten kotiuttaminen tapahtui Tervolassa, Lapinniemen koululla.

Totuttautuminen siviiliin

Sodan päätyttyä Tauno Kreku toimi maanviljelijänä aina vuoteen 1982, jolloin siirtyi eläkkeelle. Päivätyönsä ohella hän toimi aktiivisesti Tervolan Sotaveteraaniyhdis-

tyksessä, muun muassa johtokunnan jäsenenä. ”Järjestimme juhlia ja osallistuimme myös naapuriyhdistysten järjestämiin tilaisuuksiin. Myös kesäretket kuuluivat jokavuotiseen toimintaan”, hän kertoo.

Vaikka Tauno Kreku onkin jäänyt pois yhdistyksen johtokunnasta, jatkaa hän edelleen aktiivisena jäsenenä osallistuen yhdistyksen järjestämille retkille sekä paikallisiin juhliin ja kerhotoimintaan. Viime kesänäkin hän oli mukana kirkkopäivillä Kuusamossa ja Kansallisilla Veteraanipäivillä Torniossa. Kerhotoiminnasta hän nostaa esiin seurakuntakodissa kerran kuukaudessa tapahtuvan kokoontumisen, jossa on aina mukana 40–50 osanottajaa.

Tauno Kreku on jo monesti osallistunut veteraanikuntoutukseen. Ensimmäisen kerran hän oli kuntoutuksessa Peurungassa 1983 ja viimeisen kerran Oulun Edenissä 1996. Viime vuodet hän on pitäytynyt paikallisessa kuntoutuksessa. Hän on korkeaan ikään nähden edelleen hyväkuntoinen, huolehtii itsestään ja kodistaan sekä seuraa tiiviisti maailmanta-
pahtumia.

MATTI VÄRRI

Tervolan Sotaveteraaniyhdistyksen toimivuus on turvattu. 55 veteraanijäsenen lisäksi yhdistykseen kuuluu peräti 88 kannattajajäsentä. Puheenjohtajana toimiva Heikki Frantti ja sihteeri Kauko Koivusipilä ovat tapaamiskäynnillä Tauno Krekun luona.

Sadat veteraanit Kymenlaakson syystapahtumassa

Elimäen kirkkoherra Osmo Puhakka (oik. takana) kertoo Tolkkilan kartanon historiasta. Edessä piirin puheenjohtaja Olavi Eronen (vas.) ja toiminnanjohtaja Toivo Hartikainen vartioivat palkintopöydän antimia.

Kymenlaakson Sotaveteraanipiirin syystapahtuma veti puoleensa edellisvuosien tapaan sadoittain veteraaneja. Elimäen Tolkkilan kartanossa heitä oli 1. syyskuuta koolla 465. Tapahtumaa suosi myös ilmojen haltija. Osanottajat osallistuivat kilpailuihin leikkimielellä, seurustelivat ja ottivat aurinkoa.

Päivän pääkilpailussa luontopolulla kolme naista ja yksi mies keräsi 14 pistettä maksimin ollessa 15. Joukkuekilpailun voitti Hamina-Vehkalahti, naisten sarjan **Hilkka Pekkilä** Elimäeltä ja miesten sarjan **Veikko Andersson** Kouvolasta. Päivän-avauksessa puheenvuoron käyttivät Elimäen Sotaveteraanien puheenjohtaja **Paavo Kalkela**, piirin puheenjohtaja **Olavi Eronen** ja toiminnanjohtaja **Toivo Hartikainen**. Ennen palkintojenjakoa kirkkoherra **Osmo Puhakka** kertoi seurakunnan omistuksessa olevan Tolkkilan kartanon historiasta.

Päivän kilpailutuloksia

Luontopolku, naiset: 1. Hilkka Pekkilä 2. Orvokki Kangas 3. Pirkko Vuorinen 4. Salli Tilli 5. Mirjam Kimmo (160 osanottajaa).

Luontopolku, miehet: 1. Veikko Anderson 2. Arvo Lehtomäki 3. Matti Kangas 4. Arvo Maijala 5. Olavi Lumme (126 osanottajaa)

Luontopolun joukkuekilpailu: 1. Hamina-Vehkalahti 2. Elimäki 3. Kouvola 4. Virolahti 5. Kuusankoski ja Iitti.

Petankki, naiset: 1. Berit Jokinen 2. Alli Punttila 3. Eila Forsström.

Petankki, miehet: 1. Paavo Kalkela 2. Eino Kukkola 3. Päiviä Jäkälä

Tikanheitto, naiset: 1. Kirsti Myllylä 2. Siviä Peltola 3. Laila Porkka

Tikanheitto, miehet: 1. Börje Broas 2. Jaakko Kotonen 3. Kauko Vainikka

KUVA JA TEKSTI:
ERKKI VITIKAINEN

Kotirintaman naisille muistomerkki Savitaipaleelle

Kotirintaman naisten muistomerkin paljastusjuhla Savitaipaleella pidettiin 16. heinäkuuta kauniin helteisen sään vallitessa. Tilaisuus alkoi Sisko Taalikaisen vaskiyhtyeen puhaltamalla fanfaarilla ja Taisto Taalikaisen johtaman Savitaipaleen mieskuoron kajauttamalla Sillanpään marssilaululla.

Savitaipaleen sotaveteraaniiyhdistyksen viettäessä 35-vuotisjuhliaan ja veteraanikirjan ”Olinhan siellä minäkin...” julkistamistilaisuutta, kysyi silloinen puheenjohtaja **Hugo Savolainen** juhlapuheensa yhteydessä, milloin tulee naisten vuoro. Ajatus jäi elämään ja on nyt toteutunut kivisen muistomerkin muodossa.

Muistomerkkitoimikuntaan ovat kuuluneet veteraanien edustuksen lisäksi kunnanjohtaja **Veli Nummela**, kirkkoherra, **Ossi Hjerppe**, sekä **Kaarina** ja **Eero Vainikka** Sorvikivi Oy:stä. Muistomerkin tekijänä toimii paikakuntalainen kivialan yritys, jonka taidon tuotteita on mertenkin takana. Muistomerkin reliefin on tehnyt viitasaarelainen taiteilija **Heikki Räsänen**.

Taloudellisen tuen saamiseksi käännyttiin yhteisöjen, paikallisten yritysten sekä yksityishenkilöiden puoleen. Yhdistyksen oman osuuden

ja keräyksen tuoton avulla hankkeen noin 9 000 euron budjetti tasapainottui.

Muistomerkin paljastuspuheen piti Hugo Savolainen ja lopuksi laulettiin yhteisesti Isänmaan virsi.

Savitaipaleen maatalousnaisten tarjoilemien kahvien jälkeen mieskuoro viritti runsaslukuisen juhlayleisön hartaaseen tunnelmaan. **Tuula Heiskanen** oli valinnut lausuntaesitykseensä Kiveä ja Helena Anhavaa. **Maire Taalikainen** esitti kaksi Merikannon laulua. Juhlapuheessaan rehtori **Markku Tani** kertoi sotiemme vaiheista ja sodan kotirintaman naisille aiheuttamista moninaisista toimita. Hän toi esille, ettei mikään armeija kykene puolustamaan maataan ilman kotirintaman takaamaa huoltoa ja henkistä tukea. Sota ei ollut ohi vielä aseiden vaiettuakaan, vaan edessä oli jälleenrakentaminen, onnellisimmissa tapauksissa kotiutetut veteraanit mukana.

Kunnan tervehdyksen esitti kunnanjohtaja Nummela tuoden esille miten nykyaikana sotia vastaavissa kriiseissä asetusten mukaan kunnilla on johtava osuus. Seurakunnan tervehdyksessä kirkkoherra Hjerppe totesi, että kotirintaman toiminnassa yhdistyivät saumattomasti rukous ja työ, niitten voimasta kotirintama kesti. Päätösanat lausui **Veikko Korhola**. Säestyksistä vastasi kanttori Johanna Salmela. Yhteislauluna laulettiin *Karjalaisten laulu*.

Savitaipaleen kirkkopuistossa on nyt jyrävä muistomerkki välittämässä rauhan ajan sukupolville viestiä ihmisiltä, joista suuri osa on jo poissa keskuudestamme. Kun muistopaaden takaosan teksti ”Kotikontujen tienoita tervehtien...” on veteraanien, silloisten soturien, tervehdys kotirintamalle, on julkisivun äiti-lapsi -aiheinen reliefi viittaamassa valoisaan tulevaisuuteen, kuten Hugo Savolainen paljastuspuheessaan korosti.

TEKSTI:
KYÖSTI PARVIAINEN
KUVA: AIMO HJERPPE

Kotirintaman naisten muistomerkin paljastustilaisuudessa puheen piti Hugo Savolainen, kuvassa vasemmalla.

Insinöörioppilastalo Oy

Tampere
Isännöitsijä Matti J. Mäkelä
0400-637 402

KÄRCHER OY

Yhdistyksen puheenjohtaja Viljo Sahlstén antaa viime hetken ohjeita yhdistyksen sihteerille, Raija Wecksellille amiraali Jaakko Smolanderin myhällen kuunnellessa.

Puustelli toteuttaa

Sinun
keittiö-
unelmasi.

www.puustelli.com

NYKYAIKAINEN LÄÄKÄRIKESKUS JOENSUUN YKKÖSKORTTELISSA

Leikkaussali

Erikoislääkärien
vastaanotot

Laboratorio

ite

Lääkärikeskus
Siltakatu 10 A 3.krs
80100 JOENSUU
Puh. (013) 126 901
ajanvaraus@ite.fi
www.ite.fi

RETKIKOHTEEKSI KISAKALLION URHEILUOPISTO

Näkemisen ja kokemisen arvoinen
paikka luonnon keskellä:

- yhdistysten retkipäivät
- veteraanien hyvän olon viikot
- yhdistysten kokoukset
- Seniori-klubi
ja paljon muuta....

Meillä syöt hyvin, liikut ja harrastat
monipuolisesti.

– Soita ja pyydä tarjous!
puh. (019) 315 1225/Suvituuli Louhi
tai (019) 315 11/vaihde
asiakaspalvelu@kisakallio.fi

TERVETULOA!

KISAKALLION URHEILUOPISTO

Kisakalliontie 284, 08360 LOHJA
PUH. (019) 315 11, FAX (019) 315 1290
www.kisakallio.fi

Naantalin Seudun Sotaveteraanit juhli 40-vuotistaivaltaan

Naantali on Varsinais-Suomen kolmanneksi suurin sotaveteraaniyhdistys. Varsinaisten jäsenten määrä on 300 ja kannattajajäseniä on 50. Kolme yhdistyksen jäsentä on ollut jäsenenä alusta alkaen, Kauko Tamminen Merimaskusta, Feeliks Koslonen Naantalista ja nykyisin Turussa asuva Eugen Vasilijev.

Juhlapäivä alkoi hartaus-
hetkellä Naantalin luos-
tarikirkossa. Juhlakan-
sa kuuli kappalainen **Ensio
Ruskovuon** ja kanttori **Kari
Vuolan** lahjaksi yhdistykselle
valmistaman virsisoolon, jon-
ka Laivaston Soittokunnan
Jari Koiviston lauloi.

Narvan marssin tahdissa
kirkkokansa asteli sankari-
haudoille. Yhdistyksen pu-
heenjohtaja **Viljo Sahlstén** ja
sihteerit **Raija Wecksell** las-
kivat havuseppeleen sankari-
patsaalle. **Merttu Huoponen**
ja **Uuno Laakso** laskivat sep-
peleen Karjalaan jääneiden
muistomerkillä.

Kauneinta ja parasta sotaveteraaneille

Naantalin kylpylässä aseve-
lihengessä vietetty perhejuh-
la kokosi yhteen täpötäyden
salillisen, runsaat 200 sotave-
teraania puolisoineen. Kutsu-
vieraina oli vuosikymmenten
aikana yhdistystä tavalla tai
toisella tukeneita kuntien,
seurakuntien, liikelaitosten
ja veljesjärjestöjen edustajia
sekä luonnollisesti puolustus-
voimien, rajavartiolaitoksen
sekä alueen medioiden pää-
toimittajat.

Sotaveteraaniliiton tavoitteiden toteutuminen

Tervetuliaispuheessaan yh-
distyksen pitkäaikainen pu-
heenjohtaja, asessori Viljo
Sahlstén muisteli yhdistyk-
sen alkutaipaleita. Alussa
pyrittiin rahattomina toteut-
tamaan Suomen Sotavete-
raaniliiton tavoitteita, joista
useimmat on nyt saavutettu.
Puheenjohtajan sanoin, “lä-
hes kiitettävästi”. Toteutu-
neita tavoitteita ovat sotave-
teraanien sosiaaliturva ja val-
tion kuntoutus, joka nykyään
jousta veteraanien tarpeiden
mukaan. Laitoskuntoutuksen
rinnalle ovat tulleet avo-
ja kotikuntoutus. Veteraani-
en asunto-olot ovat ainakin
tydyttävät, useimmat asuvat
kodeissaan ja vielä veteraani-
en yhteiskunnallinen arvos-
tus on kiistämätön. Näin ei
ole ollut aina.

Lisäksi Sahlstén ylpeänä
luetteli yhdistyksen isoja ai-
kaansaannoksia: jäsenmat-
rikkeli, sotilaspatsas, sodassa
olleiden muistelmista koottu
teos, jotka kaikki ovat pysy-
vää veteraaniperinnettä par-
haimmillaan.

Musiikkia, puheita ja tanssia

Laivaston Soittokunta on mu-
siikkikapteeni **Timo Kotilai-
sen** johtamana voittamaton.
Kun laulusolisteiksi vielä as-
tuvat **Tuija Saura** ja **Jari Koi-
visto**, on musiikkinautinto
täydellinen. Puoli tuntia van-
haa ja vähän uudempaa mu-
siikkia saa muistot elämään.

Juhlapuheen piti vara-
amiraali **Jaakko Smolan-
der**. Puheessaan hän ihasteli
Naantalin seudun sotavete-
raanien yhteishenkeä, joka
ilmeni jo perustamisvaihees-
sa, kun seitsemän kunnan
miehet yhdessä sopuisasti pe-
rustivat yhdistyksen. Samat
miehet ja naiset Naantalista,
Merimaskusta, Rymättyläs-
tä, Maskusta, Askaisista ja
Lemusta sekä Velkualta ko-
koontuvat edelleen yhteen
vähintään kerran kuussa.
Merkittävää on alueella ve-
teraanilippujen paljous, joka
kunnalla on omalla vaaku-
nalla somistettu lippunsa
ja lisäksi yhteinen, jossa on
kaikkien kuntien vaakuna.

Amiraali Smolander toi
onnittelutervehdyksen myös
puolustusvoimain komenta-
jalta, amiraali **Juhani Kas-
kealalta**.

RAIJA WECKSELL

Laivaston muistomerkillä kunniaa tekivät havuseppeleen laskeneet yhdistyksen jäsenet Kai Peltonen ja Hans Peussa, Rajavartiolaitoksen päällikkö, vara-amiraali Jaakko Smolander ja komentaja Pentti Niskanen.

Pohjois-Karjalan piirin naistoimikunta 35 vuotta

Pohjois-Karjalan naistoimikunta Rokualla 35-vuotisjuhlansa merkeissä. Kuva: Eeva Nieminen

Pohjois-Karjalan Sotaveteraanipiirin nais-toimikunta juhlisti 35-vuotista taivaltaan järjestämällä retken Rokualla 19–20.8. Naistoimikunnan I puheenjohtaja **Hely Teittinen** kertoi toiminnan alkua ajoista, jolloin isänmaallisiin järjestöihin liittyminen vaati rohkeutta ja innostusta. Vuonna 1970 perustettuun naistoimikuntaan on kuulunut 14 naisjaostoa, jois-

ta ensimmäisiä olivat Joensuu ja Juuan naisjaostot. Naisjaostot ovat eri tavoin pyrkineet tukemaan sotaveteraanien toimintoja olojensa kohentamiseksi. Piirin jokaisessa kunnassa toimii nykyisin veteraanien avustuspalvelu. Muista etuisuuksista mainittakoon mm. ateriapalvelut, bussi- ja terveyskeskusmaksut, parivartiot toiminnan tehostumisen sekä avustamiset kirk-

ko- ja juhlatilaisuuksissa. Naistoimikunnassa on kiitollisena todettu yhteistöiminnan sotaveteraanipiirin kanssa sujuneen merkittäväällä tavalla. Myös sisarhenki on ollut käsinkosketeltavaa ja voimia antavaa, totesi naistoimikunnan puheenjohtaja **Helvi Viertomies**.

ANTTU KANKAANPÄÄ

Ässä-rykmentin perustamisen 66. vuosipäivä

Ässä-rykmentin (JR 11) perustamisen 66. vuosipäivää 13.10.2005 suosi kaunis syysää. Perinteinen muistotilaisuus Ässän patsaalla alkoi klo 13 Kaartin signalistin soitettua alkufanfaarin. Kallion kirkkoherra Esa Siljamäki johdatti patsaalle kerääntyneet Ässä-veteraanit, kutsuvieraat ja muun yleisön hiljaiseen hetkeen muistamaan viime sodissamme kaatuneita.

Ässä-rykmentin perinnetoimikunnan jäsen **Hanna-Liisa Ryti-Erkinheimo** lausui patsaspuheensa lopuksi: ”Meidän jälkipolvien tehtävä on huolehtia siitä, että suomalaiset aina muistavat kuinka täpärällä itsenäisyytemme säilyminen oli ja miten suurin uhrauksin miehet ja naiset yhtä lailla taistelutantereilla kuin kotirintamalla puolustivat maatamme ja kansaamme. Ilman molempien rintamien valtavaa voimain ponnistusta Suomi tuskin olisi selvinnyt.

Hanna-Liisa Ryti-Erkinheimo on kolmannen polven ässäläinen. Hänen isoäitinsä, Tasavallan presidentti **Risto Rytin** puoliso rouva **Gerda Ryti** oli aktiivisesti mukana, kun Ässä-Rykmen-

tin Naiset ry keräsi varoja sosiaaliseen huoltotoimintaan. Hanna-Liisa Ryti-Erkinheimon isä **Niilo Ryti** palveli jatkosodan Ässä-rykmentissä rykmentinkomentajan lähetätiupseerina.

Seuraavaksi laskettiin patsaalle seppeleet ja kukkatervehdykset: Ässä-rykmentti, Helsingin kaupunki, Kaartin Jääkäri-rykmentti, Kaartin Pataljoona, Kaartin perinnetoimikunta, vapaaehtoiset maanpuolustusjärjestöt sekä aseveljet ja ystävät. Kaartin signalistin iltasoitto päätti patsastilaisuuden.

Perustamispäivän muistotilaisuus jatkui asevelitapaamisen merkeissä Helsingin Työväentalon Paasitornissa, jossa nautittiin perinteistä Ässän soppaa palanpainikkeineen. Lisäksi nähtiin

ja kuultiin Ässä-rykmentin tiedottajan **Reino Janhusen** koostama diaesitys rykmentin historiasta ja perinnetoiminnasta.

Jalkaväkirykmentti 11 perustettiin talvisodan kynnyksellä

Pääosin Helsingin suomenkielisistä reserviläisistä muodostettiin liikekannallepanossa 13.10.1939 jalkaväkirykmentti 11, lempinimeltään ”Ässä”-rykmentti. Siinä oli runsaasti Suomen Valkoisen Kaartin kantahenkilökuntaa. Suuri osa reserviläisistä oli saanut sotilaskoulutuksensa SVK:n riveissä ja ollut samoissa kertausharjoituksissa Niinisalossa 1937. Se oli ilmeisesti yksi perustava tekijä ”Ässän” miesten vahvaan yhteishenkeen.

Sodan sytyttyä 30.11.1939 alkoi peräänantamattomien torjuntataistelujen kausi, jota kesti helmikuun 1940 puolivälin tienoille. Painopiste oli naapurilohkolla Summassa. Ässä määrättiin taistellen ja viivyttaen vetäytymään

Muistijälki etsii veteraanien muistelutekstejä

Muisteluihin liittyviin omakustanteisiin, kurssisiin ja elämäkertoihin suuntautunut osuuskuntapuitteissa toimiva Muistijälki etsii veteraanien muistelutekstejä tulevaa kirjaa varten. Tavoitteena on kerätä veteraanien tarinoita jälkipolvia varten.

Muistijälki toimittaa ja julkaisee veteraaniantologian, johon on koottu veteraanien omakohtaisia muistoja. Se etsii kirjaa varten lyhyitä, 1-5 liuskan mittaisia kirjoituksia: sota-aikaa kuvaavia muisteluja, pohdiskeluja, mietelmiä tai runoja. Kirjoitusten toivotaan kuvaavan henkilökohtaisia kokemuksia sodasta. Minkälaisiin tilanteisiin jouduit? Miltä kokemuksesi tuntuvat näin jälkikäteen muisteltuna? Mitä teit asemasodan aikana? Teitkö puhdetöitä? Mitä teit lomillasi? Mitä ja miten olet kertonut sodasta lapsillesi tai lapsenlapsillesi?

Kirjoitus voi olla uusi tai vanha, kunhan sitä ei ole aiemmin julkaistu. Myös toisen tekstiä voi lähettää pyytämällä lupa kirjoittajalta.

Myös valokuvia otetaan kirjaan kuvan ottajan luvalla. Muistitieto palauttaa alkupe-
räiset kuvat nopeasti takaisin. Kirjaa varten Muistitie-

don tutkija tai toimittaja voi myös tehdä haastatteluja.

Muistijälki tekee omakustannusperiaatteella haastatteluihin perustuvia elämäkertoja sekä muisteluun liittyviä kirjoja, toimien myös omakustannekirjailijoiden apuna kirjanteon kaikissa vaiheissa.

Kirjoituksia ja valokuvia voi lähettää osoitteeseen: Muistijälki /Remes, Talonpojantie 11, 21870 Riihikoski tai sähköpostilla : maki.remes@pp.inet.fi

Tiedusteluihin vastaa Pekka Remes, p. 0400-802 284. Lisätietoa verkkosivulta www.muistijalki.com.

Hanna-Liisa Ryti-Erkinheimo puhuu Ässän patsaalla Alli Tryggin puistossa rykmentin 66. vuosipäivän muistotilaisuudessa 13. syyskuuta. Kuva: Reino Janhunen

pääasemasta Ylä-Sommeen ja Viipurinlahden saarten kautta jätse rannikkolinjal-

le mantereella. Näissä taisteluissa rykmentti kärsi raskaimmat tappionsa.

JR 1:n veteraanit kesän 1941 hyökkäystiellä

JR 1:n Perinnekilta järjesti veteraaneille ja heidän omaisilleen matkan Karjalan Kannakselle 6–8. syyskuuta teemalla JR 1:n Jatkosodan hyökkäys- ja asemasotavaihe. Kohokohdaksi muodostui rykmentin muistomerkin paljastaminen Lempaalan Pappilanniemen kirkkomäellä.

Seitsemäntoista JR 1:n ja neljä muuta veteraania omaisineen ja kutsuvieraineen, kaikkiaan 74 henkeä, ylittivät 6. syyskuuta rajan Svetogorskissa, josta reitti jatkui Antrean ja Sairalan kautta Räisälään ja yöksi Terijoelle. Sieltä kohti Sakkolaa ja Lempaalaa, jossa lähes koko joukko majuri **Janne Mäkitalon** yksityiskohtaisen esityksen jälkeen kiipesi Munakukkulalle.

Valmistelupartiomme oli loppukesästä valmistellut Kytäkukkulan ja Munakukkulan välisen kosteikon yli kunnolliset pitkospuut ja helpon reitin kukkulan laelle. Mutta kun ensimmäinen Ykkösen veteraani tuli kosteikon yli, jatkoi hän suoraan jyrkintä rinnettä ylös ja muut perässä.

Lempaalaan JR 1:n kärkeä hyökkäsi III P. Sen oikealla puolella I P ja edelleen

siitä oikealle II P. II P:n kärkeä hyökkäsi Kiltamme puheenjohtajan **Manne Salosen** joukkue. Joukkue valtasi Munakukkulan 7.9.1941 kuluessa. Lempaalassa alkoi JR 1:n asemasotavaihe, joka päättyi 19.5.1943.

Askeettinen monumentti

Matkamme koskettavin hetki koettiin, kun JR 1:n veteraanit ryhmittäytyivät muistomerkin paljastamistilaisuuteen 7.9. Lempaalan Pappilanniemen kirkkomäellä.

Tilaisuuden aluksi kirkkoherra **Esko Haapalainen** piti hartauden. Sen jälkeen rykmentin veteraani **Mikko Haakana** lausui ykkösen veteraanien tervehdyksen sanoen mm: ”Olemme kokoontuneet muistelemaan aikaa jolloin monet meistä ja monet joukostamme poistuneet vietimme näissä maisemissa.

Olemme siirtämässä muistoa silloisista tapahtumista tulevillekin sukupolville. Muistomerkin rakennelmaksi valittiin kaksi tuhotun kirkon kivijalkaan kuulunutta kivi-paatta. Näistä saatiin askeettinen ajanhammasta uhmaava paikalliseen historiaan liittyvä muistomerkki”.

Rykmentin seppelipartio, **Veikko Hämäläinen, Martti Parkkonen** ja **Onni Kivistö**, laski havuseppeleen muistomerkillä kunnioittaen JR 1 aseveljien muistoa.

Kymen Sotilasläänin ko-

mentaja, eversti **Juhani Kääriäinen** toi tilaisuuteen puolustusvoimien tervehdyksen todeten mm: ”Te annoitte meille kaikille omakohtaisen ja konkreettisen esimerkin siitä, miten elämä pitää elää, tarvittaessa oman etunsa uhraten suuremman päämäärän puolesta”.

Tilaisuuden päättänyt kansanedustaja ja Karjalan Liiton puheenjohtaja **Markku Laukkanen** sanoi: ”Tänään haluamme erityisesti muistaa heitä, jotka olivat kirjoittamassa pientä Suo-

mea kansainväliseen tietoisuuteen kansakuntana, jonka selviytyminen sodista ei perustunut sotakoneistoon eikä materiaaliseen resurssiin, vaan lujaan tahtoon ja henkiseen voimaan puolustaa kaikkein tärkeintä.

Kertokaa niistä kunnianpäivistä, elämästä ja kokemuksista täällä jossakin, nählästä, vilusta ja pelosta. Kertokaa, jotta me nuoremmat emme unohda, millä hinnalla Suomea on voitu rakentaa vapaana ja tasavertaisena kansakuntana läntisten sivistysmaiden joukkoon”.

JUKKA VAINIO

JR 1:n Veteraaneja Lempaalan Pappilanniemen muistomerkillä. Kuva Mikko Haakana.

JALAT MAASSA

Warma - 8

liukuesteet
nastoilla

Warma - 7

liukuesteet
korkoon

Warma

piikkikumi
kävelykeppiin

Myynti: suutarit, apuvälinekauppiat

RUOTOISTENMÄKI OY

Lemuntie 4 D, FIN-00510 Helsinki
Tel. (09) 753 1845, fax (09) 719 030

”Ei oikeutta maassa saa, ken itse sit ei hanki.”

Molemmat isoisäni menivät nuorina perheenisinä sootaan vuonna 1939. Heistä ensimmäisen ase vaimeni muutaman kuukauden päästä verentulvahdukseen. Sodasta hän sai palkaksi yhden menetetyn keuhkon ja painajaiset. Toinen heistä jatkoi soitaansa matkaansa paleltunein varpain, kunnes pääsi sodan

päätyttyä takaisin palaneeseen kotikyläänsä. Elämä oli alettava alusta, kodit rakennettiin uudelleen ja pellot aurattiin. Parikymmentä vuotta sodan jälkeen toinen heistä kuoli toisen sinnitellessä yhdellä keuhkollaan hieman pidempään. Toista en ehtinyt tavata ollenkaan ja toisen kuoppaa rinnassa aina ihmetelin. He olivat sotainvalidi ja ”ohi ammuttu” rintamamies, joista erityisesti jälkimmäisen aseman kehitystä käsitellen pro gradu -tutkielmassani ”Ei oikeutta maassa saa, ken itse sit ei hanki.” Rintamamiesten ja rintamanaisten sosiaalinen asema poliittisena kysymyksenä ja sen kehittäminen valtiovalan toimesta vuosina 1965–1987.

Työssäni keskeisintä on ollut tutkia valtiovalan toimenpiteitä rintamamiehiä ja rintamanaisia kohtaan. Mitä sosiaalipoliittisia toimenpiteitä heihin aikojen kuluessa kohdistettiin tai haluttiin kohdistaa ja miten toimenpiteet koettiin veteraaniryhmässä? Näitä asioita on tarkasteltu lainsäädännön kehityksen, puolueiden

aktiivisuuden sekä veteraanijärjestöjen toimenpiteiden avulla. Koska veteraanien sosiaalista asemaa tutkittaessa ei voida ohittaa yhteiskunnassa kulloinkin vallalla ollutta yleistä ilmapiiriä, tutkin myös sen mahdollista vaikutusta veteraaniasioihin.

Kun rauhanliikkeiden ja vasemmistoradikalismien aikoihin veteraanien sosiaaliseen asemaan alettiin kiinnittää huomioita, ei ollut itsestään selvää, että veteraaniasiat tulisivat puolueiden ohjelmiin ja heihin kohdistettavista sosiaalipoliittisista uudistuksista mainittaisiin hallitusohjelmissa. Veteraanien sosiaalisen aseman parantamista on edesauttanut Suomen kehittyminen hyvinvointivaltioksi, minkä vuoksi veteraanilainsäädäntö on kulkenut käsi kädessä yleisen sosiaalipoliittisen kehityksen kanssa. Tutkimukseni mukaan yleisellä ilmapiirillä ei näin ollut juuri vaikutusta lainsäädännön kehitykseen. Suomessa vallitsi melkein koko tutkitun ajanjakson hyvä taloudellinen tilanne 1970-luvun lamavuosi-

lukuun ottamatta, mikä osaltaan vaikutti myönteisesti veteraanien sosiaalisen aseman kehitykseen. Erityisen merkittävässä asemassa olivat veteraanijärjestöt ja puolueiden yhteiskunnassa tapahtuneiden sisä- ja ulkopoliittisten muutosten vuoksi vuodelta lisääntynyt tuki.

Veteraanit ovat monimuotoisena ryhmänä vaikuttaneet suomalaisen yhteiskunnan arvoihin monella tapaa. He ovat myös tuoneet esille piilostaan yhteiskunnan kipupisteet vaatimalla olemassa olonsa oikeutusta sukupolvena, joka teki sen, minä katsoi velvollisuudekseen ja oikeaksi.

TAIJA NIVA

Sotaveteraanien tuki- ja perinnesäätiö on tukenut Taija Nivan pro gradu -tutkielman valmistumista. Tutkielman jäljennös on saatavissa Taija Nivalta 5 euron hintaan. Osoite: Isokatu 39 A 19, 90100 Oulu. Puhelin 040-820 2824

Työtä lähellä ihmistä

Suomen lähi- ja perushoitajaliitto
Ratamestarinkatu 12 • 00520 Helsinki
puh. (09) 2727 910 • fax (09) 2727 9120
www.superliitto.fi • etunimi.sukunimi@superliitto.fi

Vietä perinteinen JOULU!

Täysihoidolla
4 – 6 vrk, esim. 4 vrk alk. 210 €/hlö.
Veteraanialennus 16 €/jakso

Tiedustelut ja varaukset p. 040 549 7457

LOMAKESKUS RAUHALA

Saprantie 6, 43270 KALMARI
Saarijärven keskustasta n. 16 km tie n:o 13 Kokkolan suuntaan

UK 60 vietti 61. vuosijuhlaansa

”K uusikymmentä täyteen on tullut, ilon rannalla haikeus on...” Näin alkaa UK 60 tunnussävel, jonka sanat puheenjohtajamme **Ville Ojaniemi** kirjoitti 1944. Joka vuosi hän vetää meitä kurssilaisia tarmokkaasti kokoon kurssin päättymispäivänä. UK-kurssi vietti 9. syyskuuta 61. vuosijuhlaansa.

UK 60 vaalii vuosittain upseerikouluaikojen muisto- ja tapaamisineen Helsingissä, joita ovat juhlistaneet arvokkaat kunniakäynnit marsalkka Mannerheimin ja muiden sotasankarien haudalla. Ville Ojaniemen sotilasura ja elämänsä kaikkineen olisi kertomisen arvoinen, mutta hän

itse vaatimattomana miehenä antaa mieluummin tekojen vastata miehen arvosta. Vuosijuhla puhuu taas puolestaan.

UK 60 on ainoa reserviupseerikurssi, joka oli sijoitettu Santahaminaan, maasotakoulun tiloihin. Kurssia suunniteltaessa oli vihollisen hyökkäysvaihe kiivaimmillaan. Sota päättyi aselepoon juuri ennen kurssin alkua. UK 60 kurssin harventuneella osanottajamäärällä on luonnollinen syy: sankarien rivit harvenevat siirtyen aikaan muistojen joukkoon.

NIILO NIKKU &
TAPANI JAAKKOLA

Muistelu Hangon motista

T alvisodan loputtua Suomi joutui luovuttamaan Neuvostoliitolle sittemmin ”Hangon motiksi” nimetyn alueen, jonka takaisinvaltaus jatkosodan alussa aiheutti veriset taistelut.

Erään diplomaatti-tilaisuuden yhteydessä vanha venäläinen upseeri kertoi noista ajoista Virossa toimivalle Yhdysvaltain suurlähettiläälle **Melissa Wells**’lle oman kiintoisan kokemuksensa. Heillä oli Hangossa tosi raskaat oltavat; ainoa viihdyke radion lisäksi oli jokailtainen elokuvaesitys. Se olikin omalaatuinen kokemus, sillä heillä oli vain yksi filmi katsottavanaan. Illasta toiseen sitä katsottiin ihastellen. Elokuva oli *The Great Walz* ve-

näjänkielisin tekstityksin. (Suomessa esitettynä *Unohdumaton valssi*). Pääosassa oli kuuluisa virolainen laulajatar **Miliza Korjus**.

Elokuva oli suuri menestys myös Suomessa juuri ennen talvisotaa. Kun venäläiset lopulta karkotettiin Hangosta, otti valistusupseerina toiminut kertoja filmikelat sisältävän metallilaatikon mukaansa. Nyt filmi on Pietarissa Sotamuseon kokoelmissa. Tämän tarinan kertoi alekirjoittaneelle äskeisellä Suomen vierailullaan nyt jo eläkkeellä oleva suurlähettiläs, joka on Miliza Korjusen tytär.

UOLEVI LASSANDER

Täin torjunnasta sota-aikana

Sotaveteraani-lehdessä (3/05) Lauri Haiko tiedusteli, käytettiinkö kamferia sodan aikana yleisemminkin täin torjuntaan. Kamferin käyttö tarkoitukseen oli aivan yleistä Syvärillä ja ainakin 22 alueella. Torjuntakeinon keksijää en tiedä.

ARVI ULVAS

Luettuani Sotaveteraani-lehdestä Lauri Haikon kirjoittaman jutun täiden torjunnasta kamferin avulla, kerron omasta torjuntamenetelmä-

tä, minkä vanhempi veljeni minulle neuvoi.

Saatuani puhtaat alusvaatteet, etsin jostain muurahaispesän. Pengoin pesän yläosan hajalle suututtaen muurahaiset. Tietysti ne alkoivat puolustautua tavallaan. Levitin alusvaatteet pesän päälle, kunnes ne olivat kosteat muurahaissuihkusta. Ei takuulla tarvinnut käydä täijähtia niin kauan kuin näin käsitellyt alusvaatteet olivat yllä.

RAY RINTA

Viipuri ja Suomen kohtalonkysymys

Eräs sitkeä väärinkäsitys on toistunut vuosikymmeniä Viipurin nopeaa menetystä 1944 koskevassa asiassa. Tuon ajan tapahtumia käsitelleissä tutkimuksissa hyväksytään edelleen, että tiedettiin mitä oli tulossa. Toistaiseksi puuttuu tutkimus, joka toisi esille, miksi ei voitu kertoa sitä mitä tiedettiin.

Risto Arkimiehen televisiossa esitetty dokumenttiohjelma aiheesta oli laadukas. Siinä esiintyneet viipurilaiset olivat katkeria tuntien itsensä petetyiksi. Tunnetta ei ole syytä vähätellä, mutta ratkaisujen laajempi ymmärtäminen tuonee hieman lohtua koetulle vääryydelle. Silloisessa tilanteessa ei voinut kertoa kaikkea mitä oli pakko tehdä.

Viipurin Havin valleilla loistava laulaja lauloi illalla 9. kesäkuuta *Kerran viel’*-laulun. Paikalle olleelle **Lauri Jäntille** elämäys oli unohtumaton. Jäntti toimi sodan viime vaiheessa Ps.D:n patterinpäällikkönä. Hän oli patterinsa kanssa Tienhaarassa 20. kesäkuuta seuraten läheltä tapahtumia.

Jälkiviisaiden on aiheellista tutustua Jäntin kirjoittamaan teokseen ”Viipurin viimeinen päivä kesällä 1944” (WSOY 1964). Kirjan loppupäätelmä kestää tänäkin päivänä; vastuu ylivoimaisesta tehtävästä langetettiin eversti **Armas Kempin** harteille.

Tämän kirjoittaja toimi armeijan lähettinä Viipurissa kesällä 1944. Se herätti kiinnostuksen selvittää mm. miksi asuntomme Pellervonkatu 10:ssä jäi sellaiseksi kuin asukkaat olisivat olleet ostoksilla Punaisenlähteen torilla. Majurina Aunuksessa toimissaan isäni sanoi minulle jouluna 1943, että tämä jouluku on viimeinen tällä seudulla. Äitinikin oli lottana ollessaan kuullut varmasti enemmän kuin siviiliväestö.

Käpykaarti ja propaganda

Seurauksiltaan tuhoisin puukonisku armeijamme selkään annettiin 20. elokuuta 1943, kun lähetystö **Ragnar Furuhjelm**, **J.W.Keto** ja **Mau-no Pekkala** jättivät 33 kansalaisen allekirjoittaman kirjeen tasavallan presidentille **Risto Rytille**. Viestinä oli, että irrottautumisesta sodasta on ryhdyttävä tutkimaan viipymättä. Ministeri **Väinö Tanner** ilmoitti puolueensa kokouksessa, että toivomukselta puuttuu kokonaan re-

aalinen pohja. Vahinko oli kuitenkin ehtinyt tapahtua. Länsivaltojen propaganda-myly sai kiitollisen kohteen. Kehityksen suunnasta kirjoittaa **Jukka Kulomaa** kirjassa ”Käpykaartiin” (Painatuskeskus 1995). Ruotsin lehdistössä karkuruudesta kirjoitettiin avoimesti ja englantilaisen radiopropaganda lupaili loikkareille työpaikkoja aina Amerikkaa myöten. Ruotsiin menoa kuvailtiin sieltä tulleissa kirjeissä pääsyä helvetistä taivaaseen, jossa tulijoille luvattiin uudet vaatteet hammasharjaa myöten. Käpykaartilaisten määrä ei noussut missään vaiheessa merkittäväksi, vaikka ”laivaliikenne” Pohjanlahden ylitse sai hetkittäin liiketoiminnan muodon. Suurelta osalta ruotsinkielisessä 17. divisioonassa karkuruus sai vakavia piirteitä. Kotiväkeä kehoitettiin siirtymään Ruotsiin ja luvattiin tulla perässä. Armeijakunnan komentaja kenraa-

limajuri **Aarne Blick** puuttui asiaan kovalla kädellä.

Hyökkäyksen torjuminen kohtalonkysymys

Marsalkka **C.G.E. Mannerheim** sanoi henkilääkärilleen **Lauri Kalajalle**, että ennen kuin tämä sota on loppu, venäläiset tekevät hirvittävän hyökkäyksen maahamme ja kohtalomme riippuu siitä pystymmekö torjumaan hyökkäyksen. Miksei karjalaisille ja koko kansalle kerrottu mitä on odotettavissa? Nykyisen vapaan Suomen onneksi. Kysymyksessä ei ollut pelkästään Karjalan heimo vaan koko Suomen kohtalo. ’Pelastukoon ken ehtii’-tunnelma odotti oven takana.

Hetkittäisen romahduksen jälkeen armeijamme henki on kuitattavissa yhdellä lauseella: johan on p...ele ellei toppaa.

Muistini mukaan ainoastaan akateemikko **Paavo Haavikko** on poikennut yleisestä tulkinnasta arvellen marsalkka Mannerheimin ”pelanneen” uhkapeliä ja jättäneen kaiken yhden kortin varaan.

YRJÖ RANTANEN

valintatalo^v

I H M I S E N H Y V Ä K S I

Palvelumme veteraaneille:
Laitos- ja avokuntoutus
Laitohoito kuntien
maksusitoumuksilla

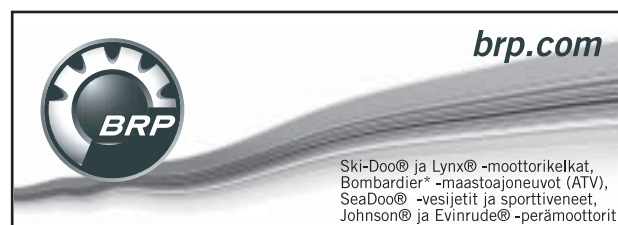

TAUKOKANGAS

www.taukokangas.fi

Markku Ristavaara Ky
Riihimäki

**Maanrakennus
Javanainen**
Riihimäki

**Roin Tili - ja
Veropalvelut Ky**
Rovaniemi

**LVI - Asennus
Petri Tuisku**
Rovaniemi

Martti Tattari Ky
Ruovesi

**Salon / Halikon
Korisuojaus Oy**
Salo

**Salon Isännöinti ja
Kiinteistö Ky**
Salo

Nurmilaukas Ky
Savitaipale

Itä- Suomen Hinaus Oy
Savonlinna

MPT Kuljetus Oy
Savonlinna

Toivalan Konepaja Oy
Siilinjärvi

KoneNeliö Oy
Siilinjärvi

Kuljetus Nupponen Oy
Sipoo

Sifatek Oy Lasibox
Sipoo - Box

**Korjauspalvelu
M.Salminen**
Somerniemi

Kourla Oy
Somerniemi

Kuljetusliike Jari Romu
Somero

**Rakennuspalvelu
Jari Vartiainen**
Somero

Konehuolto P. Orenius Oy
Suolahti

Evox Rifa Oy
Suomussalmi

**Huovinrinteen
Upseerikerho**
Säkylä

**Monirakennus
Juha Metsäpuro**
Säkylä

TEVELLA

Åkerlundinkatu 3, 33100 Tampere
Puh. 03-380 5300, fax 03-380 5353
e-mail: myynti@tevela.fi
www.tevela.fi

Kaukajärvi-

OSUUSKUNTA
ISA Keskenkatu 9
PL 7, 33711 Tampere
Puh. (03) 2890 111

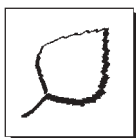
Maxstar Oy
Tampere

Pinodix Oy
Tampere

**Kuljetusliike
P. Sandelin Ky**
Tampere

MP - Nostot Oy
Tampere

**Remonttimies
Heikki Hamari**
Tervola

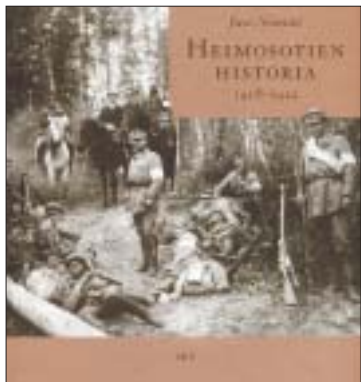
TIISTENJOEN OSUUSPANKKI
Kuortaneentie 1506, Tiistenjoki
Puh. 06-433 7400

**Tikkakosken
Taksikuljetus Oy**
Tikkakoski
puh. 0400 - 541 096

Kuljetusliike Osmo ja Jarkko Kokko Ky Joensuu	Maalausliike Jari Tarkkonen Ky Joensuu	Bjelkos Oy Jorvas
Kone-Benkku Jorvas		Erka Oy Järvenpää
Insinööritoimisto Peltomäki Oy Järvenpää	Insinööritoimisto Geohorisontti Oy Järvenpää	VM-TEAM OY Jääli
Muurauspalvelu Raimo Halonen Jääli	Sähköasennus Erno Peltonen Kaarenkylä	ATK-Palvelu E. Aaltomaa Kangasala
 KANKAANPÄÄ	P.Sutinen Ky Karhula	AJL-Components Oy Karkkila
Parkettiasennus Mauri Kuivakangas Oy Karstu	Findeist Protein Oy Kaustinen	PR-Trukit Oy Kemi
Suomen Vibrakone Oy Kerava	T:mi Joel Puranen Kerava	ProfeCons Oy Kerava
Metsäpalvelu Tuomo Turunen Keskijärvi	Kesälahden Maansiirto Oy Kesälahti	Rakennus Planet Oy Kirkkonummi
Farbo Team Oy Kirkkonummi	Rakve Kirkkonummi	Rakennusurakoitsija Jarmo Kaikkonen Kiuruvesi
Hiekkapuhallus ja Maalaus K.Koivula Oy Hännisentie 2 , 66530 Koivulahti puh. 06 - 3460 402	RV Line Oy Ab Kokkola	Rakennuspalvelu K.Myllymäki Kokkola
Puutekniikka Kalle Aho Koski	Huoltomix-Palvelut Kotka	Mattila Kouvola Oy Kouvola

Kirjat

Heimosotien tavoitteet ja tulokset

Jussi Niinistö: Heimosotien historia 1918-1922. ISBN 951-746-687-0. SKS:n toimituksia. Hämeenlinna 2005. 307 sivua.

Kirjan nimi ei viittaa Suomen heimojen muinaisiin kahakointeihin, vaan itärajamme takana sekä Virossa ja Inkerissä käytyihin itsenäistymissotatoimiin neljän vuoden aikana 1918-1922. Teoksen kirjoittaja toteaa, että näistä taisteluista on jo aiemmin kirjoitettu yli tuhat kirjaa tai artikkelia. Nyt ilmestynyt teos pyrkii täyttämään kaikki olennaiset tapahtumat sisältävässä historiassa paikkansa yleisteokseksi. Tämän tavoitteen kirja yli 300 sivulla täyttääkin. Se on runsaasti kuvitettu – vanhojen kuvien painotekninen työ on ilahduttavan korkeatasoista – ja sotaretket on kuvattu selkein, pelkistetyin kartoin.

Näiden sotaretkien luonne ja omaleimaisuus käy lukijalle hyvin selväksi kirjoittajan omaksumasta kirjoitustavasta. Milloin

se on lennokasta, milloin hyvän tahtoisen ironista, milloin taas kiittävää ja kunnioittavaa, kuten Viron kohtaloita kuvattaessa. Kirjavat tapahtumat antavat runsaasti aiheita monenlaiseen kerrontaan, kun nuoret joukot, usein 16-21-vuotiaista koostuneet joukot usein kiirehdyttiin viemään huonosti suunnitelluille sotaretkille puutteellisesti koulutettuina, huonosti aseistettuina ja varustettuina sekä hataran huollon varaan jätettyinä.

Vastustajista oli usein lähes olemattomat tiedustelutiedot, joten yllätyksenä eteen tulleet kahakat saivat nuoret soturit pakokauhun valtaan. Esiintyi karkuruutta ja turhautuneet johtajat irtisanoutuivat tehtävistään. Kouliintuneista johtajista olikin pulaa, vaikka jääkärit osallistuvatkkin, joko komennettuina tai vapaaehtoisesti, näihin sotatoimiin. Niinpä olikin mahdollista, että vieraan valtion kersantti yleni näissä taisteluissa everstiksi. Ei ollut helppo johtaa joukkoja, joiden riveissä oli tulisieluisia idealisteja, mutta myös moraaliltaan ala-arvoisia seikkailijoita.

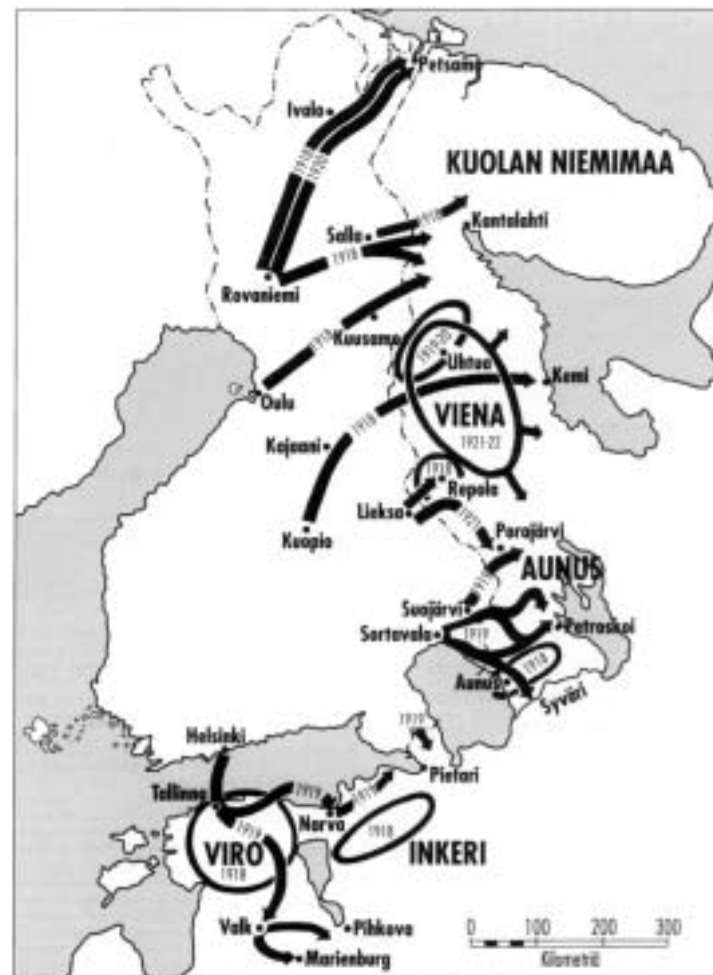
Kirjan sisältöä elävöittävät ns. tietolaatikot. Keskeisistä tai omalla tavallaan erikoisia kohtaloita kokeneista henkilöistä on laadittu lyhyitä kiinnostavia henkilöhistorioita, jotka on ”laatikoina” sijoitettu teoksen yleiseen kerrontaan.

Teos ei ole pelkästään näiden sotaretkien ja taistelujen kuvausta, vaan myös heimosotien historiallisten taustojen selostusta ja pohdintaa. Lukijalle mm. selvenee, että tapahtumilla on runsaasti kansainvälisiä ulottuvuuksia. Rajanaapurit – ei pelkästään Venäjä vaan myös Norja ja Ruotsi sekä suurvallat valvoivat valpaasti etujaan ja puuttuivat asioihin. Niinpä kirjan laajasta paikannimihakemistosta käy mm. ilmi, että Englanti mainitaan sen 32 sivulla, Saksa 22 sivulla ja Venäjä 64 sivulla. Jostain syystä Viro ei laisinkaan esiinny paikannimihakemistossa.

Itse Karjalan kansa tuntuu olleen enimmäkseen ymmällään. Heimotunteet vuorotellen vahvistuivat ja heikkenivät. Kulloisiakin valloittajia tervehdittiin sen mukaan, mitä niillä oli muassaan tuliaisina. Tuliaisissa painoivat nälkää ja kaikkea puutetta näkevien heimokansojen keskuudessa enemmän tavara kuin aatteet.

Tavoitteet ja tulokset

Kirjoittaja toteaa, että heimosotien idealistisena taustana oli Suomen puolella kalevalainen heimoromantiikka. Sitä esiintyi vaihtelevasti myös heimokansojen keskuudessa. Se antoi voimaa itsenäisyys- tai autonomiapyrkimyksille. Näitä tavoitteita vastusti sekä punainen että valkoinen Venäjä. Taustalla piili myös sotilaallisia näkökohtia. Kirjoittaja

katsoo, että heimosotia voidaan pitää osana Suomen itsenäisyystaistelua: rajan takana piilevä potentiaalinen uhka haluttiin minimoida puskurijärjestelyillä. Heimosodista olivat kiinnostuneita myös tahot, jotka olivat laatineet laskelmia uusien alueiden tarjoamista taloudellisista mahdollisuuksista.

Sotien saavutettuina tuloksina kirjoittaja mainitsee ensimmäisenä Viron itsenäistymisen ja Petsamon liittämisen Suo-

meen vaihtokauppana Repolasta ja Porajärvestä. Tarton rauhanneuvottelujen yhteydessä sovitut Itä-Karjalan autonomia ja Inkerin kulttuuriautonomia jäivät tyhjiksi sopimuspykäliksi. Tulos oli siis laiha. Kirjoittaja kuitenkin kartuttaa tulospuolta toteamalla, että myöhemmissä sodissa menestyksellä hyödynnetty sissitaktiikka ja kaukopartiotoiminta saivat kokemusperäiset oppinsa heimosodissa.

AARNO LAMPI

Yritysjohtajalla oli myös sotatiensä

Keijo K. Kulha: Mies ja vuosisata – Pääkonsuli Aarne Koskelon tarina 1900-1998. Gummerus Kustannus Oy; Gummerus Kirjapaino Oy, Jyväskylä 2004. ISBN 951-20-6397-2. 382 sivua.

Elämäkertateoksissa käsitellään yleensä julkisuutta kosolti saaneita henkilöitä. Aarne Koskelo vältteli julkisuutta. Mittava elämäntyö pääosin metsäteollisuuden ja ulkomaankaupan johtamistehtävissä sekä yrittäjäys eritoten Kaukomarkkinat Oy:ssä ovat kuitenkin jättäneet hänet monen aikalaisen mieleen merkittävänä talouselämän vaikuttajana. Vielä vähemmälle huomiolle kuin rauhan vuosien aikaansaannokset ovat jääneet hänen sotavaiheensa. Niissä on kuitenkin paljon sellaista, joka on kiinnostavaa laajemmaltikin

kuin hänen oman henkilökuvansa osalta.

Tammikuussa 1918 Aarne Koskelo (Lindgren) ilmoittautui Sysmän suojeluskunnan harjoituskouluun. Hän osallistui joukkueen varapäällikkönä ja päällikkönä Lusin ja Mouhun rintaman taisteluihin. Palvelustodistuksissa hänen todetaan täytäneen käskyt pelottomasti ja osoittaneen suurta urheutta.

Kuukauden verran ennen talvisodan alkamista Pitkäranta Oy:n toimitusjohtaja, suojeluskuntaväpeli Koskelo kutsuttiin Raja-Karjalasta Helsinkiin sotatavarustusneuvoston sihteeriksi. Neuvoston esikuntapäälliköksi määrättiin eversti Paavo Talvela. Neuvoston puheenjohtaja, kenraali Rudolf Walden tunsikin kummankin vanhastaan.

Itsenäisyyspäivänä 1939 ylipäällikkö Mannerheim määräsi Tolvajärven–Ilomantsin suun-

nan taisteluja varten muodostettavaksi Ryhmä Talvelan. Talvela muisteli komentajatehtävänsä alkamista seuraavasti: ”Lähdin siis autolla päämajaan ja mukaan liittyi – tekisipä mieli sanoa miltei puoliväkisin – ystäväni Aarne Koskelo, josta sitten tuli adjutanttini koko talvisodan ajaksi.” Sodan alkaessa Koskelo oli ylenetty reservivänrikiksi.

Karjalankannaksen torjuntataistelujen ongelmien johdosta ylipäällikkö määräsi 8.2.1940 Talvelan päämajan yhdysupseeriksi II armeijakunnan esikuntaan ja 20. helmikuuta alkaen III armeijakunnan komentajaksi, joka sai vastuulleen rintaman Laatokasta Vuosalmen vaiheille. Koskelo oli sielläkin hänen adjutanttinaan. Kenraalimajuri Talvela luovutti armeijakunnan komennon 12.4.1940 kenraalimajuri Siilasvuolle. Samalla päättyi myös Koskelon toinen sotataival.

Talvelan johtamistehtävä jatkosodan osalta sai alkun-

sa 10.6.1941, jolloin ylipäällikkö määräsi hänet VI armeijakunnan komentajaksi, ja Koskelon tehtävä hänen adjutanttinaan viikkoa myöhemmin. Armeijakunnan 10. heinäkuuta alkanut hyökkäys Itä-Karjalaan eteni ripeästi. Pitkäranta vallattiin 15. heinäkuuta, ja Koskelo, joka tunsipaikkakunnan 1930-luvulta, sai siellä erityistehtävän rajoittaa tulipaloja ja ylläpitää järjestystä.

Luutnantti Koskelon rintamapalvelus päättyi elokuun puolivälissä 1941, jolloin hänet määrättiin juuri perustetun Vako Oy:n toimitusjohtajaksi. Yhtiö, jonka osakkaina olivat kaupan keskusliikkeet, vastasi kaupallisesta toiminnasta Itä-Karjalan sotilashallintoalueella sekä harjoitti siellä myös teollisuutta ja välitysliikettä. Vakon kauppapaikoista kehittyi monipuolisia palveluksia.

Puna-armeijan suurhyökkäyksen alettua kesäkuussa 1944 Vako sai evakuoimiskäskyn. Yh-

tiö, jota Koskelo oli määrätietoisesti ja tuloksekkaasti johtanut, purettiin 27. kesäkuuta. Heinäkuun alusta kapteeni Koskelo toimi päämajan ilmapuolustus-toimistossa. Hänen kotiutettiin 16.10.1944.

Koskelo toimi uskollisesti vapaus-, talvi- ja jatkosodan perinteiden vaalimiseksi, tukea tarvitsevien aseveljien auttamiseksi ja maanpuolustustyön hyväksi. Näistä rauhanajan ansioista hän sai 2. luokan vapaudenristin. Sotavuosilta hänellä oli VR 4 ja VR 3, kumpikin miekkokerä.

Filosofian tohtori Kulhalla on takanaan pitkä lehtimiesura. Hän on kirjoittanut useita teoksia, muun muassa aseveliikkeen historian. Kokemus ja taito näkyvät myös siinä, että Aarne Koskelon elämäankaari ja sen sotajaksot ovat saaneet erinomaisen kuvauksen.

SIMO KÄRÄVÄ

Kenraali Ignatius – itsenäisyystaistelija ja Mannerheimin ystävä

Matti Lappalainen: Hannes Ignatius. Mannerheimin harmaa eminenssi. 507 s., WSOY, Juva 2005. ISBN 951-0-28656-7.

Me veteraani-ikäiset muistamme 1920- ja 1930-luvun valokuvista Mannerheimin vierellä seisovan jyrkävän valkopartaisen upseerin. Hän oli vapaussodan päämajan päämajoitustimestari, silloinen ratsumestari, myöhempi kenraaliluutnantti Hannes Ignatius.

Sotatieteen laitoksen johtajana 1970- ja 1980-luvulla toiminut yleisesikuntaeversti, professori Matti Lappalainen on kirjoittanut hänestä perusteellisiin tutkimuksiin pohjautuvan elämäkerran. Kirjoittajalla ovat olleet käytettävissä yleisten arkistojen lisäksi uutta tietoa antaneet kenraali Ignatiuksen ja hänen isänsä, filosofian tohtori K.E. Ignatiuksen yksityisarkistot. Lähdeluettelo kirjallisuuden, artikkelien ja haastattelujen osaltakin on lähes parikymmensivuinen.

Teos kertoo, että Hannes Ig-

natiuksen sukujuuret olivat isän puolelta 1500-luvulta tunnetussa Ignattalan talonpoikaistalossa Viipurin lähistöllä ja äidin puolelta Vaasa-, Fleming- ja de la Gardie -aatelissuvuissa. Isä palveli senaattorina ja valtiopäivämiehenä, jonka isänmaallishenkisestä kulttuurikodista poika ammensi elämäntutkimuksensa. Siihen kuuluivat itsenäisyysajattelun rinnalla ja siihen liittyvinä sivistyneistön ja muun kansan keskeinen vuorovaikutus sekä kieliryhmien välinen yhteistyö. Molemmat osoittautuivat kansaa eheyttäväksi ja vahvistaviksi voimavaroiksi.

Matti Lappalainen kuvaa elävästi sotilasuran valinneen nuoren Hannes Ignatiuksen – omaisten olettamuksen mukaan Haminan kadettikoulun ensimmäisen suomenkielisen kadetin – seitsemän vuotta kestänyttä kouluaikaa ja hänen palveluaan nuorena upseerina suomalaisessa ja venäläisessä rakuunarykmentissä sekä keisarillisessa yleisesikunta-akatemiassa. Venäläisten

sortotoimet ja varsinkin Suomen sotaväen lakkauttaminen ja suomalaisille sotilaille esitetyt uudet valavaatimukset johtivat siihen, että Ignatius erosi armeijasta ja ryhtyi aktiivisen vastarinnan johtotehtäviin. Hän vannoi ”Hannibalin valan”, että hänen elämänsä päämääränä tulisi olemaan vieraan sortovallan ikeen poistaminen. Siviilielämän liiketoimissa hän joutui taloudellisiin vaikeuksiin, mutta ne eivät estäneet hänen rohkeaa kirjoitteluaan sanomalehdissä, ahkerimmin Karjala-lehdessä. Kirjoitukset toivat syytteen, jonka Turun hovioikeus kumosi. Ignatius oli läheisessä yhteistyössä oikeustaistelijan P.E. Svinhufvudinkin kanssa. Toisen aktivistijohtajan Konni Zilliacuksen kanssa hänellä oli linjaerimielisyyksiä menettelytavoista; Ignatius ei hyväksynyt terroritekoja eikä yhteistyötä Venäjän vallankumouksellisten kanssa.

Ensimmäisen maailmansodan syttyminen kiteytti aktivistien tavoitteeksi itsenäistymisen.

Perustettiin Saksaan suuntautunut Sotilaskomitea, jonka puheenjohtajaksi aliratsumestari Ignatius valittiin. Hän loi suhteita Ruotsiin ja Saksaan ja keräsi varoja suojeluskuntatyölle sekä jääkäriliikkeelle.

Vuonna 1918 Ignatius oli ensimmäisten jälkeen vetämässä kadettitoveriaan Mannerheimia valkoisen armeijan johtoon ja oli perustamassa hänen päämajansa. Hän tuli ratsumestarina nimitetyksi sen päämajoitustimestariksi ja samalla ylipäällikön läheiseksi sotatoimien suunnittelijaksi. Tässä ominaisuudessa hän muun muassa vaikutti Tampereen tärkeän valtauksen onnistumiseen saadessaan ylipäällikön luopumaan voimien jakamisesta kahtaalle: Tampereelle ja Poriin. Ainoan rintamakomentajan tehtävän hän hoiti Oulun valtaamisessa. Ignatiuksella oli ansioita myös päämajan sisäisten ristiriitojen sovittelijana.

Vapaussodan jälkeen Ignatius toimi sotakoulujen tarkastajana ja yleisesikunnan päällikkönä.

Häntä pidetään itsenäisen Suomen sotilaskoulutuksen ja sotatieteellisen tutkimuksen isänä. Hän perusti Sotilasajakauslehteen ja johti vapaussodan historian kirjoittamista.

Ignatius toimi Mannerheimin uskollisena tukijana kaksi vuosikymmentä. Hyväkynäinen kenraali toimi ansiokkaasti varsinkin Mannerheimin kirjallisena avustajana. Vielä talvisodan aikana hän toimi ylipäällikön edustajana muun muassa ulkomailta saapuneiden vapaaehtoisten vastaanottajana ja kunniamerkkien jakajana.

Kolmen ystävyksen, Mannerheimin, Rudolf Waldenin ja Hannes Ignatiuksen, läheinen yhteistyö päättyi viimeksi mainitun kuolemaan maaliskuussa 1941. Ignatius sai harvinaisen kunnianosoituksen: sotamarsalkka Mannerheim oli kantamassa hänen arkkuaan ja piti muistopuheen.

Kokeneen tutkijan ja taitavan kirjoittajan laatima kenraali Ignatiuksen elämäkerta on kiintoisaa ja antoisaa luettavaa.

ANTTI HENTTONEN

Paikallista sotahistoriaa nyky- ja tuleville sukupolville

Raimo Nissinen: Eteläpohjalaisia taistelussa Valkeasaaresta Metsäpirttiin, Sotaveteraanien perinnehuonetoimikunta, Ykkös-Offset Oy Vaasa 2005, ISBN 951-98476-5-0, 240 sivua, liitteenä 8 topografiakarttaa. Runsaat kuvat.

Alavuden veteraanien perinnetoimikunta on vuodesta 1999 kustantanut perinnehuonekirjastoa, jonka puitteissa kuluvan vuoden Kansallisena veteraanipäivänä ilmestynyt *Eteläpohjalaisia taistelussa Valkeasaaresta Metsäpirttiin* on jo kuudes. Kirjasarjan aihealueet ovat sotiemme paikallishistoriaa lähinnä Pohjanmaan kuntien sotilaiden sotateista. Kirjasarja on kirjoitettu ja saatettu painokuntoon talkoovoimin. Perinnetietoa nyky- ja tuleville sukupolville on näillä keinoin siirretty tuotteliaasti eteenpäin.

Uusimman kirjan on kirjoittanut peräseinäjoelainen sotahistorian harrastaja, yliluutnantti evp. Raimo Nissinen. Painokuntoon kirjan on saattanut kapteeni evp. Pentti Salonen. Kirja käsittelee Alavuden ja Peräseinäjoen reserviläisistä muodostetun pa-

taljoonan (II/JR 16, II/16.Pr, II/19.Pr) vaiheita jatkosodan hyökkäysvaiheen päättymisestä seuranneen asemasotavaiheen ajalta sodan loppuun asti. Kirja seuraa pataljoonan vaiheita kronologisesti sotapäiväkirjojen otteilla täydennettynä.

Kirjan pohjana olevan runkoketkin avulla lukijoille selviää myös yleistietoja muusta rintamatilanteesta sekä pataljoonan toimintaympäristöstä ja –maastosta. Kirjassa on alkuperäisenä mm. 19.Pr:n taistelukertomus kesän 1944 taisteluista, jolloin selviää prikaatin muidenkin pataljoonien toiminta. Maakunta-kohtaisten tappioiden jakautumisesta käytyyn keskusteluun otetaan napakasti kantaa. Kirjan runsas kuvaus on sekä sota-ajalta että Tapparin lohkon nykytilanteesta.

Kirjaa voi tilata Alavuden veteraanien perinnetoimikunnan puheenjohtaja Arvo Sippolalta, puh. (06) 5111 508 tai 0400-365 343. Sähköposti: arvo.sippola@pp.inet.fi. Osoite: Kivistönkuja 2, 63300 Alavus. Samalla voi kysellä perinnetoimikunnan aikaisemmin julkaisuista saatavilla olevista kirjoista.

Ei kiiltokuva, vaan kiistakirjoitus Rintamanaiset taistelivat tasa-arvon puolesta

Marjo Mela: Naiset sodan ja rauhantyössä – Rintamanaisen Liiton historia. 175 s.

Naisten osuus viime sotien ponnisteluissa ohitettiin kauan. Edelleenkin on vaikea selvittää tarkalleen edes sitä, paljonko naisia oli eri vaiheissa suoranaisesti maanpuolustuksen tehtävissä. Joka tapauksessa he vapauttivat useita divisioonaa miehiä varsinaisiin taistelutoimiin. Monissa lottien ja muiden naisten hoitamissa tehtävissä miehillä olisi saattanut olla vaikeuksia pärjätäkin.

Lottien perintöä siirrettiin syksyllä 1944 Suomen Naisten Huoltosäätiöön eli nykyiseen Lotta Svärd Säätiöön, mutta muutoin rintamanaiset järjestäytyivät vasta 1970 ja alkuun vain alueellisesti. Pelättiin poliittista reaktiota – eivätkä rintamanaisen osastojen perustajat siltä välttyneetkään. Se ei heitä pelottanut.

Naisia oli jo aiemmin kuullut veteraanijärjestöihin, mutta heillä oli niissä tuolloin lähinnä avustava rooli. Sotaveteraaniliitossa heitä oli mukana lähes alusta alkaen myös varsinaisina

jäseninä. Lopullisena ponttime- na oman toiminnan aloittamiseen oli ensimmäisten rintamamiesetuksien rajaaminen vain sotilaina toimineisiin. Heissä ei naisia tietenkään ollut, sillä vähäisin poikkeuksin naiset pidätyivät ottamasta sodissamme asetta edes itseään puolustaakseen.

Etuudet hankittiin

Omien etujen ajaminen johti tuloksiin. Rintamanaiset saivat 1974 ylimääräisen eläkkeen ja 1978 oikeuden hakea rintamapalvelustunnusta. Edunvalvonta tehostui, kun alueelliset yhdistykset perustivat 1980 valtakunnallisen liiton, joka on tietenkin ollut edustettuna erilaisissa toimielimissä. Vähitellen naiset taistelivat itselleen sosiaalisten etujen jaossa tasa-arvon.

Edunvalvonnan ohella rintamanaiset ovat harrastaneet keskinäistä kanssakäymistä monenlaisissa tilaisuuksissa ja vaalineet perinteitä. Jäsenistön ikääntyessä ja harventuessa toiminta on tietenkin hiljentynyt. Järjestö ei ole ottanut nuoremmasta polvesta kannattajajäseniä.

Taistelevaa feminismiä

Melan teos edustaa ns. taistelevaa feminismiä ja nojautuu vain toisen osapuolen primäärilähteisiin ja haastatteluihin. Lähdeviitteitä on paljon, mutta paikoin teos on pikemmin kiistakirjoitus kuin objektiivista historiatiedettä. Kirjoittaja hyökkää etenkin Sotaveteraaniliiton ja Gunnar Laation kimppuun, mutta jännitteitä näyttää olleen myös eri naisjärjestöjen kesken sekä liiton omassa piirissäkin.

Veteraanityön historia on kuvattu aiemmin ehkä liiankin silotellusti, onhan ihmisten kanssakäymisessä usein ristiriitoja. Mela kuitenkin liioittelee niitä. Lyhyt teksti on toistelevaa; asiaja kielivirheitäkin on paljon. Kuvatekstien sijoittaminen erilleen sinänsä runsaista värikuvasivuisista on kömpelöä.

Puutteineenkin teos on tarpeellinen. Erityisen ansiokas on paikallisyhdistysten historiikki-sarja. Kenttä jää historiateoksissa liian usein valtakunnallisen toiminnan varjoon.

JYRKI VESIKANSA

Otathan lääkkeesi ajallaan?

Annox-tuotepereheestä löytyy

lääkeannostelijoita useita malleja eri käyttötärpeisiin. Annostelijassa voit kuljettaa lääkkeitä mukana tai säilyttää yöpöydälläsi turvallisesti ja kätevästi käyttövalmiiksi annosteltuina.

Tutustu laajaan valikoimaamme osoitteessa www.annox.net

Nyt uutuutena myös,
punainen MEDI-ANNOX/PLUS
viikkoannostelija!

Apteekeista kautta maan

ANNOX
ANNOSTELIJAT

Kuntosi ja terveytesi tueksi!

Kotimainen takuutuote Toimitukset kotiin

SOTAVETERAANIT!
KYSYKÄÄ EDULLISTA
RAHOITUSTA!

T:mi Kari.Matti Mäkinen

Sivupellontie 14, 61600 Jalasjärvi
0500-567 104, 06-456 1256
info@potkupyora.com
www.potkupyora.com

Tunnelmallinen Joulu Rokualla

24.-26.12.05
alk. 250 eur/hlö

- majoitus 2-hh:ssa, 2 vrk
- runsaat ja monipuoliset
jouluohjelmat ja tarjoilut
- sauna- ja kylpyläosaston
vapaa käyttö
1-hengen huoneen lisämaksu
alk. 15,-/vrk.
Lisävrk 2-hh:ssa 52,-
Lapset: 0-6 v. ilmaiseksi,
7-16 v. 1/2-hintaan!

**Paikkoja rajoitetusti -
varaa heti!**
Puh. (08) 5423 200

Kirjat

Tietoa Päijät-Hämeen jääkäreistä

JP 27:n Perinneyhdistyksen Päijät-Hämeen osaston johtokunnan jäsen Arto Pekkola on julkaissut kirjan Päijät-Hämeen jääkärit ja jääkärihaudat (Hollola 2005, ISBN 952-99109-2-4). Kirjan alussa on valokuvia ja karttoja jääkäriajalta sekä luet-

telot jääkäreistä, jotka ovat syntyneet, taistelleet, palvelleet tai saaneet viimeisen leposijansa Päijät-Hämeessä. Pääosan kirjan 185 sivusta ovat saaneet ylisadan päijäthämäläiseksi katsotun jääkärin henkilötiedot ja valokuvat, jotka ovat peräisin Suo-

men jääkärien elämäkerrastosta vuodelta 1975. Tiedoissa kerrotaan myös jääkärien osallistumisesta viime sotiimme. Yhdeksän hautapaikkakarttaa opastaa 32 jääkärihaudalle; myös niistä on valokuvia. (Kirja tilattavissa osaston puheenjohtajalta Hannu Tukialta, PL 5, 15701 Lahti; 050-462 0735. Hinta 70 euroa).

Sotakirja mieltelmin ja runoin

Kaija Seikkula: Untako vain, Barents-kirjat 2005, 115 sivua

Kirjaansa *Untako vain* Kaija Seikkula luonnehtii "erilaiseksi sotakirjaksi". Ainekset hän on koonnut pitkälti henkilökohdaisen kirjeenvaihtonsa ja sota-vuosien sekä sitä seuraavan ajan päiväkirjamerkintöihinsä.

Traumaattisia sotakokemuksia hän lähestyy antamalla kaukokirjallisuuden, mieltelmien ja runojen pukea sanoiksi sellaisia tunteita, joille ei ole muutoin ole helppo löytää ymmärrystä. Lyhyehköjä, katkelmanomaisia kuvanauhoja on peräti 42 lukukappaleena.

Kirjoittaja palveli sota-aikana lottana Karjalan kannaksella.

Hän on kirjoittanut moniin valtakunnallisiin kokoomateoksiin ja antologioihin ja osallistunut Rintamanaisten Keski-Pohjanmaan piirin historiikin 1985-2000 toimittamiseen.

Kirja on tilattavissa Kaija Seikkulalta puhelimitse (06) 8223 816, sähköpostin kautta kaija.seikkula@luukku.com tai postitse os. Katriinankatu 12 D 30, 67100 Kokkola tai julkaisijalta, sähköpostiosoite jorma.aspegren@kolumbus.fi

Suomalaiset sotilaat ja rintamalotat seikkailevat sarjakuvissa

Rintamalottien Korkeajännitys, "Neidot kansan urhokkaan". Egmont kustannus oy lokakuu 2005. Tarina Paula Arvas ja Leena Lehtolainen, piirrostyö Petri Hiltunen, 80 sivua, Hinta 7,95 €.

Korkeajännitys-sarjakuvalehden 50-vuotisessa historiassa suomalaiset rintamalotat ovat sodasta kertovan sarjakuvan ensimmäisiä naissankareita. Sisukkaat rintamalotat seuraavat kutsumustaan sotaponnisteluissa aivan eturintaman tuntumassa. Viestintä- ja lääkintätehtäviä suorittaessaan he näkevät ja kokevat sodan ankarimmat puolet sekä kohtaavat levottomien rintamalinjojen vaarat vihollisen pommitusten, partisaanien ja hyökkäysiskujen osuessa kohdalle. Lottien seikkailut on sovitettu kiperien käänneiden ja vahvojen sotakokemusten fiktioksi antaen etulinjan tuntumassa

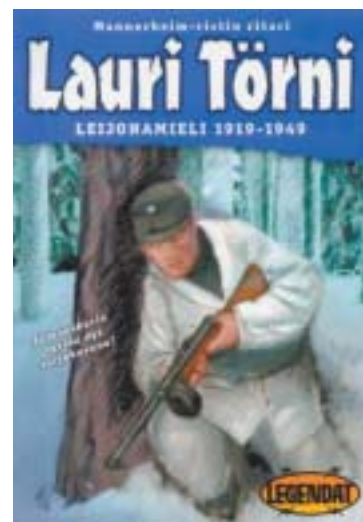
toimineille naisille arvostusta ja kunniaa.

Egmont kustannuksen ensimmäinen Korkeajännityksen suomalainen talvisodasta kertova erikoisnumero ilmestyi 1999. Rintamalotista kertova järjestyksessä kymmenes. Ensi vuodeksi on suunnitteilla kieltolaista ja rauhan-turvaajista kertovat sarjakuvat.

Saatavissa lehtipisteistä ja kirjakaupoista.

Mannerheim-ristin ritari Lauri Törni ja talvisodan tarkka-ampuja Simo Häyhä. Legendat -sarja. Kuvitus: Markus Tuppurainen ja Tomi Sunnarborg, käsikirjoitus Vesa Vitikainen. Gummerus Kirjapaino oy 2005. Kustannusosakeyhtiö Revontuli ISBN 952-5170-46-2. Hinta 8,90 €.

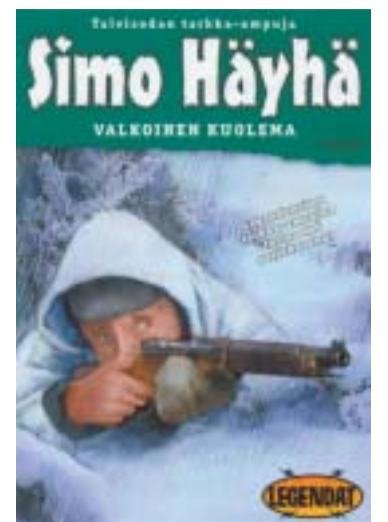
Kustannusosakeyhtiö Revontuli

alkoi lokakuussa julkaista suomalaisten sotasankarien vaiheita sarjakuvina. Ensimmäiset Legendat-sarjan tuotokset kertovat Mannerheim-ristin ritari Lauri Törnistä albumilla Leijonanmiehi ja talvisodan tarkka-ampujasta Simo Häyhästä albumilla Valkoisen kuolema. Tätä ennen kustantaja on tuonut markkinoille kovakantisia tietoteoksia ja nidottuja pokkareita tunnetuista sotamiehistä. Elämäkerrateoksia se on julkaissut mm. kenraali Adolf Ehrnroothista, hävittäjälentäjä Hans Windistä, Tuntemattoman sotilaan todellisesta Rokasta Viljam Pylkäksestä.

Sarjakuvapiirtäjät Markus Tuppurainen ja Tomi Sunnarborg sekä käsikirjoittaja Vesa Vitikainen ovat loihtineet Lauri Törnin ja Simo Häyhän sarjakuvahahmoiksi. Sarjakuva-albumit perustuvat Kari Kalloksen ja Petri Sarjasen menestysteoksiin. Sotahistoria saanee sarjakuvan keinoin uusia lukijoita nuorista pojista.

Saatavissa lehtipisteistä ja kirjakaupoista.

Aina on unohdettuja, aina on vaiettuja

Veli Salin toim: Sodan unohdetut ja vaietut. Pilot-kustannus Oy, Tampere 2005. Sivuja 207, kuvia, karttoja, lähteet.

Kirja kertoo kahden henkilön -ekonomi, varanotaari **Seppo Salon** ja pankinjohtaja, maanviljelijä **Olli Hankalan** - sotakokemuksista. Edellinen palveli isänmaataan työjoukoissa ja jälkimmäinen Päämajan valvontaosaston etsivänä. Suurin osa sivuista on annettu Seppo Salon kerronnalle. Molemmat kertojat olivat rauhan aikana armeijan palveluksesta eri syistä vapautettuja, mutta molemmat halusivat rintamalle.

Seppo Salo joutui keräämään työosastonsa Tampereen pultsareista ja muista työtä vieroksuvista pitkin puistoja. Porukka vietiin Vienen korpeen, missä porukasta muotoutui asiansa osaava lähinnä teidenrakennusosasto, kunhan sopimattomat ainekset oli saatu pois. Kun miehillä ei ollut omia työvaatteita, niitä otettiin maastoon kaatuneilta neuvostosotilailta. Varsinkin turkisvaatteet ja kengät olivat haluttuja. Puhtaus on puoli ruokaa, on sanottu. Mutta Salon mukaan joukossa oli Laatokan kalastajia,

jotka kävivät vain ”melkein pakollisella” saunassa, koska vanhan uskomuksen mukaan ihon pinnan rasvakkerros suojasi paremmin kuin puhdas iho. No, uskomus sekin.

Eivät työosaston miehetkään jääneet vaille sota, vaikka selustan teitä rakensivatkin. Partisaanit, jopa suuremmatkin neuvosto-osastot kävivät vieraisa. Tappioitakin tuli. Rakentajia osallistui myös vapaaehtoisina vaarallisillekin partiomatkoille varsinaisen sotaväen mukana. Näistäkin Salo kertoo. Kun ei ollut sotilaskoulutusta, sotataidot opittiin kantapään kautta. Heikkoa ruokaa paranneltiin metsän suurella riistalla, vaikka se virallisesti oli kiellettyä.

Lotille ansaitsemansa kiitos

Lotat saavat ansaitsemansa kiitoksen työstään myös näiden tie- ja linnoitusrakentajien toimesta. Erityisesti Salo arvostaa lottien rohkeutta liikkua erämaassa ruokatonkat selässä ruokkiakseen miehet. Varsinkin Röho oli rintaman läheisyyden vuoksi vaarallinen paikka. ”Vihollispartiot häiritsivät tienrakentajia, ja naiset olivat joka päivä huolissaan heidän turvallisuudestaan.

Vieläpä oman vaaran keskelä he jaksoivat huolehtia miehistä” eli voisiko tunnustuksen suomalaiselle naiselle paremmin antaa. Kaikki kuitenkin loppuu aikaan, ja niinpä työmuodostelmat lakkautettiin vuoden 1941 lopussa rintamien vakiinnuttua, ja työvelvolliset kotiutettiin. Mutta sitä ennen opetettiin saksalaisia elämään ja olemaan korvessa. Ja riittäääp Salolta myös rivejä paikallisen siviiliasujaimiston olojen kuvaamiseen rikkaine runo- ja sanavarastoineen. Useat kuvat ovat ainutlaatuisia.

Hankala koki sodan toisin, hän oli etsivänä Aunuksen Ryhmän mukana sotatoimialueella. Hankala oli mukana AKS:n toiminnassa jo ennen sota. Kausi Aunuksessa oli lyhyt, ja Hankala siirrettiin Kuusamoon III A : n valvontaosastolle, Täältä ajalta Hankala kertoo tavanneensa saunapolulla alastoman everstin, ”Kylmä-Kalle” Heiskasen. Kyseessä lienee muistivirhe, sillä Heiskanen hyökkäsi Laatokan pohjoispuolella Petroskoihin 11.D:n komentajana. Hankalan sijoituspaikaksi muodostui Akonlahti Kostamuksesta lounaaseen.

Akonlandessa Hankala tutustui hämmästyttävään maailmaan, ei ollut teitä, vain kär-

rypolkuja eikä sähköstä ollut tietoaakaan. Naiset kehräsivät vuosisataisilla värttinöillään ja rukeillaan, ja maa käännettiin aatroilla. Kaikki mitä tarvittiin, oli tehtävä itse. Muutenkin Hankala kertoo varsin paljon itä-karjalaisista elinoloista, hän jopa puhui hyvää karjalaista kieltä. Sen sijaan se, mitä minä odotin, eli valvontaosaston etsivät todellista työtä vakoojien, partisaanien

ja muiden yhteistoimintamiesten etsimisessä ja tutkimisessa, on aika vähän. Loput sota-ajastaan Hankala vietti Vieljärvellä liki Hyrsylän mutkaa esimiehenään myöhempi maaherra Urho Kiukas.

Tämän kirjan lopussa on myös lyhyt kertaus asekatkennästä sodan jälkeen.

ANSSI VUORENMAA

- ❖ yksilöllisen ja monipuolisen kuntoutuksen ykköspaikka: laitos-, päivä- ja avokuntoutusta kaikkiin toimintakykyluokkiin kuuluville sotiemme veteraaneille
- ❖ edullinen kuntoutujan puolispaketti

Tiedustelut / varaukset myyntipalvelusta:
puh (013) 6821 400, fax (013) 6821 444
myyntipalvelu@paaskynpesa.fi
www.paaskynpesa.fi

OULUNKYLÄN KUNTOUTUSSAIRAALA
Käskynhaltijantie 5, 00640 Helsinki
Puh. (09) 752 712

Veteraanien laitospalvelusta, päivä- ja avokuntoutusta
OTA YHTEYTTÄ!

Tutustu kotisivuihimme:
www.oulunkylankuntoutussairaala.fi

Ahdin ja Marjatan kirjeenvaihto 1941-1944

Vuoksenranta-seura: Rakkautta sodan varjossa, Ahdin ja Marjatan kirjeenvaihto 1941-1944. Gummerus Kirjapaino Oy, Saarijärvi 2005, 560 sivua. ISBN 951-97788-5-3

Martti Taljan ja Tatu Vanhasen kokoama kirja laajasta kirjeenvaihdosta antaa elävän kuvan sodan, pelon ja ikävän keskellä elävien nuorten uskosta jatkuvuuteen ja rakkauteen. Ahti Jantunen on itse koonnut kirjeet aikajärjestykseen.

Ensimmäinen kirje on päivätty 10.11.1941 ja päättyy Ahdin kirjeeseen 22.11.1944. He avioituivat 1943 ja ensimmäisen lapsensa he saivat vuonna 1944. Kirjassa on myös otteita Marjatan päiväkirjasta, jotka täydensivät kirjeenvaihtoa. Liitteenä vuoden 1943 lopussa on sota-arkistosta saatu kuvaus eestiläisten vapaaehtoisten koulutuskeskuksen toiminnasta. Ahti oli siellä yhtenä kouluttajana. Kuvituksena kirjassa on Ahdin kirjeluorten kansiin tekemiä piirustuksia ja useita valokuvia.

Kirjeitä lukiessa avautuu elämän koko kirjo sotavuosilta. Kirjeenvaihdolla on ollut erittäin suuri merkitys jaksamiselle niin rintaman epävarmoissa oloissa kuin kotirintamalla arkipäivän huolien kanssa kamppaillessa. Kirjeiden yksityiskohtaiset kuvaukset antavat myös dokumentaalisen kuvan elinolosuhteista ja tapahtumista. Lukijan on helppo eläytyä nuorten ajatuksiin ja yhtyä heidän rukouksiinsa sodan päättymisestä ja rauhan odotuk-

sesta. Kirjeissä tulee esille myös pelko siitä, mitä on saattanut tapahtua kirjeiden viipyyssä, ”Ei tänäänkään kirjettäsi. Tämä epävarmuus on kauheinta”, ja mikä ilo on aistittavissa kun kirje sitten saapuu.

Vaikka kirja on sivumäärältään paksu, sitä on kuitenkin helppo lukea sen jakautuessa vuosilukujen mukaisessa järjestyksessä neljään osaan. Jokaisen osan alussa on Tatu Vanhasen kirjoittama lyhyt yhteenveto kirjeenvaihdon taustasta ja Ahdin ja Marjatan suhteen kehitymisestä.

Nautinnollinen lukukokemus, jonka koettuaan voi vain aavistaa rakkauden voiman.

Kirja on saatavissa Vuoksenranta ry:n Pitäjäläisjärjestösihteeriltä: Tiina Hölttä, Syrjälahdentie 53, 19430 Pertunmaa, puh. (015) 467 603 tai 050 3448 386. Kirjan hinta on 20 euroa + postitus- ja lähetys kustannukset.

ANNI GRUNDSTRÖM

KAUSTINEN JA KANSANLÄÄKINTÄ. MUSIIKKIA KOKO VARTALOLLE!

Hyvän olon paketti 5 vrk vain 271 € / hlö

Sisältäen:

- * Hotellimajoitus 2hh
- * Buffet-aamiainen x 5
- * Päivällinen noutopöydästä x 5
- * Jäsenkorjaushoito x 1
- * Puolihieronta 30 min x 1
- * Yrttikylpy tai saivohito x 1
- * Monipuoliset oheishoito

Huom! Uusia tiloja otettu käyttöön syyskuussa 2005!!

Tule tutustumaan uusittuun Kansanlääkintäkeskukseen

TERVEYS KYLÄ

KANSANLÄÄKINTÄKESKUS

Pajalantie 24, 69600 KAUSTINEN, puh (06) 865 0200
www.kansanlaakintakeskus.com

Nordea Pankki Suomi Oy

Miten sinä haluat säästää?

Nordea tarjoaa laajan valikoiman erilaisia säästämisen- ja sijoitusvaihtoehtoja. Sinulle sopiva vaihtoehto riippuu siitä, kuinka kauan haluat säästää, kuinka suuren riskin olet valmis ottamaan ja kuinka korkean tuoton haluat. Soita ja varaa aika konttoristamme. Tehdään yhdessä sinun tavoitteisiisi sopiva säästämisen suunnitelma.

Teemme sen mahdolliseksi

Nordea Asiakaspalvelu
0200 3000 (pvm/mpm)
ma-pe 8-20
nordea.fi

Nordea

Kirjat

Henkilöhistoria Iisalon urheista veljeksistä

Matti Lukkari: Iisalo kärkeen – soturiveljesten tarina. ISBN 951-1-20025-9, Otava, Keuruu 2005. 339 sivua.

Perhe, jonka kaikki jäsenet kunnostautuvat sodassa, on harvinainen. Mieleen nousee Heinrichsin veljessarja. Se poikkeaa Iisaloista kuitenkin siinä, että Heinrichsit olivat aktiiviupseereita, mutta Iisalon veljessarjassa suunniteltiin muutakin kuin sotilasuraa. Tosin Tauno Iisalo valmistui ilmapvoimien aktiiviupseeriksi 1941, ja Pentti-velikin kokeili kaaderiuran aloittamista 1942.

Luulisi kirjan tekemisen sanariveljeksistä olevan helppoa niin kokeneelle henkilöhistorioitsijalle kuin Matti Lukkari. Näin ei kuitenkaan ole laita. Lukkari haluaa tietenkin kertoa, mitä he tekivät sodassa. Jos he olisivat palvelleet samassa joukossa, asiain käsittely olisi ollut helppoa. Näin ei tapahtunut. Iisalot sotivat tahoilla Suomen rintamia, talvisodan aikana Suo-

mussalmella ja Laatokan pohjoisrannalla ja Viipurinlahden suulla sekä taivaan sinessä.

Jatkosodassa tilanne oli samankaltainen. Kun Pentti kunnostautui mm. Tiurin taistelussa elokuussa JR 2:ssa Itä-Kannaksella, Viljo-veli oli JP 2:n joukkueenjohtajana hyökkäämässä Syvärille, Petroskoihin ja Karhumäkeen. Aulis Iisalo oli JR 60:n joukkueenjohtajana iskemässä lännestä Petroskoihin ja siitä pohjoiseen. Tauno Iisalo toimi LeLv 44:ssä pommituslentäjänä, sodan alkuvuosina Itä-Karjalassa ja 1944 Karjalan kannaksella.

Jo tämä väläys osoittaa tekijän ongelman: mikäli aikoo kertoa veljeksistä ja heidän teoistaan, on kerrottava myös joukoista, joissa he palvelivat. Tämä tietenkin lisää sivuja, mutta syö niitä henkilökuvaukselta.

Iisaloista on tehty muun muassa savolaisia, hämäläisiä ja pohjalaisia. Sukujuuret juontavat läntiselle Uudellemaalle. Nimi oli alun perin Ingman. Perheen

isä Jaakko Iisalo oli VR:n virkailija, jonka virat veivät perhettä eri puolille Suomea, ja äiti Siiri puolestaan Korpilahdelta. Perheeseen syntyi kuusi lasta: Viljo 1914, Hilka 1915, Tauno 1916, Aulis 1918. Pentti 1920 ja Aila 1922. Monilapsisen perheen elannon niukkuutta lisäsi äidin vakava sairaus.

Talvisotaan mennessä lapset olivat jo opintojen parissa tai töissä, mikä hellitti niukkuutta. Vaikeuksien vastapainoksi kodissa vallitsi yhteen puhaltamisen henki. Harrastukset tukivat oikeaa elämänsäntä. Suojeluskunnat ja Lotta Svärd-järjestö saivat Iisalon sisaruksista toimeilaita jäseniä.

Talvisodan alkaessa Iisalon veljekset olivat jo osin ehtineet suorittaa tai aloittaa varusmiespalveluksensa. Jatkosodassa he taistelivat sekä Karjalankannaksella että Itä-Karjalassa. Sisarista Aila toimi ilmavalvontalotana, myöhemmin sotasairaalasassa, ja Hilka terveydenhoitajana

Nuoren sotamuistelut ja veteraanin jälkiarvio

Urho Brusi: Taivaalta leijui valhe. ISBN 952-5478-97-1. Jyväskylä 2004.

Yllättävän lukuisat sotaveteraanit ovat vielä korkeassa iässä tarttuneet kynään muistellakseen kovinta ja varmasti mieleenpainuvinta vaihetta elämässään, sotaa.

Raahessa 10.3.1921 syntynyt ja kasvanut Urho Brusi joutui talvisodan alettua ammustehtaalle töihin. Vaikka Brusi kertookin tästä vaiheesta vain lyhyesti, se antaa realistisen kuvan tästä vähän tunnetusta maanpuolustussektorista.

Armeija kutsui vuonna 1941 ja siitä alkoi Brusin vuosia kestänyt sotilasura. Ajan mittaan hän koulutui sodan ammattilaiseksi. Sodan ensimmäinen vuosi meni Uhtualla konekivääriryhmän johtajana. Ensin hyökättiin, sitten seurasi asemasota, jota kirjoittaja kuvaa monipuolisesti

toisaalta almanakkamerkinnoin vuosilta 1941–42, toisaalta muistelijan tekstein 2003–04.

Asemasodan arkipäivä kuvataan kirjassa poikkeuksellisen monipuolisesti. Lisämausteen olotilalle antaa alistus saksalaiselle VuorJääkR 218:lle. Muonitus oli parempi kuin omassa armeijassamme. Brusi vertailee myös saksalaisia vuoristojääkäreitä Waffen SS-sotilaisiin edelisten hyväksi. Keväällä 1942 käytiin Louhen suunnalla ankaria taisteluja. JR 11 torjui neuvostosotilaitten hyökkäyksen yhdessä saksalaisten kanssa.

Kesällä 1942 Brusista tuli ylioppilas ilman kokeita. Sitä seurasi upseerikoulu (UK) 1.8.–21.12.1942. Tämän jälkeen nuorelle vänrikille tuli siirto JR 10:een Rukajärvelle. Rykmenttiä komensi eversti Urho Tähtinen ja I pataljoonaa Mannerheim-ristin

ritari, majuri Jukka Puustinen. Uusi tehtävä oli toimia kenttävartion päällikkönä Rukajärvellä. Haastava näennäisesti rauhallinen tehtävä, joka kuitenkin edellytti valppautta joka hetki. Brusi huomauttaa, että kenttävartiosotaa on varsin vähän käsitelty kirjallisuudessa. Tehtävä oli haastava ja hyvin itsenäinen.

Urho Brusin sotatie muuttui perusteellisesti, kun jopa Rukajärven erämälle tuli tieto mahdollisuudesta pyrkiä merisotakouluun merikadettikurssille. Tämä alkoi 5.8.1943 ja päättyi 3.3.1945. Kurssi keskeytyi Kannaksen suurhyökkäyksen johdosta kesällä 1944.

Sotien jälkeen alkoi Suomenlahdella miinanraivaustyö jossa Brusi oli mukana vuoteen 1947. Seuraavana vuonna hän erosi puolustusvoimista siirtyen Jyväskylään mainosalalle.

Brusin muistelmat ovat erilaisia sotamuistelmia. Sotaa kuvataan, mutta ehkä se sittenkin on sotilaselämän kuvausta päivästä toiseen. Huumoriakin on, totta kai, vaikka yleinen sävy on vakava. Kokonaisuutta sävyttää toisaalta vähän yli 20-vuotiaan nuoren sotilaan muistelut ja toisaalta 83-vuotiaan sotaveteraanin jälkiarviot.

TAPIO SKOG

Maailmanlaajuisesti palkittu
vuorovaikutteisesta kerronnastaan
DVD-Rom ja DVD-video
49,90 ja 24,90 euroa
Veteraaneilta uusille sukupolville

Myy: Suomalainen kirjakauppa, Anttila ja
Kärkijoukkue (myös kieliversiot Ru ja Eng)
Soita: 0500-552 725 - www.suomensodat.com
leo.skogstrom@karkijoukkue.fi

• Matkat Venäjälle • Viisumit

Turun

NEVA TOURS

Aninkaistenkatu 12, 20100 TURKU
Puh. 02-250 4655, 0400 332 001, Fax 02-250 4775
www.turunnevatours.fi
e-mail: neva.tours@co.inet.fi

Näyttelyt

Suurnäyttely Mannerheimistä Mikkelissä

Lapissa. Kukin sisaruksista oli siis maataan puolustamassa ja palvelemassa.

Miksi on tehty kirja nimenomaan tästä sisarus- ja eritoten veljessarjasta? Olihan paljon muitakin ansioituneita veljessarjoja. Toki, toki, mutta ei kuitenkaan sellaista, jossa neljästä veljeksestä kaksi nimitettiin Mannerheim-ristin ritariksi ja kaksi muutakin olivat ehdolla.

Pentti Iisalo oli ritari nro 16 ja ensimmäinen vänrikki, jolle risti myönnettiin. Hänen lentäjälveljestään Taunosta tuli ritari nro 168 joulukuussa 1944. Vänrikki Aulis Iisalosta lähti ritarisitys 25.12.1941. Esityksen oli tehnyt JR 60:n komentaja, everstiluutnantti Kaarlo Kari, josta tuli Mannerheim-ristin ritari nro 66 vuonna 1942, ja sitä puolisi Karjalan armeijan komentaja, jalkaväenkenraali, ritari nro 48 Erik Heinrichs. Luutnantti Viljo Iisalolle ritariristiä esitti JP 2:n komentaja, majuri, Mannerheim-ristin ritari nro 46 Toivo Häkkinen. Kumpikaan esitys ei johtanut ritariksi nimittämiseen.

Matti Lukkari on tehnyt ansiokkaan henkilöhistorian. Teos kertoo taustat niin suvun kuin perheenkin osalta, samoin sotien jälkeiset elämänvaiheet. Kirjassa osoitetaan, ettei aktiivisuus sodassa ollut sattumaa. Saavutuksia riitti näet sodan jälkeenkin. Pentistä tuli metsänhoitaja. Taunosta tuli ilmavoimiimme arvostettu lentoupseeri, jonka kohtalo oli menehtyä lento-onnettomuudessa 1947. Viljosta tuli kapteeni reservissä ja Valmet-yhtymän sosiaalipäällikkö. Hän kuoli lokakuussa 1983. Insinööri, yliluutnantti Aulis Iisalo toimi Wärtsilän telakan varustelupäällikkönä ja oli rakentamassa yli 70 laivaa. Hilikka-sisar jatkoi terveydenhoitajan urallaan. Hän solmi avioliiton metsänhoitaja Orvo Lipposen kanssa. Eduskunnan puhemies Paavo Lipponen on heidän jälkikasvuun. Aila Iisalo teki elämäntyönsä Valmetin myyntikonttorin kirjeenvaihtajana kiitosta ansainneella tavalla.

TAPIO SKOG

Mikkelin taidemuseossa avattiin suurin ja laaja-alaisin koskaan marsalkka Mannerheimin elämäntyötä esittelevä näyttely. Tapahtuma on Pietari-säätiön, Eremitaasin sekä Suomen museo- ja arkistolaitosten monivuotisen yhteistyön tulos.

Näyttely on omistettu Mannerheimin koko elämäнкаarelle. Opiskelu Suomessa ja Venäjällä sekä palvelu Venäjän armeijassa esitetään esinein, kuvin ja dokumentein. Esillä on Aasian matkaja, vapaussodan valkoinen kenraali ja valtionhoitaja, sotien ylipäällikkö sekä presidentti. Näyttely esittelee Mannerheimin persoonaa, eleganttia maailmanmiestä, metsästäjää, kansalaisjärjestöjen aktiivista toimijaa ja maailmanmatkajaa ja kulinaristia.

Mannerheimista ja päämajasta Mikkelissä kertovat Päämajamuseo, Viestikeskus Lokki ja Mannerheimin salonkivaunu.

Mikkelin taidemuseon käyntiosoite on Ristimäenkatu 5. Mu-

seo on avoinna tammikuun 29. päivään asti ti-su klo 10–20, ma suljettu. Pääsymaksu 5 €, opiskelijat 4,5 €, alle 18-vuotiaat il-

maiseksi. Yhteislippu Mikkelin Taidemuseoon ja Päämajamuseoon 7,50.

Hyvän olon Joulu
Kylpylähotelli KuntoHovissa!

23.12.-26.12.2005

Joulupaketti sisältää 3 vrk. majoituksen täysihoidossa, Joulusta ohjelmaa sekä kylpylän ja kuntosalin vapaan käytön.

Hinta vain
330 €
/henkilö kahden hengen huoneessa

390 €
/henkilö yhden hengen huoneessa

Varaa ajoissa!
Ennen 31.10.2005
varanneet hinnasta alennus -20€ / hlö

Lapset:
alle 6 -vuotiaat ilmaiseksi lisävuoteella
6-16 -vuotiaat -50% lisävuoteella

KuntoHovi
Kylpylähotelli

Nepenmäenkatu 2, 80200 JOENSUU
Puh. (013) 172 21
fax (013) 172 2523
email: myyntipalvelu@kuntohovi.fi

LUOTETTAVIA
SENIORIMATKOJA

Ykkösmatkoilla jo kevään merkit ilmassa

dän ja lännen tiet
19.-26.4.2006 (8 pv)

Kuusi maata, kuusi pääkaupunkia

Mielenkiintoinen kiertomatka seurailee entisen Itä- ja Länsi-Euroopan rajamaastoa kuuden maan ja kuuden pääkaupungin kautta. Helsingistä laivalla Viron Tallinnaan ja sieltä edelleen suomalaisella bussilla Via Balticaa myöten Latvian Riikaan ja Liettuan Vilnaan, sieltä Puolaan ja sen pääkaupunkiin Varsovaan sekä maan entiseen pääkaupunkiin Krakovaan. Täältä vierailemme toisen maailmansodan murheellisen historian eräällä tunnetuimmalla alueella, Auschwitz-Birkenau keskitysleireillä, jotka nykyisin toimivat vaikuttavana museona. Matkaa jatketaan ylös Tatra-vuoristoon Slovakian puolelle. Tonavan rannalla sijaitseva Bratislava on maan kiehtova pääkaupunki, johon myös tutustumme. Unkarin elämäniloinen pääkaupunki Budapest tarjoaa komeita nähtävyyksiä, hyvää ruokaa ja vauhdikasta ohjelmaa vielä pariksi päiväksi, ja ennen lentomatkaa koti-Suomeen ehdimme retkeillä Unkarin pustalla, jossa seuraamme maaseutuelämää ja nautimme aitoja pustan herkuja.

Matkan perushinta 1190,-

Nopean varaajan etuhinta v. 2005 loppuun

1 090,-

**TILAA MATKAOHJELMA
JA VARAA OMA PAIKKASI!**

Alppien satumaisemat
8.-17.5.2006 (10 pv)

**Postikorttimaisemia alppijärviltä
ylös Euroopan katolle**

Toivematka kauniiden maisemien ystäville alkaa lennolla Helsingistä Italian Milanoon, josta siirrymme kauneudestaan kuululle Lago Maggiore -järvelle. Matkamme jatkuu Sveitsin puolelle ylös Alpeille ja maan pohjoiskolkassa siirrymme Itävaltaan ja majoitumme Boden-järven rannalle Bregenzin kaupunkiin. Täältä retkeilemme Sveitsin suurimmassa kaupungissa Zürichissä ja Liechtensteinin itsenäisessä pikkuruudessa ruhtinaskunnassa. Itävallan Alpeja seuraillen etenemme Innsbruckin kaupunkiin ja edelleen Salzburgin tuntumassa sijaitsevaan St. Wolfgangiin. Tämä kristallinkirkaan alppijärven rannalla korkeitten vuorten kainalossa sijaitseva pikkuruinen kylä on kuin suoraan satukirjasta. Täällä lomailemme ja retkeilemme alueen vuoristomaisemissa, lepoa sielulle ja silmälle. Kultainen Praha, Tsekin historiallinen pääkaupunki on seuraava kohteemme ja sieltä jatkamme matkaa halki Saksan Rostockiin. Loppuloma sujuu mukavasti rentoutuen Superfast-laivalla, joka rantautuu Hankoon ja bussimme jatkaa Helsinkiin.

Matkan perushinta 1390,-

Nopean varaajan etuhinta v. 2005 loppuun

1 290,-

Soita (09) 6126 8460

Merimiehenkatu 31, 00150 Helsinki

Hintoihin sisältyy:

- bussikuljetukset hyvätasoisilla suomalaisilla turistibusseilla
- lentomatkat kohteisiin matkaohjelman mukaan
- Saksanlaivalla 2h hytti, päivälliset ja aamiaiset
- puolihoito matkan aikana
- majoitukset hyvissä hotelleissa 2 hengen huoneissa, Itävallan Alpeilla Gasthofissa
- runsaasti käyntikohteita ja retkiohjelmaa
- suomalainen matkanjohtaja ja kuljettaja

SAUNAVASTOJA

Tutkittu suosittu keksintö.
Tehty muovinarusta.
Kestää konepesun ja vuosia käytössä.
Suoraan keksijältä.

HINNAT:
3 kpl 23 € ,
5 kpl 32 €
rahtivapaasti.

Puh. 019 - 769 802

MEILLÄ ON MAAKUNNAN SUURIN JA MONI-
PUOLISIN URHEILURAVINTEIDEN VALIKOIMA

NUTRI PLUS
Turvallinen-Tutkittu-tehokas

NUTRI PLUS -SARJA
Energiaa, proteiineja, yleiskuntoa parhaista raaka-aineista

100%inen maissinaltodekstriini
Ultrasuodatettu heraproteiini
Täydellinen palautusjuoma
Lihasmassan kasvua ilman rasvaprosentin nousua

9-18 YSTÄVÄLLINEN JA NEUVOVA TERVEYSKAUPPA
9-15 **Kouvolan Luontaistuote Oy**
KÄVELYKATU MANSKILLA, KAUPPALANKATU 2, PUHELIN 3753 723

ONNITALO-SÄÄTIÖ ylläpitää HELSINGIN TAMMISALOSSA Vanhusten palvelutaltoa ONNITALOA

Tarjoamme asukkaille moni-
puolisia palveluja, kodinomaista
turvallista asumista ja liikunta-
ja viriketoimintaa.
www.onnitalo.fi
Mäntypaudentie 28, 00830
Helsinki
Puh. 09-787 284

Kliinisesti testattu Ranneverenpainemittari

Nyt vain
99€/kpl
sis. ALV

Täysi kahden vuoden
takuu. Laadun takana
tunnettu sairaalalaitte-
valmistaja WelchAllyn.

Mittaa ylä- ja alapai-
neen sekä pulssin

Sisältää paristot
(2xAAA) ja säilytys-
kotelon

Kotimittaus kannattaa

Noin joka kolmas verenpainepotilas
seuraa painettaan kotimittauksilla.
Myös loppujen kannattaisi ottaa käyt-
töön elektroninen mittari, sillä uuden tut-
kimuksen mukaan kotimittaus parantaa
merkittävästi verenpainepotilaiden hoito-
tasapainoa. Hyvä hoitotasapaino näkyy
pienempänä aivo- ja sydäninfarktin ris-
kinä.

Kun potilas mittaa itse paineensa ja näkee
niiden vaihtelun, hän motivoituu hoita-
maan verenpainettaan.

Tilaan ____ ranneverenpainemittaria

Nimi _____

Lähiosoite _____

Postinumero ja -toimipaikka _____

Tilaa nyt todella suosittu
ranneverenpainemittari
vaivattomasti postitse kotiin
postiennakolla ilman kuluja.
Soita (02) 243 1277
Faksaa (02) 458 8652
tai postita oheinen lomake.

Äärimmäisen
helppo käyttää.
Vain yksi
painallus.

EUROMOOD
Vastauslähetytunnus
5006656
21003 PARAINEN

EUROMOOD
MAKSAA
POSTI-
MAKSUN

Voit tilata myös internetistä
www.euromood.fi

Sanakilpailun satoa

Lehtemme numeron 4/2005 sivulla 59 julistettuun kil-
paan lukijat keksivät *tiedustelu*-sanasta satoja sanoja,
joista 69 sanaa hyväksyttiin. Joukkoon oli pujahtanut
muutama kolmikirjaiminen sana ja aivan outojakin sa-
noja, joita sanakirjat eivät tunnistanee. Hyväksytyt sa-
nat ovat:

diesel (1)

edus, esite, este, etuilu, etuus (5)

idea, idus, itse (3)

lelu, lese, lesti, letti, lettu, lied, liesi, liesu, liete, lietsu,
lise, liste, litsi, litu, lude, lues, luistelu, luisu, luste, lusti,
luti, lutti, lutus (23)

seiti, selite, selti, selus, seteli, setti, seula, seutu, side,
sielu, sile, sulute, suti, suttu, suude, suuli, suute, suute-
lu (18)

teesi, tele, teli, telus, testi, tiede, tietue, tilus, tisle, tisu,
tuli, tulitus, tuuli (13)

uistelu, uittelu, useus, usuttelu, utelu, uute (6)

Onnettaren suosioon kohosivat vastaajien joukosta
Elma Haapaniemi, Jurva, **Erkki Klemelä**, Jyväskylä ja
Sointu Pallari, Rovaniemen mlk., joille lähetetään luvau-
tut lompakot.

Uusi kilpailusana on **"hakkapeliitta"**. Vastaukset
pyydämme lähettämään viimeistään 21 päivänä marras-
kuuta kirjeitse tai postikortilla osoitteeseen Sotaveteraa-
nilehti, Korkeavuorenkatu 41 A 7, 00130 Helsinki, fak-
silla numeroon (09) 6126 2020 tai sähköpostissa osoit-
teeseen toimitus@sotaveteraaniliitto.fi. Vastaukseen on
tarpeen kirjoittaa lähettäjän nimi ja postiosoite sekä kir-
jekuoreen "Sanakilpa".

Edelleenkin on voimassa sääntö, että esitettävässä
ratkaisusanassa on oltava vähintään neljä kirjainta, ja
jos kilpailusanasana on esim. kolme a-kirjainta, voi rat-
kaisusanassa olla enintään kolme a-kirjainta. Ehdotettu-
jen sanojen on oltava perusmuodossaan (nominatiivissa)
olevia yleiskielen nimisanoja (substantiiveja). Näin ollen
laatusanoja (adjektiiveja), teonsanoja (verbejä), asemo-
sanoja (pronomineja) sekä apusanoja (partikkeleita) ei
hyväksytä. Myös erisnimet eli henkilö- ja paikannimet
sekä yhdyssanat hylätään. Kilpailun säännöt on julkais-
tu joulukuun 2004 lehdessä.

Kaikkien vastaajien kesken arvotaan kolme VHS-ka-
settia. Kasettiin on tallennettu Joensuussa pidetyn sota-
veteraanikuorojen laulujuhlan koko ohjelma.

Palstamme uranuurtaja **Simo Kärävä** on luovuttanut
tehtävän toiselle karjalaispojalle **Uolevi Lassanderille**.

Jalkahoitola Synnöve Tyber- Simonen

Tornio
puh. 040 - 823 2407

OVAKO

Turenki

LVI - Hämäläinen Oy

Turku

Marconwest Oy

Turku

Rakennus P. Ketola

Turku

Felix Abba

tuusulan
L-KONE OY

Rantakulmantie 366, 05450 NUKARI
Puh. 050-5638245

STEN

steel is our business

Länsi - Hitsi Oy

Uusikaupunki

Virkistä muistiasi

1. Syksyllä 1944 pakeni alkavan Lapin so-
dan jaloista ihmisiä Ruotsiin. Kuinka pal-
jon?

- 1. Noin 12 000 henkeä
- 2. Noin 36 000 henkeä
- 3. Noin 60 000 henkeä
- 4. Yli 90 000 henkeä

2. Neuvostoliiton Pravda-lehti ilmoitti Suo-
men lentokonetappioiden kokonaismääräk-
si talvisodassa 348 konetta. Mikä oli todelli-
nen tappiomäärä?

- 1. 62 konetta
- 2. 148 konetta
- 3. 347 konetta

3. Aseleposopimuksen vastaisesti Neuvos-
toliiton joukot ja partiot liikkuiivat Suomen
alueella sisämaassakin. Milloin ne poistui-
vat Kuusamosta?

- 1. lokakuussa 1944
- 2. marraskuussa 1944
- 3. joulukuussa 1944

4. Risto Ryti luopui tasavallan presidentin
tehtävistä kesällä 1944. Mitä hän teki sen
jälkeen?

- 1. Vetäytyi täysin julkisuudesta
yksityiselämään.
- 2. Valmisteli pakomatkaa ulkomaille.

- 3. Palasi Suomen pankin pääjohtajaksi.
- 4. Perusti yksityisen asianajotoimiston.

5. Mitkä kaksi seuraavista ei kuulu sotilaskotisi-
sarten työsarkaan?

- 1. Sotilaskotitoiminta
- 2. Kanttiinit maastossa, messuilla,
harjoituksissa jne.
- 3. Erilaisten juhlien järjestäminen
asevelvollisille.
- 4. Hengellinen työ
- 5. Kenttäpostin hoito
- 6. Myyjäiset
- 7. Kansainvälinen yhteistyö

- 8. Kirjastotoiminta
- 9. Pikkusisätoiminta
- 10. Kokkitaitojen opetus sotilaille.

6. Sodat olivat Suomelle taloudellisestikin raskas
taakka. Valtion velka, joka ennen talvisotaa oli
3,5 miljardia markkaa, kasvoi rajusti. Paljonko se
oli 1944?

- 1. 7 mrd mk
- 2. 35 mrd mk
- 3. 67 mrd mk
- 4. 71 mrd. mk

Vastaukset sivulla 54

HAUTAUS- JA KUKKAPALVELUJA
SOTAVETERAANEILLE

TAMPERE

Viitasen
Hautaustoimisto Oy

Valikoimassamme mm.
Suomi-arkku sekä Sotaveteraani-,
Sotainvalidi-, Tammenlehvä- ja
Lotta Svärd -urnat.
Veteraanialennus.

TUOMIOKIRKONKATU 20, TAMPERE
PUH. 03-212 4107 (24h)

VANTAA

Tikkurilan
Hautaustoimisto Oy

Unikkotie 5, 01300 Vantaa
puh. 09-8362 5220

VILPPULA

Kukka - ja Hautauspalvelu
Pekka Ohvo Oy

Keskuskatu 5 , 35700 Vilppula
puh. 03 - 471 8470
Seppälänpuistotie 7, Mänttä
puh. 03 - 474 9230

Syyskuun krypto

3	7	8	7	3	22	16	19		7		2	5	18	22	4
	13		7		1		7	16	3	19	20		20		16
11	1	14	15	19	16		9		1		6	20	13	4	9
	14		20		11		1	17	8	16	16	8	16		20
11	1	16	8	21	21	8		16				17	20	22	4
7		13		10	1	15	1	16	8	21		4		21	
3	16	22	16	19		3		10		13	12	3	15	12	19
14		7		21	2	16	9	17	20	7				19	
5	15	8	7	7	3	16		7		22	7	13	11	7	19
	4		10		7		14	1	3	1	19		20		4
18	13	21	21	6	7	13	16		16		8	21	2	1	9
	11		7		22		9	21	14	18	16		16		10

Laadonta: Aulis Kinnunen
Pääkirjoitus: Aulis Kinnunen

3	4	4	19	7		14	4	9	19	19	E	13	16		4		11	4	19	17	5	22	4	19
16		18		17	12	21	8	16		7	3	1	14	7	19	8	1	19		4		16		4
7	15	1	21	8		3		7		13	16	14	16	19		16		3	5	17	20	16	13	5
10		1		21	17	8	16	13	12	19		14		7	13	16	9	4		8		2		20
4	16	3	4	14		17		13		4	3	16	7	13		20		16		16	2	7	4	19
19		16		1	13	21	15	1	1	19		9		1	1	9	16	9	7	9		8		4

HAUTAUS- JA KUKKAPALVELUJA SOTAVETERAANEILLE

HAMMASLAHTI

Kukka ja Hautauspalvelu Laakkonen

Virastotie 1, 82200 Hammaslahti, puh. 013-741 081
 Mäkräntie 24, Kiihtelysvaara, puh. 013-719 091
 0400-271 145

HAUHO

Hauhon Vanha Hautaustoimisto ja Kukkapaalvelu

Yritystie 3, 14700 HAUHO, puh. 03-654 9041
 Palvelemme Luopioisissa, Keskitie 21, puh. 03-654 9041

HAUSJÄRVI

Kukkahauss ja Hautaus Oy

Hikiäntie 40, 12210 Hausjärvi kk
 Puh. 019 - 768 131

HELSINKI

Haagan Hautaustoimisto

Vihdintie 2, 00350 Helsinki
 puh. 09-241 7558 ja 040-830 1222

HOK-ELÄNNÖN HAUTAUS- JA PERUNKIRJOITUSTOIMISTO

Helsinki: Paasivuorikatu 5 B, puh. 010 766 6500
 Sibeliuksenkatu 1, puh. 010 766 6530
 Espoo: Tapiola Ravintulantie 1, puh. 010 766 6520
 Vantaa: Tikkurila Unikkotie 3, puh. 010 766 6560
 Kerava: Aleksis Kiven tie 1, puh. 010 766 6550
 Hyvinkää: Kauppakuja 2, puh. 010 766 6580
 Prismakeskus

HOK-ELÄNNÖN HAUTAUSPALVELU

www.hok-elannonhautauspalvelu.fi

HYVINKÄÄ

Uudenmaankadun Hautauspalvelu

Uudenmaankatu 2, Kymppitalo, 05800 Hyvinkää
 puh. 019 - 452 660

KIRKKONUMMI

Kirkkonummen Hautauspalvelu Oy

Seurakunnantie 2 B, 02400 Kirkkonummi
 puh. 09-298 8903

KITEE

Kiteen Kukka ja Hautauspalvelu

Keisarinkuja 9, 82500 Kitee
 puh. 013-411 145, 0400-672 640 ja
 0500-907 792

KIUKAINEN

Panelian Kukka- ja Hautauspalvelu Ky

Panelia, puh. 02 - 864 7047
 Eurakoski, puh. 02 - 864 5393
 Eura, puh. 02 - 865 1229

KRUUNUPYY

Begravningsbyrå - Hautaustoimisto NB Skuthäll

Kronobyvägen 11, 68500 Kronoby
 Puh. 0400 - 365 470

KUOPIO

Kuopion Hautaustoimisto Niiranen Oy

Savonkatu 24, 70100
 Puh. 017 - 261 3686

KUORTANE

Kukka- ja Hautauspalvelu Saima Laurila Oy

Keskustie 29, 63100 Kuortane
 puh. 06-510 6100

LAPPEENRANTA

Hautaustoimisto ja Kukkakauppa

ALAN PALVELUA LAPPEENRANNASSA YLI 75 VUOTTA

Kauppakatu 53 Lappeenranta
 puh. 453 0568 - 453 0772, fax 453 0566
 liikeajan jälkeen päivystys puh. 0400-253 983

Kukkakauppa ja Hautaustoimisto Nyberg Ky

Kauppakatu 41, 53100 LAPPEENRANTA,
 puh. 05-451 3449, fax 05-453 1210
 Saimaantie 6, 54100 JOUTSENO, puh. 05-453 4200

LAUKAA

Hautauspalvelua Laukaassa vuodesta 1932

Kukka- ja Hautauspalvelu VEHVILÄINEN

Laukaantie 10, Laukaa, puh. (014) 831 941

LEMPÄÄLÄ

Hautauspalvelu Pakkanen Oy

Tampereentie 22, 37500 Lempäälä
 puh. 03-375 0214
 Valkamakatu 4, 38200 Vammala
 puh. 03-511 5600

LIPERI

Hautaus - ja Kukkapaalvelu Pesonen Ky

Keskustie 2, 83100 Liperi
 Puh. 013 - 651 193 ja 0400 - 376 333

LOHJA

Lohjan Hautaustoimisto

Laurinkatu 35, 08100 Lohja
 puh. 019 - 324 235

MUSTASAARI

Hautaustoimisto Begravningsbyrå Fant

Irenentie 8, 65610 Mustasaari
 puh. 06 - 322 2744 ja 050 - 313 8142
 päivystys 24 h
 Carina Lähdesmäki ja Marina Östman

MÄNTTÄ

Kukka- ja Hautaustoimisto Keinonen Ky

Länsitorikatu 13, 35800 Mänttä, puh. 03-474 7840
 Palvelemme myös Orivedellä, Keskustie 29
 Puh. 0400-753 819, Tapio Keinonen

NOKIA

Vuoren Hautaustoimisto

Korkeemäenkatu 3, 37100 Nokia
 puh. 03-341 2612 ja 0400-632 822

OULU

Kirkollinen Hautaustoimisto Ikäheimo Ky

Isokatu 11, 90100 Oulu
 puh. 08-311 3354

PARIKKALA

Parikkalan Hautaustoimisto Ky

Parikkalantie 35, 59100 Parikkala
 puh. 05 - 430 304

PIEKSÄMÄKI

Väisäsen Kukkakauppa ja Hautaustoimisto Ky

Savontie 12, 76100 Pieksämäki
 puh. 015-481 668

PUDASJÄRVI

Pudasjärven Hautaustoimisto ja Kukka Ky

Torikeskus, 93100 PUDASJÄRVI
 puh. 08-821 122, 0400-330 058

ROVANIEMI

JOKELAN HAUTAUSTOIMISTO

Alan erikoisliike Rovaniemellä
 jo vuodesta 1923

Ruokasenkatu 6, 96200 ROVANIEMI
 Puh. 020 144 1010, fax (016) 312 043
 s-posti: jokela@hautaus.info
 www.hautaus.info

SAVONLINNA

Hautaus-, Kukka- ja Pitopalvelu Pertti ja Sinikka Mielonen Ky

Tulliportinkatu 7
 57100 SAVONLINNA
 Puh. (015) 515 535
 Fax (015) 515 536

marko.mielonen@pp6.inet.fi • www.hautauspajasmielonen.fi

Uudenkaupungin Telakkakiinteistöt Oy Uusikaupunki	 Varaslahdentie 6, 40800 VAAJAKOSKI Puh. 014-840 8400, Fax 014-840 8411	Kymen IV - Valmistus Oy Valkeala
Kuorma-autoilija Markku Pesonen Vantaa	EK-Lattiapinnoite Oy Vantaa	Rakennus Ripu Oy Vantaa
VSU - Rakentajat Oy Varkaus	Kuorma - autoilija Alpo Virtanen Vaskio	Koneurakoitsija Matti Jaakkola Venesjärvi
Vecesteel Veneskoski	Puutavarayhtiö P & J Uusitalo Yläne	Keski-Suomen Painotuote Oy Äänekoski

APTEEKKIPALVELUA SOTAVETERAANEILLE		
Espoo	Kotka	Puumala
Leppävaaran Uusi Apteekki Sello Leppävaara, 02601 Espoo puh. 09-849 2550	Kauppatorin Apteekki Kirkkokatu 10, 48100 Kotka puh.05-210 8300	Puumalan Apteekki Keskustie 11 B , 52200 Puumala puh. 015 - 755 3300
Harjavalta	Kuusamo	Ranua
Harjavallan Apteekki Harjavallankatu 15, 29200 Harjavalta puh. 02-531 1500	Kuusamon 1. Apteekki Vanttajantie 7, 93600 Kuusamo puh. 08-852 2228, puh./fax 08-852 2111	Ranuan Apteekki Keskustie 3 , 97700 Ranua puh. 016 - 332 0400
Jyväskylä	Lappeenranta	Ristiina
Jyväs - Apteekki Kyllön Terveysasema 40620 Jyväskylä puh. 014 - 334 2600 Voionmaankadun Sivuapteekki puh. 014 - 211 305	Lappeenrannan Uusi Apteekki Lappeenranta, Taipalsaari, Voisalmi	Ristiinan Apteekki Brahentie16, 52300 Ristiina puh. 015-740 7700 Suomenniemen sivuapteekki puh. 015-666 470
Kangasala	Muhos	Somero
Suoraman Apteekki Lentolantie 2, 36220 Kangasala puh.03-379 0836	Muhoksen Apteekki Valtatie 11 , 91500 Muhos puh. 08 - 531 3600	Someron Apteekki Joensuuntie 36, 31400 Somero puh.02-748 5678
Kisko	Parikkala	Turku
Kiskon Apteekki Toijantie 2, 25460 Kisko puh.02-739 1529 sähköposti: kiskon.apteekki@apteekit.net	Parikkalan Apteekki Sahakuja 2 , 59100 Parikkala puh. 05 - 430 016	PALVELEMME arkisin klo 7 - 23 pyhäpäivinä klo 8 - 23 Turun Kauppatorin apteekki Hansakortteli, Aurakatu 10, p: 510 2200
Korpilahti	Porvoo	Viitasaari
Korpilahden Apteekki 41800 Korpilahti puh. 014 - 821 775 Luhangan Sivuapteekki Tammijärventie 262, 19910 Tammijärvi puh. 014 -877 271	Porvoon 2. Uusi Apteekki Piispankatu 30 , 06100 Porvoo puh. 019 - 689 7700	Viitasaaren Apteekki Pappilantie 4, 44500 Viitasaari puh.014-577 4700

Haetaan yhteyttä

Tunnistaako joku keitä ovat ensimmäisessä tuolirivissä istuvat 11. D:n upseerit? Vasemmalla eturivissä kenraali Heiskanen, hänestä oikealle kompanianpäälliköt Hetemäki ja Larno. Larnon takana on kk-joukkueen johtaja Biese ja hänen oikealla puolellaan krh-joukkueen johtaja Lund. Kuva Katajanokan upseerikerholta sodan jälkeen. Keitä muita on eturivissä?

Olisin kiitollinen vastauksesta, jonka voi lähettää osoitteella: Gerth Biese, Keskuskatu 13, 10300 Karjaa.

Etsitään everstiluutnantti Pajusen sotapoliiseja

Teen tutkimusta Maanpuolustuskorkeakouluksa (MpKK) Er.SPol.Os:n Helsingin asemakomennuskunnasta. Kaipaisin haastateltavakseni Erillisessä sotapoliisiosastossa palvelleita veteraaneja. Kaikki tieto Er.SPol.Os:sta on tutkimukseni kannalta tärkeää, mutta ensisijaisesti haluaisin tietoa I pataljoonan/1. Komppanian/Helsingin asemakomennuskunnasta ja sen toiminnasta. Kuulisin mielelläni ko. komennuskunnassa palvelleita tai siitä tietoa omaavia veteraaneja. Kiitos jo etukäteen vaivannäöstänne.

Yhteystietoni: p. 050 3861 459,
jukka.ahokas@luukku.com.
Syysterveisin Jukka Ahokas

Onko Sinulla muistoja tai valokuvia siluettitaiteilija Eero Mannisesta?

Hän leikkasi rintamalla tuhansien aseveljien kuvat, tuli parhaiten kansan tietoisuuteen muotokuvien saksilla leikkaamisesta Linnanmäellä. Hän kuoli vuonna 1999. Jos Sinulla on muistoja tai valokuvia hänestä lähinnä sotavuosilta, ottaisimme me hänen lapsensa ilolla ja kiitollisuudella vastaan kertomuksesi. Jos valokuvia on liitteeksi mukaan, ne tietysti palautamme.

Muistot ja kuvat pyydämme ystävällisesti lähettämään osoitteella Sirkka Lekman, Vallesmannintie 38, 00740 Helsinki.

"Tulenjohtue" Äänisellä. Haluaisin tietoja.

Kuvassa Lappeen ja Lappeenrannan alueelta kootut tulenjohtueen sotilaat Äänisen jäällä ilmeisesti juuri ennen lyhyelle partioreissulle lähtöä. Vasemmalla 1970 edesmennyt isäni Leo Kuronen Lappeenrannasta. Kuva on otettu luultavasti talvella 1943/44. Haluaisin yhteyttä ja tietoja näistä miehistä ja heidän tehtävistään Majakkasaarella Äänisen/Äänislinnan alueella eteentyönnettyssä tulenjohtueessa. Isäni käytti paikasta nimeä Majakkasaari siellä olleen majakan vuoksi. Tulenjohtue kuului 1/Ään.Rpr:n ja RTR 4:ään.

Isäni selvisi täpärästi, lievästi päähän haavoituen kaverinsa kanssa venepartioreissulta vihollisen yllätettyä soropinkeittäjät tuntemattoman saaren rantahiekalla. Hän kertoi noilta ajoilta vielä mm. seuraavaa: Saarella oli korkea majakkatorni. Joukkueen johtajana oli vänrikki nimeltään Jungell tai Ljung tms. Porukkaan kuului ainakin hetken ruotsalaisia vapaaehtoisia. Tulenjohtue suoritti kesäisin veneellä ja talvisin hiihtäen partiointia lähi-alueiden saariin. Hammassärkyä hoidettiin puita pilkkomalla. Tavattiin kalastajia ja talvisin vihollinen vieraili kalastajamökissä asuneen tulenjohtueen rantanietoksissa, josta heitä häädettiin pois joskus takaa-ajoen pitkin jäätä. Erään kerran vihollispartion hitaimmin hiihtänyt jäsen oli nainen, jonka edellä pakeneva vihollisjoukko ampui jälle.

Joukkueen johtaja, vänrikki, kaatui eräänä talviyönä kuun valossa Majakkasaaren rantaan hiipineen vihollisen tuleen. Hän hiihti, kielloista huolimatta, rantaan vartiomiehen havaintoja tarkastamaan. Vänrikin lähietäisyydeltä tunnistama vihollinen osui kiireesti perääntyvään joukkueen johtajaan. Takaa-ajossa tulenjohtueen miehet tuhosivat partion jälle ilmeisesti viimeiseen mieheen. Tunnistattekko tapahtumia. Odotan kiitollisena yhteydenottojanne: Jouko Kuronen, Pikkukuja 4, 53100 Lappeenranta. Puhelin: 0400-672907 tai 05-4190405 Sähköposti: jkuronen@pegasi.fi.

Etsin tutkimusta varten tietoja Suomen talvisodassa taistelleesta brittiläistä vapaaehtoisesta, jonka nimi on **Richard John "John" Summers**. Onko kukaan jotain tietoa R.J. Summersista, mitä hän

Virkistä muistiasi oikeat vastaukset

1. Oikea vastaus: 50–60 000 salaiset. Pohjois-Pohjanmaalle henkeä. Heitä avustivat rajan le pakeni noin 47 000 Lapin taakse tulevat viholliset, sakasukasta.

2. Oikea vastaus: 62 konetta, joista vihollisen tuhoamia 47.

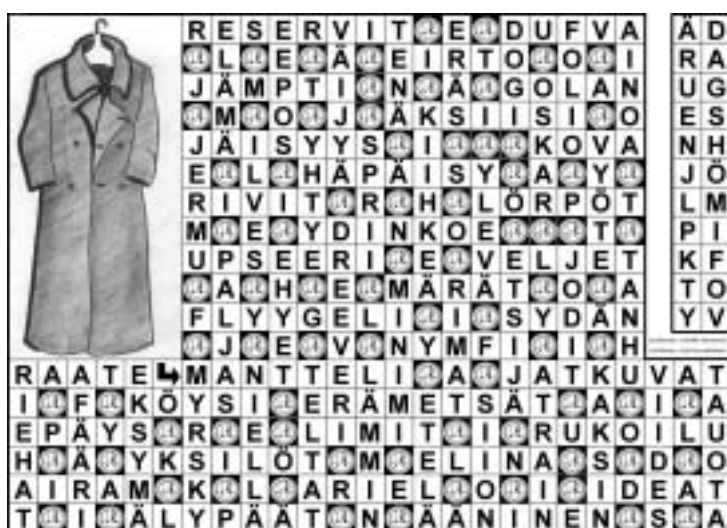
3. Oikea vastaus: Joulukuussa 1944, siis noin kolme kuukautta aselevon jälkeen. Ivalosta ne poistuivat vasta seuraavan vuoden puolella.

4. Oikea vastaus: Hän palasi Suomen Pankkiin, josta hänet painostettiin eläkkeelle kesällä 1945. Hän kieltäytyi jyrkästi hyväksikäyttämästä pakotietä, joka hänelle oli valmisteltu.

5. Oikea vastaus: Kenttäpostin hoito ja kokkitaitojen opetus.

6. Oikea vastaus: 71 mrd. mk. Kasvu oli lähes 20-kertainen.

Ristikön ratkaisu

Saga Matkojen VIRO

KYLPYLÄLOMALLE
1 vko, joka su (sis. kylpylähoidot) alk. €/hlö
Esim.

Saarenmaa Valss ph 20.11., 27.11.	219
Laine th 20.11., 27.11.	259
Kakkostalo th 20.11., 27.11.	339
Kolmostalo th 20.11., 27.11.	359
Pirita th 20.11., 27.11.	369

4 ja 5 pv, joka su ja to (sis. kylpylähoidot) alk. €/hlö

Laulasmaa ph 17.11., 24.11.	4 pv	189
Viimsi ph 24.11., 1.12.	5 pv	215

JOULUMATKALLE
Varaa joulumatkasi nyt!

Kylpylälomat 1 vko 18.-25.12.	Hotellilomat 4 pv 23.12.-26.12.
Haapsalu, Laine th 299 €	St. Peterburg 199 €
Tallinna, Pirita th 389 €	Hot. Pärnu 239 €
Pärnu, Viking A&B th 399 €	* sis. 2 illallista ja joulubuffetin

Liityntäkuljetukset eri puolelta Suomea (lisämaksu)!

saga M A T K A T
Albertink. 36 B, 4. krs, Helsinki
(09) 612 3355
www.sagamatkat.fi

teki, missä hän oli jne. Ohessa kuva hänen dokumenttinsa. Saiko hän mahdollisesti mitalin tai muuta tunnustusta. Löysin netin kautta oheisen kuvan C.G.E. Mannerheimin hänelle myöntämästä tunnustuksesta. Olisin kiinnostunut mistä tahansa Summersia koskevista tiedoista.

Garry Zalesky, 780 S. 14th. St. Marion, Iowa 52302 USA.

* * *

Anita Garoff (Nita), toimistolottana Sortavalan Vaalijalassa 1941-. Tellervo Kivioja (Monica), lottana Tiiksjärven "Korvassa" 1943-1944. Eila Rannisti (Eija), lottana Tiiksjärvellä 1944 ym. lotat tai heidän omaisensa.

Ottakaa yhteyttä: Kyllikki Villa, os. Wehannen, Mäkitorpantie 21 C 6, 00640 Helsinki.

Kokoonnutaan

Sotahistorioitsija Ari Raunio pitää esitelmän talvisodan taisteluista keskiviikkona 2.11. klo. 18.00 Rikhardinkadun kirjastossa (3. kerros).

Esitelmä perustuu Raunion tänä vuonna ilmestyneeseen kirjaan Sodan taisteluja 1: Talvisota (Weilin+Göös). Mahdollisuus esittää kysymyksiä. Sotaveteraanit erityisen tervetulleita.

* * *

Keltainen rykmentti pitää syyskokouksen 7.11. klo 12.

Paikkana ravintola Perho, Mechelininkatu 7, 00100 Helsinki.

Syömmä sponsoroidun lounaan erikoishintaan 5 euroa, mikä maksetaan paikalla. Ohjelmana on eversti Torsti Lahden esitelmä Keltaisen rykmentin vaiheista ja tapahtumista 1944.

Keskustelemme matkoista kesällä 2006.

Toivotaan ilmoittautumaan: Kaarlo Martikainen 040 5047149 tai Olli Pinomaa (09) 791091

Nyt ainakaan "ei kaveria jätetä".

* * *

UK 59

Tervetuloa perinteiselle **vuosilounaalle** perjantaina 11.11. klo 12.00 Helsingin Suomalaiseen Klubiin, Kansakoulunkuja 3. Hyvän ruoan ja veljellisen seurustelun lomassa katsomme eversti Matti Koskimaan suunnitteleman uuden ja erinomaisen multivideofilmin Taistelu Laatokan Karjalassa (Syväriltä Nietjärvelle 1944). Ilmoittautumiset klubimestarille 9.11. mennessä puh. (09) 6946 644 kurssikomppania mainiten. *Toimikunta*

* * *

Rajajääkäripataljoona 3:n veteraanit kokoontuvat perinteiseen lounastilaisuuteen torstaina 24.11. klo 12.00 Suomenlahden me-

rivartioston tiloissa Helsingissä osoitteessa Laivastonkatu 3. Joukolla mukaan

* * *

Talvisodan Erillinen Pataljoona 6 (ERP6)

Pataljoonan perinneyhdistyksen asevelijuhla pidetään Keljan taistelun 66-vuotispäivänä 27.12. klo 12.00 Tampereella Suomalaisella Klubilla, Puutarhakatu 13. Kuljetus Eurasta linja-autoasemalta klo. 9.00. Tervetuloa aseveljet ja lotat omaisineen, säätiöiden edustajat ym. Kunniamerkit.

Ilmoittautumiset ruokailua varten 30.11. mennessä: Heino P. Paavilainen, puh. (02) 8220 728 tai 0400 666 725.

Osoitepalvelu

0600 0 1000

www.vaestorekisterikeskus.fi

Puhelintiedustelu:
1,67 €/min+pvm

Internethaku:
2,25 €/osoite

Avoinna:
24h joka päivä

Tuetut lomat 2006

Soita ja kysy lisää

Lomakotisäätiö
09-4342680, pvl@pvlomakoti.fi,
www.pvlomakoti.fi

TAPANISTA LOPPIAISEEN

Soita ja kysy lisää
03-647 080 tai www.lautsia.fi

JOULU KOTONA SITTEN LOMALLE

Extra hinta Tapanista Loppiaiseen
Soita ja kysy lisää
017-6150 600 tai www.panganranta.fi

SOTAVETERAANI
KRIGSVETERAANEN

Julkaisija

Suomen Sotaveteraaniliitto ry-Finlands
Krigsveteranförbund rf

Suomen Aikakauslehtien liiton jäsen

Päätoimittaja Markku Seppä

Toimitus

Korkeavuorenkatu 41 A 7
00130 Helsinki
puh. päätoimittaja (09) 6126 2012
sähköposti markku.seppa@sotaveteraaniliitto.fi
tai toimitus@sotaveteraaniliitto.fi
faksi (09) 6126 2020
internet www.sotaveteraaniliitto.fi

Osoitteen muutokset

Sotaveteraaniliiton jäsenet ilmoittavat osoitteen muutoksista omaan yhdistykseensä tai liittoon Riina Lillforsille, Korkeavuorenkatu 41 A 7
00130 Helsinki
puh. (09) 6126 2015
sähköposti riina.lillfors@sotaveteraaniliitto.fi

Lehden tilaukset ja hinnat

Sotaveteraaniliittoon kuulumattomat voivat tilata Sotaveteraani-lehden liiton toimistosta puh. (09) 6126 2015 /Riina Lillfors. Lehden vuosikerran hinta on 15 euroa. Irtonumero maksaa 4 euroa.

Toimitusneuvosto

Puheenjohtaja Aarno Strömmer
Kirkkokatu 67 B 23
90120 Oulu
puh. ja faksi (08) 311 5282
sähköposti aarno.strommer@luukku.com
Jäsenet: Antti Henttonen, Olavi Karttunen, Aarno Lampi, Jukka Lehtinen, Matti Lukkari, Eeva Nieminen, Nils-Börje Stormbom, Erkki Vitikainen, Markku Seppä, Jyrki Vesikansa; sihteeri Anni Grundström

Toimitus ei voi vastata pyytämättä lähetetystä aineistosta.

Ilmestyminen 2005

1/05: 23. helmikuuta, 2/05: 20. huhtikuuta, 3/05: 22. kesäkuuta, 4/05: 14. syyskuuta, 5/05: 2. marraskuuta, 6/05: 14. joulukuuta.

Ilmoitushinnat

1,35 euroa/pmm. Väri- ja määräpaikkailmoituksista sovitaan erikseen.

Äänikasetit lehdestä

Sotaveteraani-lehden pääsisällön saa myös äänikasetteina, joiden vuosikerran hinta on liiton jäsenille 8,50 euroa ja muille 17 euroa. Äänikasetit voi tilata Sotaveteraaniliiton myyntitoimistosta Korkeavuorenkatu 41 A 7 puh. (09) 6126 2014 sähköposti helena.hornborg@sotaveteraaniliitto.fi

Ilmoitusmyynti

Media-ammattilainen Adspace Oy
Mikkolantie 20
00640 Helsinki
puh. (09) 877 6136, 040 735 7531
faksi (09) 726 1306
Isto Valkeapää
puh. 040 735 7571

Taitto

Taittoto PrintOne
PL 23 (Mikkolantie 20)
00661 Helsinki
puh. ja faksi (09) 711 100
sähköposti printone@printone.fi

Painopaikka

Suomen Lehtiyhtymä Oy, Tuusula 2005
ISSN 0782-8543

365

LIPUTUSPÄIVÄÄ VUODESSA

YKSI ON TÄRKEIN:
HYVÄÄ SUOMEN SYNTYMÄPÄIVÄÄ.